หนังสือเรียนภาษาไทย

ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๑



ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

กระทรวงศึกษาธิการ

คำแนะนำผู้ปกครอง

ผู้ปกครองจะช่วยบุตรหลานให้อ่านและเขียนหนังสือที่บ้านได้ดังนี้

๑. ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือที่บ้านอยู่เสมอเพื่อให้มีนิสัยรักการอ่าน

๒. ช่วยเหลือให้อ่านและเขียนหนังสือดังต่อไปนี้

๒.๑ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือเรียนภาษาไทย หนังสือพิมพ์และหนังสืออื่นๆ ที่มีประโยชน์และมีคุณค่า

๒.๒ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฟังวิทยุเกี่ยวกับบทความ ข่าว และส่งเสริมให้นักเรียนได้ดูโทรทัศน์เกี่ยวกับข่าวและสารคดีที่มีประโยชน์ ซึ่งเป็นพื้นฐานประสบการณ์ในการอ่านต่อไป

๒.๓ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือแล้วนำมาเล่าให้ฟัง หรือช่วยซักถามเรื่องราว หรือให้เขียนเล่าเรื่องที่อ่าน

๒.๔ ส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านบทอ่านเสริมบทเรียน และบทอ่านนอกเวลาในหนังสือเรียนแล้วให้เขียนเล่าเรื่องย่อๆ หรือเขียนข้อคิดที่ได้จากการอ่านแล้วนำมาเล่าให้ผู้ปกครองฟังหรือนำส่งครู เป็นต้น

หากผู้ปกครองส่งเสริมให้นักเรียนได้อ่านหนังสือทุกวันจนติดเป็นนิสัยแล้ว นักเรียนจะมีนิสัยรักการอ่านและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์





หนังสือเรียนภาษาไทย

ชุดพื้นฐานภาษา

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๑

ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑

(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)



กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๑
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)
พิมพ์ครั้งแรก พ.ศ. ๒๕๓๗ ใช้ในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร
พิมพ์ครั้งที่สอง พ.ศ. ๒๕๓๘ ใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วประเทศ

ผู้จัดทำต้นฉบับ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

ISBN 974-268-1244



ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) ขึ้น กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๗

(นายสุรัฐ ศิลปอนันต์)
รองปลัดกระทรวง รักษาราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓) และแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครู และแบบฝึกหัดภาษาไทย ระดับประถมศึกษา คณะกรรมการฯ ได้จัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ พร้อมด้วยคู่มือครู และแบบฝึกหัดภาษาไทย เพื่อใช้ในโรงเรียนในโครงการโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร ระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา ๒๕๓๗ จากนั้นก็ติดตามผลการใช้แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการติดตามผลและจากการจัดประชุมวิเคราะห์มาพิจารณาปรับปรุง เพื่อใช้จริงทั่วประเทศในปีการศึกษาต่อไป

การเรียนการสอนภาษาไทยตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเรียนภาษาไทยอย่างมีความหมาย พัฒนากระบวนการคิด การเรียนรู้ และการทำงาน ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้พัฒนาทักษะความสามารถทางภาษาทั้งในการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน และเพื่อให้สามารถใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ นี้ จะมีความสอดคล้องต่อเนื่องกับการเรียนการสอนในระดับชั้นต้นๆ สำหรับจุดเน้นในระดับชั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องฝึกการเขียนและการอ่าน ตลอดจนการทำความเข้าใจกฎเกณฑ์ของหลักภาษาและการใช้ภาษา เพื่อปรับหลักเกณฑ์ทางภาษามาใช้ในการเขียนและการอ่านให้ดียิ่งขึ้น ในด้านการเขียน จะต้องฝึกเขียนรูปแบบต่างๆ ฝึกการเขียนเพื่อการติดต่อสื่อสาร และเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน ในด้านการอ่าน จะต้องฝึกการอ่านเร็ว การอ่านในใจ การอ่านสำรวจ การอ่านวิเคราะห์สังเคราะห์ และฝึกอ่านด้วยตนเองทั้งอ่านออกเสียงบทร้อยกรอง อ่านในใจบทอ่านเสริมบทเรียนและบทอ่านนอกเวลา

การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ นี้ ยังคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม จึงได้กำหนดเรื่องให้สอดคล้องกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งได้สอดแทรกคุณธรรมที่จำเป็นแก่การเสริมสร้างความเป็นมนุษย์และการอยู่ร่วมกันในสังคม เพื่อให้บุคคลและสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข นอกจากนี้ยังได้สอดแทรกเรื่องการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของชาติไว้ด้วย

กรมวิชาการหวังว่าหนังสือเรียนภาษาไทยเล่มนี้จะยังประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามจุดประสงค์ของหลักสูตร อย่างไรก็ดีหนังสือเล่มนี้อาจยังมีข้อควรปรับปรุงแก้ไขอยู่อีกบ้าง กรมวิชาการยินดีรับข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขหนังสือเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กรมวิชาการขอขอบคุณคณะกรรมการฯ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำหนังสือเรียนนี้ให้สำเร็จลุล่วงด้วยดีไว้ ณ โอกาสนี้

(นายพนม พงษ์ไพบูลย์)
อธิบดีกรมวิชาการ
๒๔ มิถุนายน ๒๕๓๗

สารบัญ





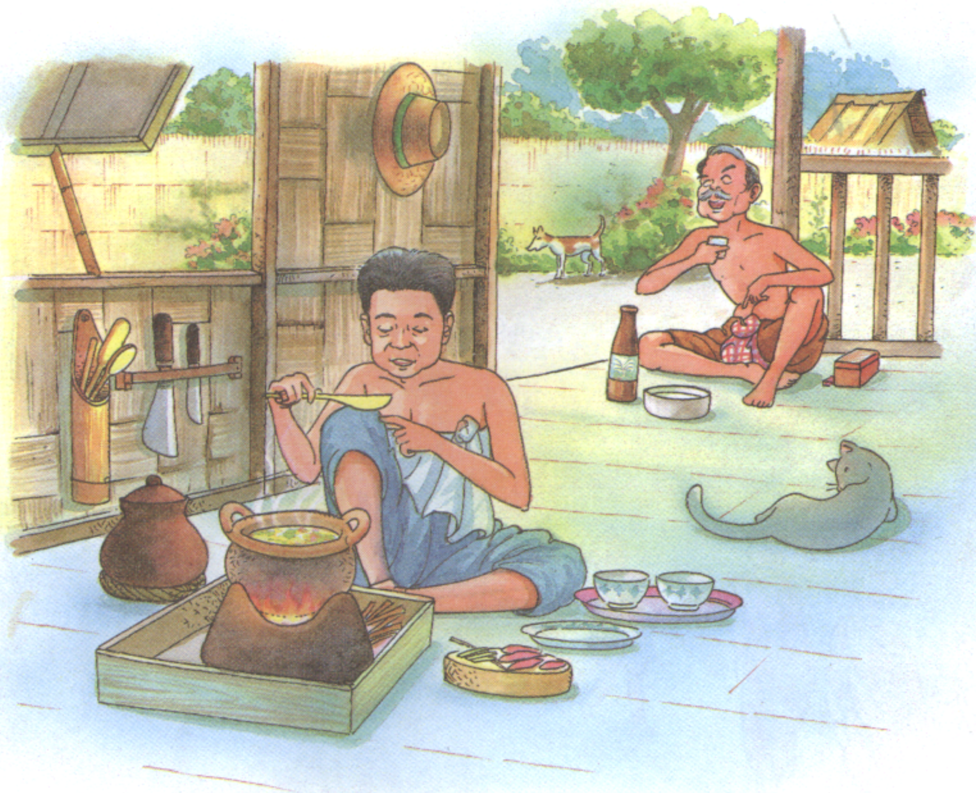
บทที่ ๑
ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว

เรื่อง ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว นี้เป็นนิทานเทียบสุภาษิต ซึ่งพระยาสีหราชฤทธิไกรเป็นผู้แต่ง โดยนำสุภาษิตมาแต่งเป็นนิทานไทย ให้มีเนื้อเรื่องสอดคล้องกับสุภาษิต และยังได้แต่งโคลงสี่สุภาพประกอบไว้ด้วย ดังต่อไปนี้

ในทุกขโตเรื่องนี้ เหมือนฝัน
เห็นประจักษ์ทันควัน เชื่อได้
จักเป็นที่ผูกพัน ถือมั่น ไว้นา
จิตที่มั่นจึงให้ เห็นแจ้งแห่งชนพาล

ตำนานเทียบเรื่องนี้

ได้ยินมาว่า ยังมีแม่ชีคนหนึ่งอยู่ที่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นคนหมั่นทำบุญให้ทานอยู่เสมอๆ แต่ได้ถือเป็นสรณะอยู่อย่างหนึ่ง คือ ทุกขโต ทุกขถานัง



ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นย่อมถึงตัว ได้กล่าวอยู่อย่างนี้เสมอๆ ไม่ว่าจะทำบุญให้ทานอะไรๆ เป็นต้องยกของขึ้นจบ แล้วก็ต้องกล่าวว่า ทุกขโต ทุกขถานัง ให้ทุกข์กับท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว ได้กล่าวอยู่เสมอเป็นนิตย์ จนพวกชาวบ้านตั้งชื่อให้ว่า ยายชีทุกขโต เป็นที่เข้าใจกันตลอดบ้าน แต่พวกชาวบ้านก็ชอบไปทำบุญที่แก มีของกิน เป็นต้น

ยังมีบ้านชายคนหนึ่งตั้งอยู่ริมเรือนยายชีทุกขโต ชายคนนั้นเป็นคนนักเลงสุราอยู่เช้าเย็น เมื่อชายนั้นมาได้ยินเสียงแต่ทุกขโตของยายชีอยู่เสมอเช้าเย็น ก็นึกออกรำคาญใจ จึงได้มานึกขึ้นว่า ถ้อยคำของยายชีทุกขโตนี้มันจะได้จริงหรืออย่างไรหนอ แกจึงได้เอามาเป็นที่พึ่งของแกอยู่ยังรุ่งยังค่ำดังนี้ ชายคนนั้นจึงได้มาคิดขึ้นว่า จะลองดียายชีทุกขโตให้เห็นจริง จึงได้ไปเก็บเอาเมล็ดสลอดมาตำแล้วผึ่งแดดไว้ พอรุ่งขึ้นเช้าชายนั้นก็สั่งภรรยาให้แกงปลาไหลให้อร่อย ฝ่ายว่าภรรยาของชายนั้นก็จัดแจงไปจ่ายตลาดจัดซื้อสิ่งของตามที่ต้องการ เมื่อจัดซื้อได้เสร็จแล้วก็กลับมา จัดแจงแกงปลาไหลขึ้น เมื่อภรรยาแกงปลาไหลเสร็จแล้ว สามีก็บอกว่าให้ตักเอาแกงมาสองถ้วย ภรรยาก็ได้ตักแกงออกมาสองถ้วย ส่งให้สามี สามีก็เอาสลอดที่ป่นไว้โรยลงในแกงถ้วยหนึ่ง

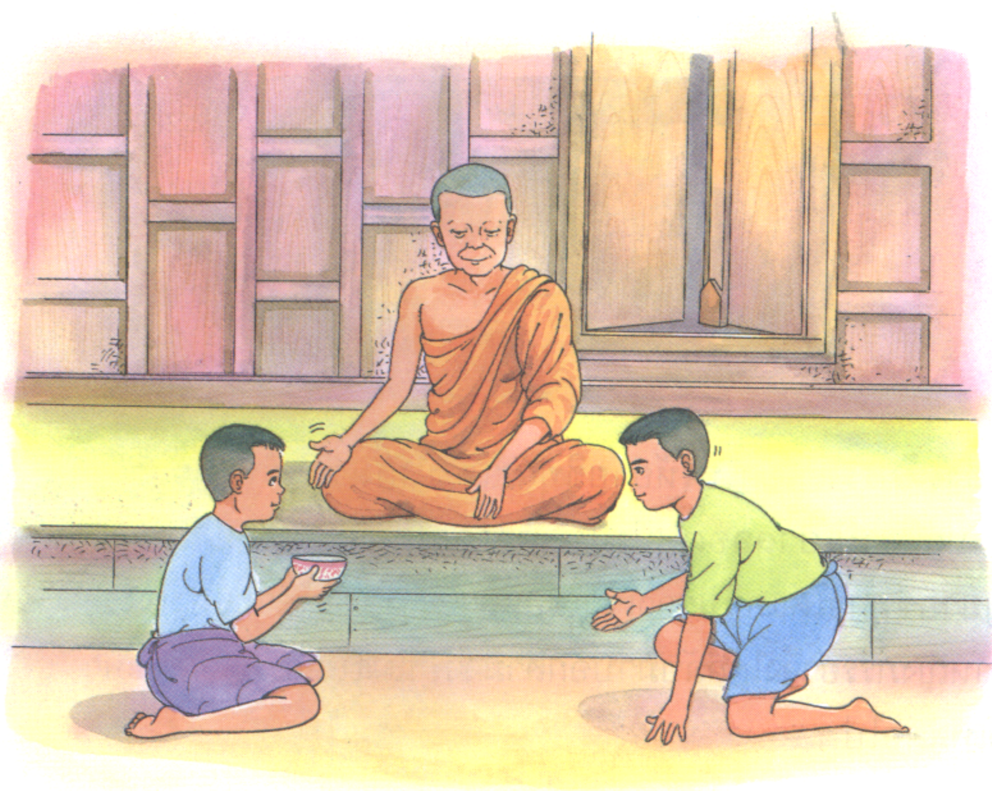


สลอด

แล้วก็ส่งให้ภรรยาเอาไปให้ยายชีทุกขโตให้ทันเวลากินข้าวเช้า แต่ภรรยาไม่ทราบว่าสามีเอาสลอดใส่ไปในแกงถ้วยนั้น จึงได้เอาไปให้ยายชีทุกขโต เผอิญยายชีทุกขโตแกกินข้าวเช้าเสียแล้ว แกจึงได้ถ่ายแกงไว้เวลาเพลต่อไป ฝ่ายว่าหญิงภรรยาจึงได้กลับมาบอกสามีว่า แม่ชีแกกินข้าวเสียแล้ว แกให้ถ่ายเอาไว้เพลต่อไป

ฝ่ายว่ายายชีทุกขโต แกจะนึกขึ้นมาอย่างไรไม่ทราบ แกได้วานเด็กคนหนึ่งให้เอาแกงนั้นไปถวายพระให้ทันพระฉันเวลาเช้า เด็กนั้นจึงได้ถามชีทุกขโตว่าจะให้เอาไปถวายพระองค์ไหน ชีทุกขโตจึงได้บอกว่า ตามแต่ใจของเอ็งเถิด



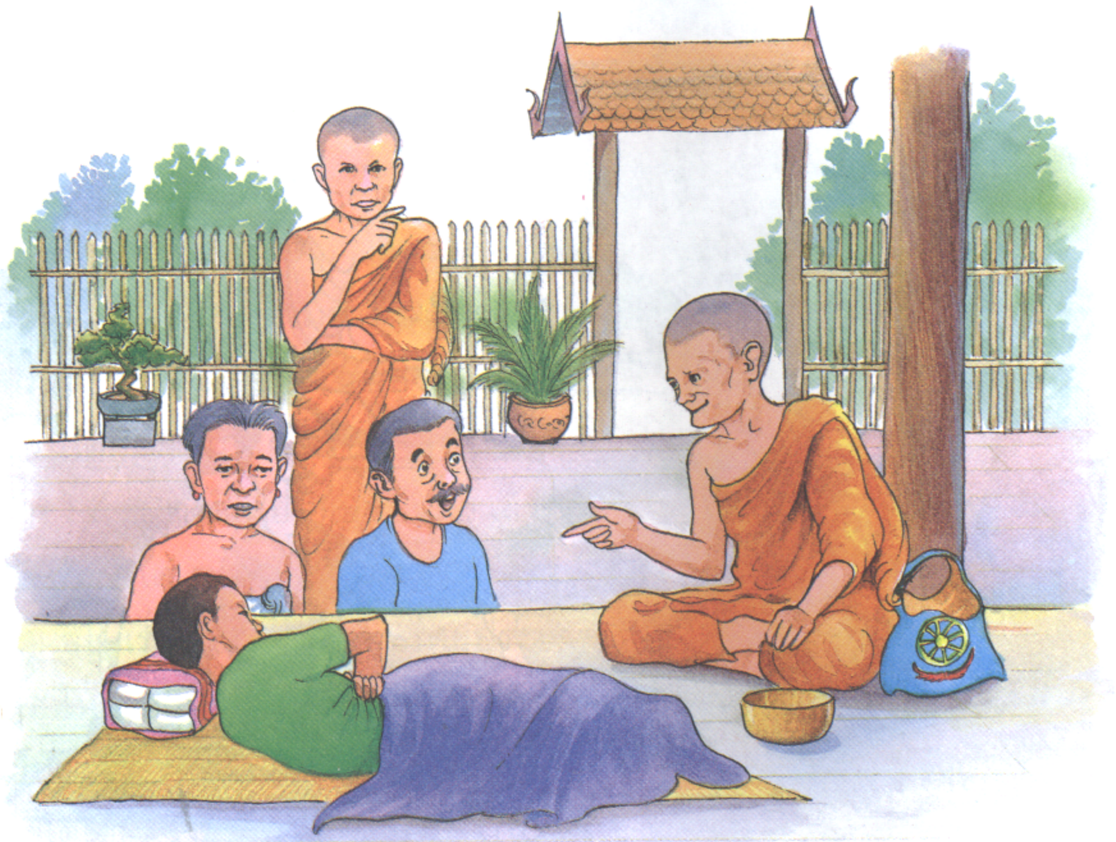


เด็กนั้นก็เอาแกงไปถวายพระ พระก็ได้ฉันเสียแล้วจึงให้เด็กถ่ายแกงเอาไว้เพลต่อไป เด็กที่ถ่ายแกงไว้นั้นเป็นบุตรของชายนักเลงสุราผู้เป็นเจ้าของแกงนั้น แล้วเด็กนั้นก็เอาแกงเข้าไปเก็บไว้เสียในชั้ว แล้วก็เลยไปเที่ยวเสีย จนเวลาพระฉันเพลจึงได้กลับมา ครั้นถึงเวลาเพลพระก็ฉันเพล แต่พระก็หานึกถึงแกงนั้นไม่ เพราะเห็นว่าแกงในสำรับมีอยู่แล้ว เข้าใจว่าเป็นแกงที่ให้เด็กถ่ายไว้ เมื่อพระฉันเพลอิ่มแล้ว เด็กคนนั้นกลับมา จึงได้บอกพระว่า แกงที่ผมถ่ายไว้ยังอยู่ ไม่มีใครเอามาถวายท่าน พระจึงได้อนุญาตให้เด็กว่า เอ็งไม่ได้เอามาแล้วก็เป็นของเอ็งต่อไป



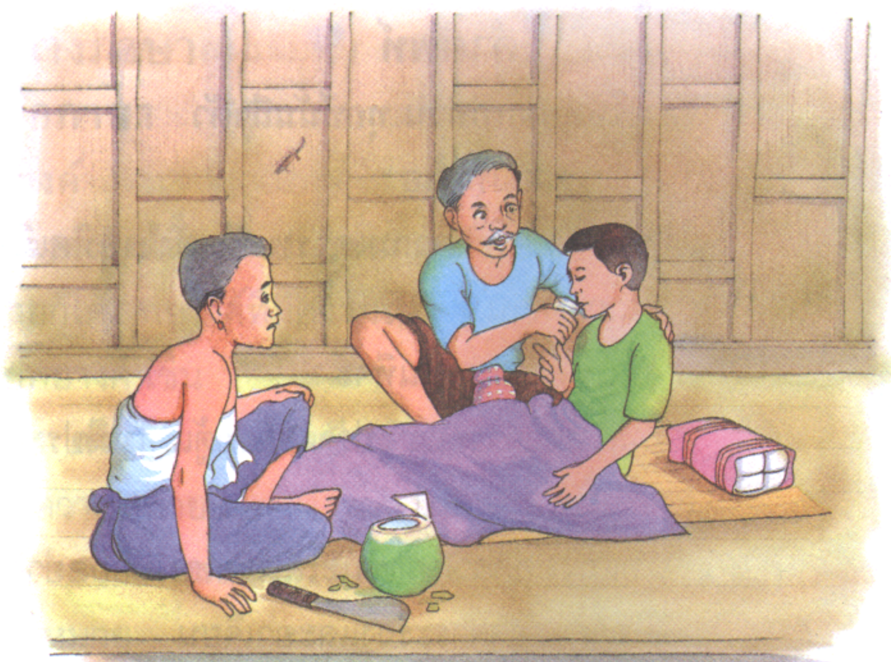
ชั้ว

ครั้นเวลาบ่ายสักสองโมงเศษๆ เด็กนั้นก็รีบกินข้าวเย็นก่อนเด็กทั้งหลาย เพื่อจะได้กินแกงนั้นแต่คนเดียว ครั้นถึงเวลาบ่ายสักสี่โมงเศษๆ ก็เกิดร้อนคอร้อนหน้าอกขึ้นเป็นกำลัง พอเวลาบ่ายสักห้าโมงเศษก็มีอาการขึ้น ทั้งลงทั้งราก พระผู้อาจารย์ก็ตกใจ ก็ได้เอายาถอนผิดสำแดงให้กิน มันก็ไม่หยุดลงหยุดราก จึงได้ให้เด็กไปบอกบิดามารดาของเด็กคนเจ็บนั้นมาโดยเร็ว เมื่อบิดามารดาของเด็กได้มาเห็นบุตรเข้าดังนั้นก็หมดสติ โดยอาการที่มันทั้งลงทั้งราก ฝ่ายบิดาก็วิ่งไปหาหมอ เผอิญหมอก็ไม่อยู่ ยังมีพระหมออยู่ที่วัดนั้นองค์หนึ่ง พระอาจารย์ของเด็กก็ได้ให้ไปนิมนต์มาตรวจดู เมื่อพระหมอได้ตรวจดูแล้วจึงได้บอกว่า มันไม่ใช่โรคอย่างนั้น ชะรอยมันจะกินของที่มีโทษเข้าไปแต่อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นแน่ พ่อแม่ของเด็กก็ได้ถามเด็กว่า เอ็งกินอะไรเข้าไปบ้างในเวลาวันนี้ เด็กนั้นก็ได้บอกว่า ฉันไม่ได้กินอะไร นอกจากแกงกับข้าวเท่านั้น ฝ่าย



เจ้าพ่อนึกสะดุ้งใจขึ้นมา กลัวว่าบุตรจะกินแกงของตัวเข้าไป จึงได้ถามบุตรว่าได้กินแกงของใคร เด็กบุตรนั้นจึงได้บอกว่า ฉันได้กินแกงของยายชีทุกขโตเข้าไป เมื่อได้ความดังนั้นแล้ว พระอาจารย์ของเด็กจึงได้ให้ไปตามตัวชีทุกขโตมาโดยเร็ว แล้วจึงได้ถามว่า แกงนั้นมีใครเอามาให้หรือ หรือว่าแกงขึ้นกินเอง ชีทุกขโตจึงได้บอกว่า แกงนั้นแม่เจียมเป็นผู้เอามาให้ ฉันเห็นว่าแกงนั้นน่ากิน ฉันก็ได้วานเด็กเอามาถวายพระ แต่จะเป็นพระองค์ไหน ฉันไม่ทราบ แล้วพระก็ให้ไปตามเด็กนั้นมา เด็กนั้นก็ได้บอกว่า ฉันได้เอามาถวายพระอาจารย์ พระอาจารย์ก็รับว่าเด็กได้เอามาถวายจริงๆ แต่ฉันหาได้ฉันไม่ เพราะฉันฉันเสียแล้ว จึงได้บอกให้เด็กคนเจ็บเก็บไว้เพล ครั้นถึงเวลาเพลก็ไม่ได้ฉัน เด็กที่เก็บแกงไว้ไปเที่ยวเสีย ครั้นแล้วเด็กก็มาบอกว่า ไม่มีใครเอาแกงที่เก็บไว้มาถวาย ฉันก็เลยอนุญาตให้เด็กนั้นกินต่อไป





เมื่อบิดาของเด็กได้ฟังดังนั้นแล้วก็รีบไปที่บ้าน แล้วเอามะพร้าวอ่อนที่เตรียมเอาไว้สำหรับจะถอนพิษสลอดให้ยายชีทุกขโต เลยได้เอามาถอนพิษสลอดให้บุตรของตัวเอง เมื่อเด็กนั้นได้กินน้ำมะพร้าวอ่อนที่บิดาให้กินเข้าไปก็ได้หยุดทั้งลงทั้งราก แต่มารดาของเด็กนั้นก็ยังไม่รู้ว่าสามีได้เอาสลอดโรยลงไปไว้ในแกง จึงได้ถามสามีว่า ใครบอกว่าอ้ายเด็กถูกกินสลอดเข้าไป สามีจึงได้ตอบภรรยาว่า ฉันเข้าใจเอาเอง เพราะอาการของมันแสดงให้ได้รู้เอง แต่ชายสามีนั้นได้มีความรู้สึกว่าเรื่อง ทุกขโต ทุกขถานัง ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัวเป็นของได้จริงดังที่ได้ปรากฏเป็นมาแล้ว ตั้งแต่วันนั้นมา ชายผู้นั้นก็ได้มีความนับถือชีทุกขโต จะมีอะไรๆ ก็ได้เอาไปบูชาชีทุกขโตเสมอ ชีทุกขโตก็ได้แนะนำชี้เหตุผลในเรื่องสุราที่เป็นโทษโดยประการต่างๆ แล้วก็ได้ชี้ผลของคนที่ไม่ได้กินสุราให้ชายผู้นั้นฟังเสมอๆ จนชายผู้นั้นได้แลเห็นโทษของสุรา ก็เลยอดสุราได้เป็นปรกติ แล้วชายผู้นั้นก็บอกภรรยาของตนว่า มีอะไรๆ ก็ให้เอาไปบูชาชีทุกขโตโดยความนับถือในสิ่งที่ว่า ให้ทุกข์กับท่าน ทุกข์นั้นกลับถึงตัวได้จริงๆ ดังนี้แน่

คำศัพท์

เรื่อง ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว

คำศัพท์	ความหมาย
ขึ้นจบ	ยกของขึ้นทำความเคารพหรือตั้งใจอุทิศเมื่อเวลาทำบุญทำทาน
ชะรอย	บางที ท่าจะ เห็นทีจะ
ชั้ว	ที่สำหรับวางของ รูปร่างคล้ายตู้แต่ไม่มีประตูปิด
ถอนพิษ	ทำให้พิษหมดไป
ถ่ายแกง	เทแกงออกจากภาชนะใส่ในภาชนะอีกอย่างหนึ่ง
ทั้งลงทั้งราก	มีอาการอุจจาระร่วงและอาเจียน
นักเลงสุรา	ผู้ฝักใฝ่ในการดื่มสุรา
บูชา	แสดงความเคารพบุคคลหรือสิ่งที่นับถือด้วยเครื่องสักการะ มีดอกไม้ ธูป เทียน สิ่งของ เป็นต้น
เป็นกำลัง	มาก
เป็นนิตย์	สม่ำเสมอ จะเขียน เป็นนิจ ก็ได้
ผิดสำแดง	อาการไม่สบายที่เกิดจากกินอาหารแสลง ใช้ว่า ผิดสำแลง ก็ได้
เมล็ดสลอด	เมล็ดที่ได้จากต้นสลอด นำมาใช้เป็นยาถ่าย
แม่ชี	หญิงที่นุ่งขาวห่มขาว โกนคิ้ว โกนผม ถือศีล
รำคาญใจ	รบกวนจิตใจ ทำให้ไม่มีความสุข
เวลาเพล	เวลาพระสงฆ์ฉันกลางวัน ตั้งแต่เวลา ๑๑.๐๐ น. ถึงเวลา ๑๒.๐๐ น.
สรณะ	ที่พึ่ง
สะดุ้งใจ	รู้หรือคิดได้ทันทีด้วยความตกใจ
สำรับ	ภาชนะที่ใส่กับข้าวคาวหวาน
หมดสติ	ไม่มีความรู้สึก มีอาการไม่รู้ตัว

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

พยางค์

พยางค์เป็นเสียงที่เปล่งออกมาครั้งหนึ่งๆ จะมีความหมายหรือไม่มีความหมายก็ได้ พยางค์ที่มีความหมายเรียกว่า **คำ** ซึ่งอาจจะมีพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ เช่น

เด็ก ชี แกง เป็นคำพยางค์เดียว เพราะเปล่งเสียงเพียงครั้งเดียวและมีความหมาย

ถวาย สลอด สำรับ เป็นคำ ๒ พยางค์ เพราะเปล่งเสียง ๒ ครั้ง และมีความหมาย

ปรกติ อนุญาต วรรณยุกต์ เป็นคำ ๓ พยางค์ เพราะเปล่งเสียง ๓ ครั้ง และมีความหมาย

พยัญชนะ อยุธยา ขยุกขยิก เป็นคำ ๔ พยางค์ เพราะเปล่งเสียง ๔ ครั้ง และมีความหมาย

พยางค์แต่ละพยางค์ประกอบด้วยเสียงพยัญชนะต้น เสียงสระ และเสียงวรรณยุกต์ พยางค์บางพยางค์จะมีเสียงพยัญชนะท้ายพยางค์ประสมอยู่ด้วย เรียกว่า เสียงตัวสะกด เช่น

ปา	ประกอบด้วย	เสียง **ป** เป็นเสียงพยัญชนะต้น
		เสียง **อา** เป็นเสียงสระ
		เสียง **สามัญ** เป็นเสียงวรรณยุกต์
น้า	ประกอบด้วย	เสียง **น** เป็นเสียงพยัญชนะต้น
		เสียง **อา** เป็นเสียงสระ
		เสียง **ตรี** เป็นเสียงวรรณยุกต์ (ใช้รูปวรรณยุกต์โท แต่ออกเสียงเป็นวรรณยุกต์ตรี)

คลอง ประกอบด้วย เสียง **คล** เป็นเสียงพยัญชนะต้น
เสียง **ออ** เป็นเสียงสระ
เสียง **สามัญ** เป็นเสียงวรรณยุกต์
เสียง **ง** เป็นเสียงตัวสะกดในมาตราแม่กง

แขน ประกอบด้วย เสียง **ข** เป็นเสียงพยัญชนะต้น
เสียง **แอ** เป็นเสียงสระ
เสียง **จัตวา** เป็นเสียงวรรณยุกต์ (ไม่มีรูปวรรณยุกต์ แต่มีเสียงวรรณยุกต์จัตวา)
เสียง **น** เป็นเสียงตัวสะกดในมาตราแม่กน

คำ

คำเป็นเสียงที่เปล่งออกมาและมีความหมาย จะมีกี่พยางค์ก็ได้ เช่น

กิน ออกเสียง กิน มีความหมายว่า นำอาหารใส่ปากเคี้ยวให้ละเอียดแล้วกลืนลงไปในคอ

เมล็ด ออกเสียง มะ–เล็ด มีความหมายว่า ส่วนที่อยู่ข้างในผลไม้ที่เพาะเป็นต้นได้

สรณะ ออกเสียง สะ–ระ–นะ มีความหมายว่า ที่พึ่ง ที่ระลึก ความระลึก

สุภาษิต ออกเสียง สุ–พา–สิด มีความหมายว่า ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายเป็นคติสอนใจ

กลุ่มคำ

กลุ่มคำเป็นคำที่นำมาเรียงกันตั้งแต่ ๒ คำขึ้นไป และมีความหมายแต่ยังไม่เป็นประโยค เพราะยังมีความหมายไม่สมบูรณ์ กลุ่มคำบางทีเรียกว่า **วลี** เช่น

ทำบุญ	รำคาญใจ
ครั้นเวลาบ่าย	โทษของสุรา
ทั้งลงทั้งราก	ให้ทุกข์แก่ท่าน

ยังมีแม่ชีคนหนึ่งอยู่ที่บ้านแห่งหนึ่ง เป็นคนหมั่น**ทำบุญ**ให้ทานอยู่เสมอๆ เมื่อชายนั้นมาได้ยินเสียงแต่ทุกขโตของยายชีอยู่เสมอเช้าเย็น ก็นึกออก **รำคาญใจ**

ครั้นเวลาบ่ายสักสองโมงเศษๆ เด็กนั้นก็รีบกินข้าวเย็นก่อนเด็กทั้งหลาย พอเวลาบ่ายสักห้าโมงเศษก็มีอาการขึ้น **ทั้งลงทั้งราก**

ในประโยคหนึ่งๆ กลุ่มคำจะทำหน้าที่เป็นประธาน กริยา กรรม ส่วนขยาย คำเชื่อม หรือเป็นคำอุทานก็ได้

การใช้ภาษา

การอ่านคำที่มีอักษรควบ

อักษรควบคือพยัญชนะที่ควบกับ ร ล ว และออกเสียงกล้ำกัน (ออกเสียงพร้อมกัน) แบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๑. อักษรควบแท้ เป็นพยัญชนะที่ควบกับ ร ล ว ประสมด้วยสระเสียงเดียวกัน และออกเสียงพร้อมกัน เช่น

เกรง	**กล้า**	**แกว่ง**
ขรุขระ	**ขลาด**	**แขวน**
ครู	**คลอง**	**ควาย**
ตรอง	–	–
เปรี้ยว	**ปลาย**	–
พรวน	**เพลง**	–
–	**แผล**	–

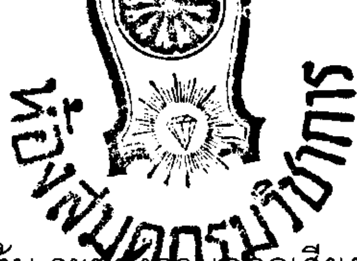
นิทรา	–	–
ตีกรับ	– กลับกลาย	– ปลากราย
ครอบครอง	– ลำคลอง	– ปกครอง
กลั่นกลอง	– ตีกลอง	– กรองน้ำ
น้ำพริก	– พลิกแพลง	– ฝนพรำ
ปราบปราม	– แปลบปลาบ	– เปรียบเทียบ
ขว้างขวาน	– ขวนขวาย	– ของขวัญ
วัวควาย	– คว่ำขัน	– ควันไฟ
กว้างขวาง	– ไม้กวาด	– เขากวาง
คล่องแคล่ว	– ครึกครื้น	– คลอเคลีย
พลุกพล่าน	– เผลอไผล	– พร้อมเพรียง
จันทรา	– อินทรา	– นิทรา

๒. **อักษรควบไม่แท้** เป็นพยัญชนะที่มีตัว ร ควบอยู่ด้วย แต่ไม่ออกเสียง ร หรือเปลี่ยนเสียงเป็นเสียงอื่น เช่น

จริง (จร เป็นอักษรควบไม่แท้ ร ไม่ออกเสียง) ออกเสียง จิง
ไซร้ (ซร เป็นอักษรควบไม่แท้ ร ไม่ออกเสียง) ออกเสียง ไซ้
สร้อย (สร เป็นอักษรควบไม่แท้ ร ไม่ออกเสียง) ออกเสียง ส้อย
เศร้า (ศร เป็นอักษรควบไม่แท้ ร ไม่ออกเสียง) ออกเสียง เส้า
ทราบ (ทร เป็นอักษรควบไม่แท้ ทร เปลี่ยนเสียงเป็น ซ) ออกเสียง ซาบ

ฉะเชิงเทรา – ความจริง – สร้อยคอ

การอ่านคำที่มีอักษรควบต้องอ่านออกเสียงให้ชัดเจน หากออกเสียงไม่ชัดเจนจะทำให้ความหมายของคำผิดไป เช่น **ปราด** ถ้าออกเสียง ปาด ความหมายจะเปลี่ยนไป



การอ่านคำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้น

การอ่านคำที่มี **ร** กับ **ล** เป็นพยัญชนะต้น จะต้องอ่านออกเสียง **ร** และ **ล** ให้ชัดเจน ถ้าออกเสียงไม่ชัด จะทำให้เกิดความสับสน และความหมายเปลี่ยนไป เช่นคำว่า **รัก ลัก**

ฝึกอ่าน

โรงเรียน	–	โล่งเตียน	เรียนเก่ง	–	เลียนแบบ
ร่มรื่น	–	ลื่นล้ม	รุกราน	–	ลุกลาม
รวดเร็ว	–	เส้นลวด	รองรับ	–	ลองดู
เรื่องราว	–	ชาวลาว	เร่าร้อน	–	เล่าเรื่อง
รากไม้	–	ลากเกวียน	รอยแผล	–	ลอยแพ

มารยาทในการพูดและการฟัง

การพูดและการฟังเป็นการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ทั้งผู้พูดและผู้ฟังจะต้องมีมารยาทในขณะพูดและฟัง จึงจะทำให้การติดต่อสื่อสารเป็นผลสำเร็จ และเป็นมารยาททางสังคมอีกด้วย

มารยาทในการพูด

๑. พูดด้วยถ้อยคำสุภาพและชัดเจน
๒. มองหน้าผู้ฟัง แสดงความสนใจผู้ฟัง
๓. ใช้ท่าทางสุภาพประกอบการพูดแต่พองาม
๔. ใช้น้ำเสียงที่น่าฟัง ไม่กระโชกโฮกฮาก
๕. พูดให้ได้ยินอย่างทั่วถึง ไม่ใช้เสียงตะโกน
๖. เมื่อจะถามผู้ฟังต้องถามอย่างสุภาพ

ฯลฯ

มารยาทในการฟัง

๑. มองดูผู้พูด แสดงความสนใจ และฟังอย่างสงบ ไม่พูดคุยกันขณะฟัง
๒. เมื่อจะซักถามต้องรอคอยจังหวะให้ผู้พูดพูดจบก่อน
๓. การฟังในห้องเรียนหรือในที่ประชุม ถ้าจะซักถามต้องยกมือขึ้นก่อน เพื่อแสดงความจำนงว่าจะพูดหรือจะถาม
๔. เวลาซักถามต้องใช้น้ำเสียงและกิริยาวาจาที่สุภาพ

ฯลฯ

การใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย ผู้พูดหรือผู้เขียนจะต้องใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย ผู้ใช้ภาษาจะต้องรู้ความหมายของคำนั้นๆ โดยค้นหาความหมายจากพจนานุกรม

ฉัน มีหลายความหมาย เช่น
ฉันจะไปหาเธอวันพรุ่งนี้ (ฉัน หมายถึง ตัวผู้พูด)
พระสงฆ์กำลัง**ฉัน**ภัตตาหารอยู่บนศาลาวัด (ฉัน หมายถึง พระสงฆ์กินอาหาร)
เรารักกัน**ฉันพี่**น้อง (ฉัน หมายถึง เสมอเหมือน)

ขัน มีหลายความหมาย
ขันอยู่ในตุ่มน้ำ (ขัน หมายถึง ภาชนะสำหรับตักน้ำ)
เขาทำอะไรน่า**ขัน** (ขัน หมายถึง หัวเราะ)
ไก่**ขัน**ตอนใกล้รุ่ง (ขัน หมายถึง อาการที่ไก่ส่งเสียง)
เขา**ขัน**นอตให้แน่น (ขัน หมายถึง ทำให้แน่น)

การเล่านิทาน

การเล่านิทานเป็นการสื่อสารอย่างหนึ่ง ผู้เล่าจะเล่าเรื่องราวที่เป็นนิทานให้ผู้อื่นฟัง นิทานเป็นเรื่องสมมุติ มีตัวละครดำเนินเรื่อง ซึ่งอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้ มีเหตุการณ์หรือการดำเนินเรื่องที่แสดงความขัดแย้งของตัวละคร ดังเช่นเรื่อง ให้ทุกข์แก่ท่าน ทุกข์นั้นถึงตัว ชายผู้เป็นนักเลงสุราขัดแย้งกับยายชีทุกขโต มีการคลี่คลายความขัดแย้งของตัวละคร เช่น ชายผู้เป็นนักเลงสุรายอมรับนับถือยายชีทุกขโต

การเล่านิทานจะต้องมีโครงเรื่อง มีลำดับเหตุการณ์ต่างๆ เพื่อมิให้เรื่องสับสน และผู้เล่านิทานจะต้องให้ข้อคิดแก่ผู้ฟังด้วย

จุดประสงค์ในการเล่านิทาน

๑. เพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน

๒. เพื่อให้ข้อคิดและคติเตือนใจ

๓. เพื่อฝึกให้นักเรียนได้กล้าพูด กล้าแสดง

หลักในการเล่านิทาน

๑. ผู้เล่านิทานจะต้องเตรียมนิทานสำหรับเล่า ซึ่งอาจจะคิดเรื่องขึ้นมาเอง หรืออ่านจากหนังสือต่างๆ

๒. การใช้ถ้อยคำในการเล่านิทาน ต้องใช้ถ้อยคำให้เหมาะสมกับนิทานแต่ละเรื่อง

๓. การใช้น้ำเสียงและการเลียนเสียงตัวละครในนิทาน ต้องให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง

๔. ใช้กิริยาอาการหรือท่าทางประกอบการเล่าเพื่อให้นิทานดูสมจริงและผู้ฟังเกิดความสนุกสนาน

๕. มีการลำดับเรื่องราวในนิทานให้สัมพันธ์กัน

๖. ใช้ภาษาพูดในการเล่านิทาน

การเขียนนิทาน

การเขียนนิทานเป็นการเขียนเรื่องสมมุติให้ผู้อื่นอ่าน ต้องเขียนให้สนุก และเขียนบรรยายให้น่าสนใจ ให้เหมือนกับผู้เขียนได้มาเล่าเรื่องให้ผู้อ่านฟัง มีหลักการดังนี้

๑. สร้างโครงเรื่อง

๒. กำหนดตัวละครและสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์

๓. ลำดับเหตุการณ์

๔. ดำเนินเรื่องให้น่าสนใจ มีความขัดแย้งในการกระทำของตัวละคร

๕. ใช้ภาษาในการดำเนินเรื่องให้สมจริงสมจัง และสละสลวย (จะบรรยายหรือใช้บทสนทนาดำเนินเรื่องก็ได้)

๖. เขียนเรื่องให้มีแนวคิดและให้เห็นผลของการกระทำของตัวละคร

ตัวอย่าง

นิทานเรื่อง ปูอวดเก่ง

ครั้งหนึ่งมีปูตัวหนึ่งอาศัยอยู่ในรู อยู่มาวันหนึ่งมีช้างป่าตัวหนึ่งเดินผ่านมา ปูรู้สึกว่าแผ่นดินสะเทือนจึงขึ้นมาจากรู บังเอิญช้างเหยียบลงไปที่รูปูซึ่งเป็นดินเหลว ปูจึงจมลงไปในดินเหลว เมื่อช้างถอนเท้าขึ้นมาจากดินเหลวแล้ว ปูรีบวิ่งไปหาช้าง และพูดว่า “หยุดก่อน” ช้างได้ยินเสียงปูร้องเรียกจึงหันมาดูปู เห็นปูเอาก้ามชูขึ้น ช้างจึงถามว่า “เจ้ามีธุระอะไรกับเราหรือ” ปูจึงตอบว่า “ท่านบังอาจเหยียบเราจมดิน” ช้างจึงตอบว่า “เราไม่ได้บังอาจเหยียบเจ้าหรอก เราไม่เห็นเจ้าจริงๆ เราขอโทษด้วย” ปูได้ฟังช้างพูดก็ยิ่งโกรธเป็นกำลัง ตรงเข้าใช้ก้ามหนีบขาช้าง ช้างจึงยกขาสลัดปูออกไป ปูกระเด็นไปกระทบหินกระดองแตกตาย

นิทานเรื่องนี้ชี้ให้เห็นว่า ความโกรธมีโทษมาก อาจเป็นอันตรายต่อตัวเองได้

คำคล้องจอง

คำคล้องจอง คือคำที่มีเสียงสระเดียวกัน หรือคำที่มีเสียงสระและตัวสะกดในมาตราเดียวกัน เช่น

มา คล้องจองกับ **นา** (มีสระเดียวกัน)

ดี คล้องจองกับ **ปี** (มีสระเดียวกัน)

ฉัน คล้องจองกับ **กัน** (มีสระเดียวกันและมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน)

คิด คล้องจองกับ **พิษ** (มีสระเดียวกันและมีตัวสะกดมาตราเดียวกัน)

การเขียนคำคล้องจองที่เป็นกลุ่มคำ

คำคล้องจอง ๒ คำ ให้คำที่สองของกลุ่มหน้าคล้องจองกับคำที่หนึ่งของกลุ่มหลัง เช่น

ต้อนรับ ขับสู้

บุกป่า ฝ่าดง

น้ำใส ใจจริง

คำคล้องจอง ๓ คำ ให้คำที่สามของกลุ่มหน้าคล้องจองกับคำที่หนึ่งหรือคำที่สองของกลุ่มหลัง เช่น

น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า

หนักไม่เอา เบาไม่สู้

ตามใจปาก ลำบากท้อง

คำคล้องจอง ๔ คำ ให้คำที่สี่ของกลุ่มคำหน้าคล้องจองกับคำที่หนึ่ง หรือคำที่สอง หรือคำที่สามของกลุ่มคำหลัง เช่น

ฟังไม่ได้ศัพท์ จับไปกระเดียด

รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา

ช้างตายทั้งตัว เอาใบบัวปิด

คำคล้องจอง บางครั้งใช้ในการเขียนคำขวัญ สุภาษิต คติเตือนใจต่างๆ หรือใช้ในการเล่นปริศนาคำทาย ส่วนมากจะให้คำสุดท้ายของวรรคต้น สัมผัสกับคำใดคำหนึ่งในวรรคต่อไป เช่น

รักชาติศาสน์กษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของเด็กไทย

เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ

รักดีหามจั่ว รักชั่วหามเสา

รู้มากยากนาน รู้น้อยพลอยรำคาญ

อะไรเอ่ย เขียวเหมือนพระอินทร์ บินเหมือนนก

ศรปักอก นกก็ไม่ใช่

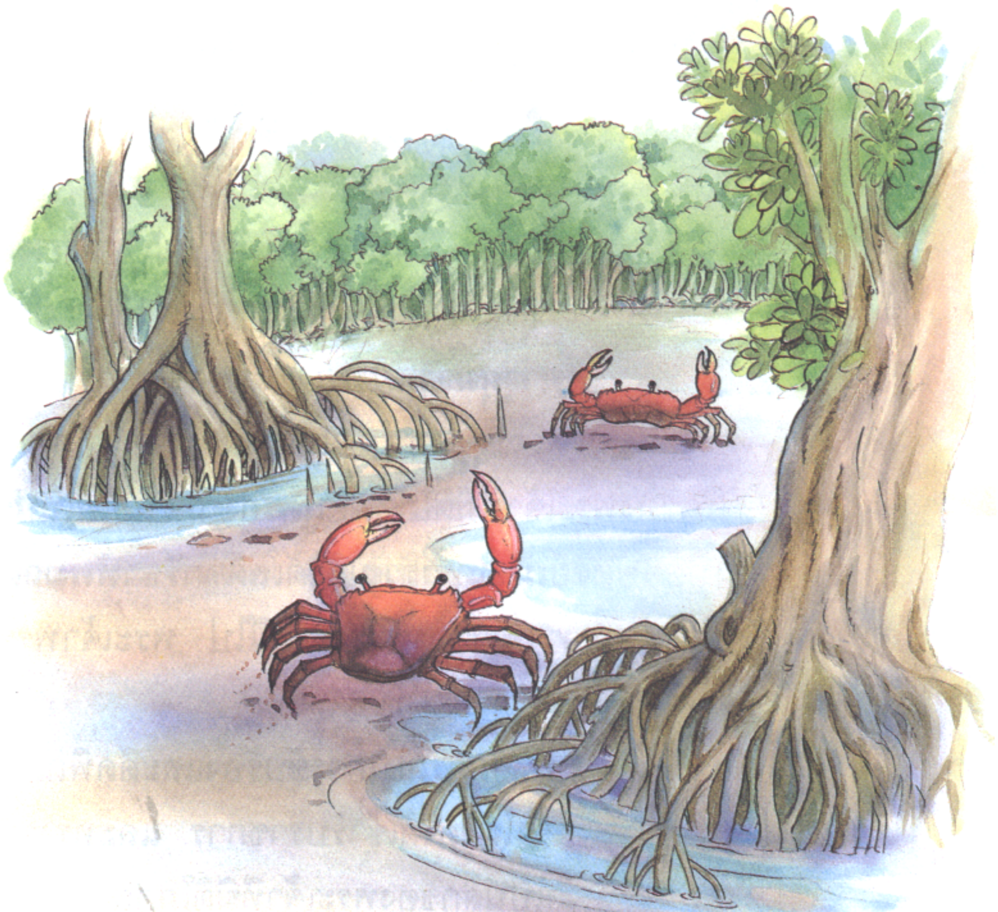
(เฉลย แมลงทับ)

บทร้อยกรอง

ชีวิตปู

โอ้เอ็นดูปูไม่มีซึ่งศีรษะ	เท้าระกะก้อมโกงโม่งโค่งขัน
ไม่มีเลือดเชือดฉะปะแต่มัน	เป็นเพศพันธุ์ไร้ผัวเพราะมัวเมา
แม้นเมียออกลอกคราบไปคาบเหยื่อ	เอามาเผื่อภรรยาเมตตาเขา
ระวังดูอยู่ประจำทุกค่ำเช้า	อุตส่าห์เฝ้าฟูมฟักเพราะรักเมีย
ถึงทีผัวตัวลอกพอออกคราบ	เมียมันคาบคีบเนื้อเป็นเหยื่อเสีย
จึงเกิดไข่ไร้ผัวเที่ยวยั้วเยี้ย	ยังแต่เมียเคลื่อนคล้อยขึ้นลอยแพ
สมเพชสัตว์ทัศนาพฤกษาสล้าง	ล้วนโกงกางกุ่มแกมแซมแสม
สงัดเหงาเปล่าเปลี่ยวเมื่อเหลียวแล	เสียงแอ้แจ้จักจั่นหวั่นวิญญาณ์

(จาก *นิราศเมืองเพชร* ของ *สุนทรภู่*)



บทอ่านเสริมบทเรียน



ทีฆาวุกุมาร

ทีฆาวุกุมารเป็นโอรสของพระเจ้าทีฆีติโกศล ผู้ครองนครโกศลในประเทศอินเดีย พระเจ้าพรหมทัตกษัตริย์เมืองพาราณสีได้เสด็จกรีธาทัพมาตีเมืองโกศล พระเจ้าทีฆีติโกศลสู้ไม่ได้ พาพระมเหสีเสด็จหนีไป พระเจ้าพรหมทัตจับได้ จึงสำเร็จโทษ คือฆ่าเสีย

ทีฆาวุกุมารเมื่อโตขึ้น มีความสามารถในการขับร้องและดีดพิณ ความทราบถึงพระเจ้าพรหมทัต พระองค์จึงโปรดให้เข้ารับราชการ และทรงชุบเลี้ยงใกล้ชิดพระองค์ โดยมิได้ทรงทราบว่าเป็นลูกของพระเจ้าทีฆีติโกศล

วันหนึ่งพระเจ้าพรหมทัตเสด็จประพาสล่าเนื้อในป่า ทีฆาวุเป็นสารถีขับรถพระที่นั่งตัดลัดทางเร็วเกินขนาด จนข้าราชบริพารตามไม่ทัน พอถึงเวลาหยุดพัก พระเจ้าพรหมทัตทรงเหน็ดเหนื่อยมาก ก็ประทับหลับไปในป่า โดยพาดพระเศียรที่ตักของทีฆาวุแทนพระเขนย คือหมอน

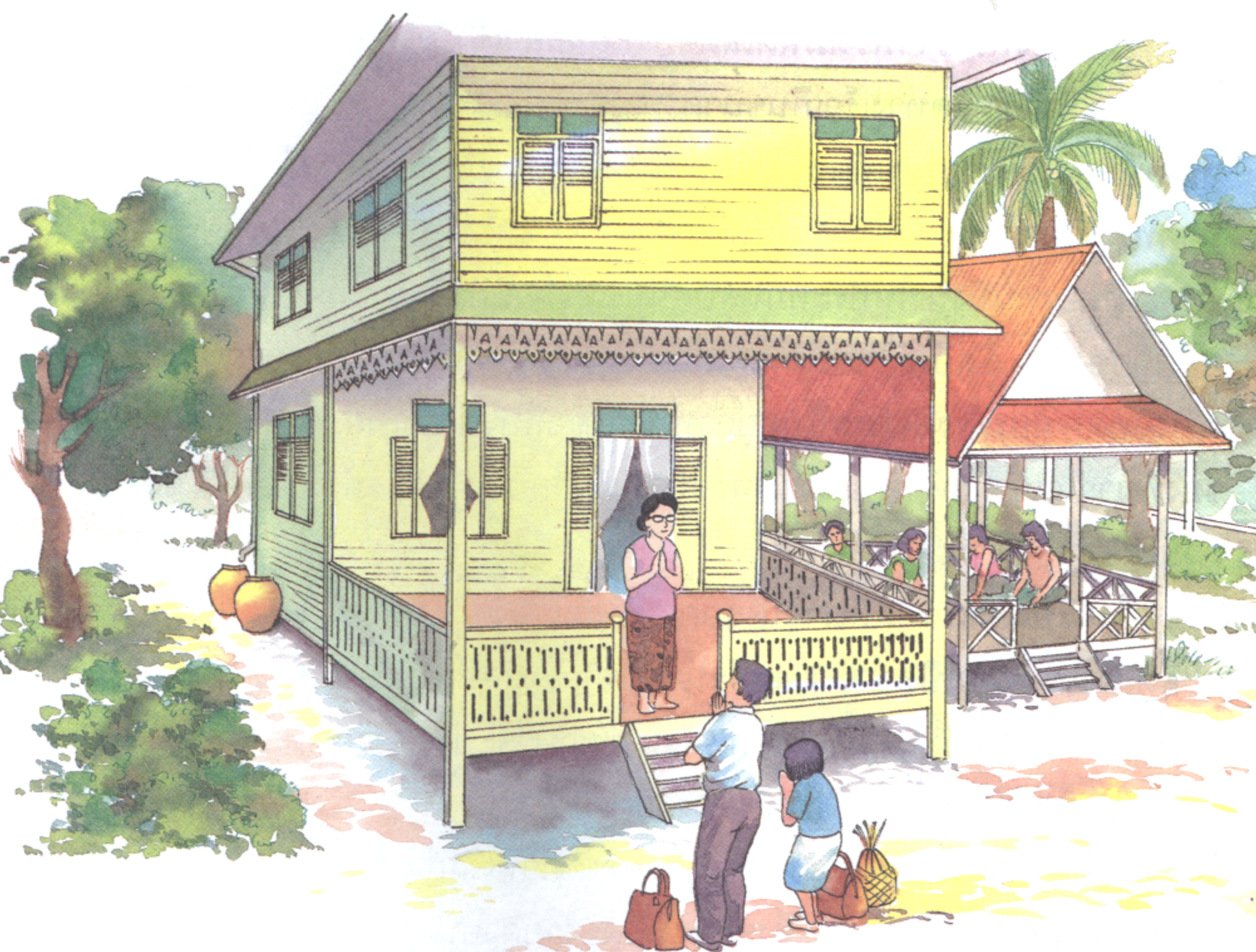
ทีฆาวุทนนั่งนิ่งให้ประทมหลับสนิท แล้วหวนคิดถึงการที่พระเจ้าพรหมทัตฆ่าพ่อของตัว จึงเกิดมีใจจะแก้แค้น ได้ชักดาบออกเงื้อง่าจะประหารพระเจ้า-พรหมทัต ผู้ประทมหลับสนิทอยู่ลำพังสองต่อสองในป่าเปลี่ยว แต่น้ำใจอันดีของทีฆาวุได้เข้ามาหักห้ามความพยาบาทให้เสื่อมคลายไป ทีฆาวุได้สติ จึงสอดดาบเข้าฝักเสียตามเดิม

ในเรื่องเล่าว่า ทีฆาวุได้ชักดาบออกเงื้อง่าถึงสามครั้งด้วยน้ำใจร้ายที่จะคิดแก้แค้นแทนบิดา แต่แล้วน้ำใจดีก็เข้าหักห้ามให้สอดดาบคืนเข้าฝักเสียทุกครั้ง น้ำใจดีนี้คือ น้ำใจนักกีฬาแท้ นักกีฬาจะประหารคนหลับอย่างไรได้

ในเรื่องท่านอธิบายว่า ทีฆาวุระลึกถึงคำสอนของพระบิดาว่า "เวรย่อมไม่ระงับด้วยเวร" ทีฆาวุจึงระงับความพยาบาทเสียได้ แต่อาการที่ไม่ยอมประหารคนหลับในที่เปลี่ยว ซึ่งจะฆ่าได้โดยง่ายดายนี้ อย่างไรๆ เราก็ต้องชมว่า ทีฆาวุมีน้ำใจเป็นนักกีฬาแท้ เพราะนักกีฬาจะทำคนซึ่งไม่มีหนทางต่อสู้ย่อมทำไม่ลงอยู่เอง

ภายหลังเมื่อพระเจ้าพรหมทัตทรงทราบว่า ทีฆาวุเป็นโอรสของพระเจ้าทีฆีติโกศล ก็ตกพระทัยเป็นอันมาก และทรงเห็นใจทีฆาวุว่าเป็นคนดีแท้ น่าไว้ใจจึงอภิเษกทีฆาวุกับพระธิดาของพระองค์ แล้วให้ไปครอบครองนครโกศลสืบราชวงศ์พระเจ้าทีฆีติโกศล ผู้เป็นพระราชบิดาต่อไป

(จากหนังสือแบบสอนอ่านใหม่ เล่ม ๕ ของ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี)



บทที่ ๒
จดหมายจากเพื่อน

หลังจากปิดเรียนภาคต้นได้เพียงวันเดียว ชฎาก็ขอให้พ่อพาไปอยู่บ้านป้าระหว่างปิดภาคเรียน เพราะป้าเขียนจดหมายมาถึงพ่อขอให้ชฎาไปช่วยขายของ ชฎาจะได้มีประสบการณ์ในการค้าขาย และได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

วันเสาร์ต่อมา พ่อพาชฎามาถึงบ้านป้าที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บ้านของป้าเป็นเรือนไม้สองชั้น มีบริเวณกว้างขวางและร่มรื่น ข้างเรือนเป็นอาคารไม้หลังเล็กๆ เป็นที่ทำตุ๊กตาไทย

เช้าวันรุ่งขึ้น หลังจากพ่อกลับบ้านแล้ว ป้าพาชฎาไปที่ร้านขายของ ซึ่งอยู่ในย่านท่องเที่ยวของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ร้านขายสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกจากภาคต่างๆ วันนั้นป้าสอนให้ชฎารู้จักขายของหน้าร้าน รู้จักเชื้อเชิญลูกค้า เช่นเดียวกับพนักงานขายของคนอื่นๆ

สินค้าในร้านของป้าขายตามราคาที่ติดป้ายไว้ ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติก็จะขายในราคาเดียวกัน ป้าชมว่าชฎาขยันและขายของได้คล่องแคล่ว ชฎาคิดเงินและทอนเงินไม่เคยพลาด ป้าจึงไว้วางใจชฎา

เมื่อชฎามีเวลาว่าง เอื้อมพรลูกสาวคนเดียวของป้าจะพาชฎาไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันหนึ่งชฎาไม่ได้ไปเที่ยวกับเอื้อมพร จึงมีเวลาว่างเขียนจดหมายถึงกิ่งกมลซึ่งเป็นเพื่อนสนิทที่เรียนร่วมชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ด้วยกัน



จดหมายของชฎา

๑๕๘ ถนนโรจนะ อำเภอพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๐๐๐
๑๖ ตุลาคม ๒๕๓๙

กิ่งกมลเพื่อนรัก

ฉันได้ไปช่วยป้าขายของที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ป้าเปิดร้านขายสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกจากจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภาค ฉันทำหน้าที่เป็นพนักงานขายของหน้าร้าน คอยต้อนรับลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ฉันขายของสนุกมาก ได้พูดคุยกับลูกค้า ป้าบอกว่าการขายของนอกจากต้องตกแต่งหน้าร้านให้สวยงามสะดุดตาลูกค้าแล้ว คนขายยังต้องมีอัธยาศัยไมตรี ยิ้มแย้มแจ่มใส รู้จักพูดเชื้อเชิญ และเชิญชวนให้ซื้อสินค้าด้วยถ้อยคำที่สุภาพอ่อนโยน ฉันได้เรียนรู้วิธีการขายของ วิธีการพูดจาและการต้อนรับลูกค้าจากป้าหลายประการด้วยกัน

บ้านของป้าทำตุ๊กตาไทย และส่งไปขายตามร้านในจังหวัดและต่างจังหวัด ป้ามีโครงการจะส่งตุ๊กตาไปจำหน่ายยังต่างประเทศอีกด้วย บ้านของป้าจึงเป็นแหล่งอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมการทำตุ๊กตาไทยแห่งหนึ่ง ฉันไปอยู่บ้านป้า จึงได้รับความรู้วิธีการทำตุ๊กตาไทย ฉันจึงเล่าเรื่องตุ๊กตาไทยมาในจดหมายฉบับนี้

ตุ๊กตาที่บ้านป้าทำเป็นตุ๊กตาชาวบ้าน วัสดุสำคัญที่ใช้ในการทำก็คือดินเหนียว ซึ่งขุดจากริมตลิ่งแม่น้ำใกล้ๆบ้าน และบ่อดินในที่ดินของป้านั่นเอง ขั้นแรกก็นำดินเหนียวมานวดกับน้ำจนเป็นน้ำโคลนไม่ข้นนัก แล้วกรองด้วยผ้าขาวบาง เพื่อเอากรวด ทราย และดินหยาบออก ทิ้งให้น้ำโคลนแห้งจนเป็นดินนุ่มๆ แล้วจึงนวดอีกครั้งหนึ่งให้ดินเนียนดี แล้วปั้นเป็นตุ๊กตาตั้งแต่ขนาดเล็ก มีหัวขนาดเท่าปลายนิ้วก้อย จนถึงตุ๊กตาขนาดจิ๋ว มีหัวขนาดเท่าหัวไม้ขีดไฟ

เมื่อช่างปั้นตุ๊กตาแต่ละตัวเสร็จแล้ว ก็จะนำไปผึ่งลมให้แห้งแล้วนำมาเรียงในหม้อดิน สุมหม้อดินด้วยไฟอ่อนๆ ก่อน แล้วค่อยเร่งไฟให้แรงขึ้น กะว่าเมื่อดินสุกแล้วจึงราไฟ ปล่อยไว้ให้เย็นแล้วจึงนำตุ๊กตาออกจากหม้อมาลงสี โดยลงสีผิว แต่งหน้า แต่งสีผ้านุ่ง ผ้าห่ม

ตุ๊กตาที่ปั้นนี้มีทั้งตุ๊กตาเดี่ยวและตุ๊กตาชุด ตุ๊กตาเดี่ยวทำท่าทางต่างๆ เช่น เด็กผมแกละวิ่งตีลูกล้อ แม่ค้าสวมงอบนั่งขายผักและผลไม้ อาแป๊ะขายก๋วยเตี๋ยวเรือ เป็นต้น ส่วนตุ๊กตาชุดมีหลายชุด เช่น ชุดแต่งงาน มีเจ้าบ่าวเจ้าสาวนั่งที่ตั่ง และมีผู้ใหญ่มารดน้ำสังข์อวยพร ชุดพระสงฆ์บิณฑบาต มีพระสงฆ์อุ้มบาตร เด็กวัดถือปิ่นโตเดินตาม ดังนี้เป็นต้น

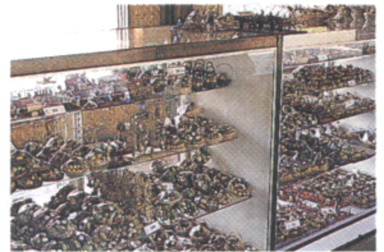
ตุ๊กตาแต่ละตัวมีศีรษะและมีทรงผมแบบไทยโบราณ เช่นผู้หญิงอายุมากไว้ผมมวย ผู้ชายไว้ผมทรงมหาดไทย เด็กชายไว้ผมแกละหรือผมโก๊ะ เด็กหญิงไว้ผมจุก ผมม้า หรือผมเปียคู่ เป็นต้น ลำตัว แขน ขา ตลอดจนนิ้วมือนิ้วเท้า และรายละเอียดส่วนต่างๆ ของร่างกายก็ปั้นและตบแต่งเป็นรูปร่างมีอิริยาบถต่างๆ อย่างสมจริง เมื่อปั้นตัวเสร็จแล้ว ช่างฝีมือของป้าใช้ปลายมีดเล็กๆ แกะลวดลายทำเป็น เสื้อ กางเกง ผ้านุ่งผ้าห่ม จีวร หรือเครื่องประดับต่างๆ ให้ตุ๊กตาด้วย ถ้าตุ๊กตาตัวใด หรือชุดใดต้องมีสิ่งอื่นประกอบ ช่าง









ก็ปั้นสิ่งนั้นๆ อันเล็กๆ แต่ได้สัดส่วนเหมาะสมกับขนาดของตุ๊กตาประกอบเข้าไปด้วย เช่น ชุดแสดงอาชีพ ชุดแสดงการละเล่นต่างๆ ของไทย เป็นต้น

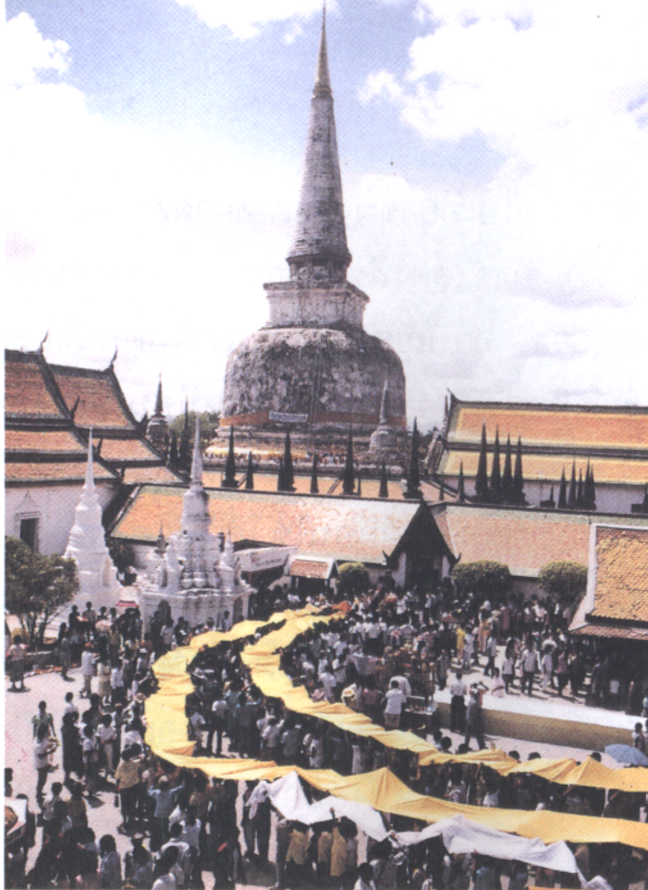
ตุ๊กตาชาวบ้านนี้ดูเหมือนทำง่ายๆ แต่ที่จริงไม่ง่ายเลย ผู้ทำต้องมีสายตาดี มือเบา ต้องอดทนมาก และต้องมีฝีมือทางศิลปะด้วย ตุ๊กตาจึงจะดูมีชีวิตชีวา น่ารัก น่าเอ็นดู นอกจากนั้นยังต้องมีความรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมชาวบ้านเป็นอย่างดี จึงจะปั้นเครื่องแต่งตัว เครื่องดนตรี อุปกรณ์การเล่นต่างๆ แบบไทยๆ ได้ถูกต้อง

ป้ามีโครงการจะทำตุ๊กตาผ้าออกจำหน่ายด้วย เป็นตุ๊กตาผ้ายัดนุ่น มีลวดเป็นแกนสามารถดัดท่าทางได้ตามต้องการ ตุ๊กตาผ้าที่ทำมีหลายแบบ เช่น ตุ๊กตาโขนละคร ทำเป็นตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ ตุ๊กตาชาวเขาแต่งกายเป็นชาวเขาเผ่าต่างๆ และตุ๊กตาแสดงการแต่งกายของคนไทยสมัยต่างๆ เป็นต้น ป้าบอกกับฉันว่า ตุ๊กตาผ้าจะจำหน่ายได้มาก เพราะลูกค้านิยมนำไปตั้งไว้ดูเล่นตามห้องรับแขก เป็นต้น

จดหมายฉบับนี้ฉันเขียนมายืดยาวหน่อย เพื่อให้เธอได้รู้วิธีการทำตุ๊กตาไทย อีกไม่กี่วันโรงเรียนจะเปิดแล้ว ฉันขอจบจดหมายฉบับนี้เพียงเท่านี้ และฉันจะขอตุ๊กตาจากโรงงานของป้ามาฝากเธอบ้าง

รักและคิดถึง

ชฎา รักถิ่น



พระบรมธาตุ
นครศรีธรรมราช

จดหมายจากกิ่งกมล

๑๐๙/๕๑ ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง
จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐

๒๔ ตุลาคม ๒๕๓๙

ชฎาเพื่อนรัก

กว่าฉันจะได้ตอบจดหมายของเธอเวลาก็ล่วงเลยมาหลายวัน ทั้งนี้เพราะพ่อพาฉันกับน้องชายไปเที่ยวบ้านอาบัญชาที่จังหวัดนครศรีธรรมราช พอกลับมาถึงบ้าน แม่ได้นำจดหมายของเธอมาให้ฉัน ฉันจึงรีบตอบจดหมายทันที

ฉันอ่านจดหมายของเธอแล้วฉันได้รับความรู้เกี่ยวกับตุ๊กตาไทย ฉันจึงสนใจเรื่องการทำตุ๊กตา และตั้งใจว่าเมื่อโรงเรียนเปิดภาคเรียน ฉันจะขอให้เธอสอนการทำตุ๊กตาผ้า ฉันอยากจะทำตุ๊กตาผ้าให้น้องเล่นบ้าง

ฉันและน้องชายได้ไปเที่ยวที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นครั้งแรก ในช่วงนั้นจังหวัดนครศรีธรรมราชกำลังมีงานประเพณีทำบุญสารทเดือนสิบ ฉันและน้องชายจึงได้มีโอกาสไปร่วมทำบุญสารทเดือนสิบกับครอบครัวของอาบัญชาด้วย

อาบัญชาพาพวกเราไปเที่ยวชมงานเทศกาลสารทเดือนสิบ ในงานมีการออกร้านจำหน่ายสินค้า การแสดงนิทรรศการทางวิชาการของหน่วยงานต่าง ๆ และมีมหรสพหลายอย่าง อาบัญชาพาพวกเราไปดูหนังตะลุงซึ่งเป็นมหรสพพื้นบ้านปักษ์ใต้ การแสดงหนังตะลุงนั้นไม่เหมือนหนังหรือภาพยนตร์ที่เรารู้จักกันทั่วไป เป็นการเล่นเงาโดยเชิดตัวหนังตะลุงหลังจอผ้าขาวและส่องไฟหลังจอให้เงารูปหนังตกบนจอ แต่ก่อนใช้ไต้ให้แสงสว่าง ต่อมาใช้ตะเกียง ปัจจุบันใช้ไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ นายหนังตะลุงคนเดียวจะทำหน้าที่เชิดตัวหนังและพากย์เสียงตัวละคร ตัวละครที่เป็นกษัตริย์หรือเจ้านายจะพากย์เป็นภาษาไทยกลาง ตัวละครที่เป็นชาวบ้านหรือเป็นตัวตลกจะพากย์เป็นภาษาถิ่นภาคใต้ พวกเรานั่งอยู่หน้าโรง เห็นเงาตัวหนังออกท่าทางต่าง ๆ ตามบทพากย์ ดูแล้วสนุกสนาน

วันรุ่งขึ้น อาบัญชาพาฉันและน้องไปนมัสการพระบรมธาตุนครศรีธรรมราช ที่วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ซึ่งเป็นปูชนียสถานที่สำคัญยิ่งของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชและชาวภาคใต้ จากนั้นอาบัญชาได้พาฉันไปชมการแกะตัวหนังตะลุง อาบัญชาได้แนะนำให้พวกเรารู้จักกับลุงสุชาติเจ้าของร้าน ลุงสุชาติบอกให้เด็ก ๆ หาน้ำดื่มมารับรองพวกเรา แล้วพาพวกเราเดินชมตัวหนังตะลุงภายในร้าน ฉันตื่นตาตื่นใจกับตัวหนังตะลุงที่แขวนอยู่ตามฝาผนัง และวางอยู่ในตู้กระจก ตัวหนังมีตัวฤๅษี ตัวพระ ตัวนาง ตัวยักษ์ ตัวสัตว์และตัวตลก นอกจากนี้ยังมีตัวหนังที่แกะเป็นตัวละครจากเรื่องรามเกียรติ์อีกหลายตัว

ลุงสุชาติเจ้าของร้านอธิบายขั้นตอนการแกะหนังตะลุงให้ฉันฟัง ตั้งแต่การนำหนังวัวหรือหนังควายแผ่นโต ๆ ที่ฟอกและแห้งแล้ว มาร่างภาพที่จะแกะลงบนแผ่นหนัง ต่อจากนั้นก็ใช้เครื่องมือซึ่งมีมีดขุด ตุ๊ดตู่และค้อนตอก แกะฉลุหนังตามลวดลายที่ร่างไว้จนเสร็จเป็นตัวหนังตะลุง แล้วใช้สีระบายลวดลายให้สวยงาม หลังจากนั้นก็ใช้น้ำมันชักเงาทาเคลือบไว้ แล้วผึ่งให้แห้ง

ฉันดูการทำตัวหนังตะลุงแล้วคิดว่าทำได้ไม่ยาก เพราะในร้านของลุงสุชาติก็มีเด็ก ๆ รุ่นเดียวกันกับเธอและฉันนั่งแกะตัวหนังตะลุงอยู่อย่าง



คล่องแคล่ว พอโรงเรียนเปิดเราอาจจะลองทำตัวหนังตะลุงด้วยกระดาษแข็งเล่นกันก็ได้นะ

ลุงสุชาติบอกว่าตัวหนังตะลุงนั้นเมื่อก่อนทำเพื่อใช้ในการแสดงหนังตะลุงอย่างเดียว แต่เดี๋ยวนี้ทำเพื่อจำหน่ายเป็นของที่ระลึกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายตามร้านขายของที่ระลึกทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด บางส่วนก็มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาซื้อด้วยตนเอง ตัวหนังตะลุงมีราคาต่างกัน ขึ้นอยู่กับความยากง่ายในการทำ และขนาดของตัวหนังแต่ละตัว





ก่อนออกจากร้านพ่อซื้อตัวหนังตะลุง มีตัวพระ ตัวนาง ซึ่งอยู่ในกรอบสวยงามมาเป็นของที่ระลึก ส่วนฉันชอบตัวตลกซึ่งฉันเลือกซื้อมา ๕ ตัว อาบัญชาบอกว่า ตัวที่ฉันซื้อมานั้นชื่อหนูนุ้ย สีแก้ว ยอดทอง ขวัญเมือง และเท่ง ฉันตั้งใจว่าจะเอามาฝากเธอและเพื่อนๆ ถ้ามีเวลาว่างฉันจะเชิดและพากย์หนังตะลุงให้เธอและเพื่อนๆดู

อาบัญชาได้พาพวกเราแวะชมร้านจำหน่ายของที่ระลึกซึ่งเป็นสินค้าประเภทศิลปหัตถกรรมพื้นเมืองหลายอย่าง เช่น เครื่องถมนคร เครื่องจักสานย่านลิเพาที่ทำเป็นเครื่องประดับและของใช้ เครื่องเงิน เครื่องทองเหลือง เป็นต้น ของที่ระลึกเหล่านี้ล้วนแล้วแต่สวยงามน่าซื้อทั้งนั้น แสดงถึงฝีมือและความประณีต พ่อจึงซื้อเครื่องถมมาฝากแม่หลายชิ้น

ฉันยังมีเรื่องสนุกน่าสนใจอีกมากที่อยากจะเล่า แต่ขอเก็บไว้เล่าเมื่อเปิดเรียนดีกว่านะ หวังว่าเธอคงสุขสบายดี ส่วนฉันสบายดีจ้ะ

รักและคิดถึง
กิ่งกมล กลมเกลี้ยง

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

ประโยค

ประโยคที่ใช้เพื่อการสื่อสารแบ่งเป็น ๖ ชนิด คือ

๑. ประโยคบอกเล่า
๒. ประโยคปฏิเสธ
๓. ประโยคคำถาม
๔. ประโยคคำสั่ง
๕. ประโยคแสดงความต้องการ
๖. ประโยคขอร้อง ชักชวน และอนุญาต

๑. ประโยคบอกเล่า เป็นประโยคที่มีใจความบอกให้ทราบว่า ใคร ทำอะไร ทำที่ไหน ทำอย่างไร เป็นการแจ้งเรื่องราวให้ทราบหรือบอกเรื่องราวต่างๆ

ตัวอย่าง

พ่อพาชฎามาถึงบ้านป้าที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในวันเสาร์
ป้าเปิดร้านขายสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกจากจังหวัดต่างๆ
ตัวหนังตะลุงมีราคาต่างกัน
ตาของผมมีอาชีพทำไร่
เมื่อช่างปั้นตุ๊กตาเสร็จแล้วจะนำไปผึ่งลมให้แห้ง

๒. ประโยคปฏิเสธ เป็นประโยคที่มีใจความไม่ตอบรับ จะมีใจความตรงข้ามกับประโยคบอกเล่า มักใช้คำว่า ไม่ ไม่ได้ ไม่ใช่ มิได้ ประกอบประโยคนั้น

ตัวอย่าง

ผม**ไม่**เคยมาที่นี่เลย

เขา**ไม่**ไปเดินเล่นกับผม

เธอ**ไม่**ใช่นักแสดงอาชีพ

เขา**มิได้**มาที่นี่หลายปีแล้ว

ตาของผม**ไม่ได้**มีอาชีพทำไร่

๓. ประโยคคำถาม เป็นประโยคที่มีใจความเป็นการถามเพื่อต้องการคำตอบ จะมีคำที่แสดงการถามอยู่หน้าประโยคหรือหลังประโยคก็ได้ ประโยคคำถามจะมี ๒ ลักษณะ คือ

๓.๑ ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบ มักมีคำที่ใช้ถามว่า ใคร อะไร ใด ไหน เมื่อไร อย่างไร เหตุใด เท่าใด อยู่หน้าประโยคหรือหลังประโยค และเมื่อเขียนประโยคคำถามจบแล้วจะมีหรือไม่มีเครื่องหมายคำถาม (เครื่องหมายปรัศนี) อยู่ท้ายประโยคก็ได้

ตัวอย่าง

คำถาม	**คำตอบ**
ใครทำกับข้าวอยู่ในครัว	คุณแม่ทำกับข้าวอยู่ในครัว
อะไรอยู่ในตู้	เสื้อผ้าของผมอยู่ในตู้
แม่สวมเสื้อสี**อะไร**	แม่สวมเสื้อสีฟ้า
คุณจะไปจังหวัดลพบุรี**อย่างไร**	ผมจะไปโดยรถไฟ

๓.๒ ประโยคคำถามที่ต้องการคำตอบรับหรือปฏิเสธ มักมีคำว่า หรือ หรือไม่ ไหม อยู่ท้ายประโยค

ตัวอย่าง

คำถาม	**คำตอบ**
หนังสือเล่มนี้เป็นของคุณ**หรือ**	ครับ หนังสือเล่มนี้เป็นของผม
	ไม่ใช่ครับ หนังสือเล่มนี้ไม่ใช่ของผม

คุณจะไปกับผม**หรือไม่**	ไปครับ ผมจะไปกับคุณ
	ไม่ไปครับ ผมจะไม่ไปกับคุณ
เธอจะไปกับฉัน**ไหม**	ไปค่ะ ฉันจะไปกับเธอ
	ไม่ไปค่ะ ฉันจะไปกับพี่

๔. ประโยคคำสั่ง เป็นประโยคบอกให้ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือไม่ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักจะละประธานไว้

ประโยคคำสั่งจะมี ๒ ลักษณะคือ

๔.๑ ประโยคสั่งให้ทำ ใช้คำกริยาเป็นคำขึ้นต้นของประโยค หรือใช้คำว่า จง เป็นคำขึ้นต้น หากมีประธานเป็นคำขึ้นต้นมักมีคำว่า ซิ นะ หน่อย ต่อท้ายประโยค

ตัวอย่าง

นั่งดี ๆ

เดินเร็ว ๆ

คุณพูดดัง ๆหน่อย**ซิ**

เธอ**จง**ทำดี ๆ**นะ**

น้องเดินเร็ว ๆ**หน่อย**

จงทำตามที่เขาบอก

๔.๒ ประโยคห้ามหรือสั่งไม่ให้ทำ มักละประธานไว้ และใช้คำว่า อย่า ห้าม เป็นคำขึ้นต้นประโยค

ตัวอย่าง

อย่าไปพูดกับเขานะ

อย่าเดินลัดสนาม

ห้ามทิ้งขยะบริเวณนี้

ห้ามจับปลาในฤดูวางไข่

๕. ประโยคแสดงความต้องการ เป็นประโยคที่มีใจความแสดงความอยากได้ อยากมี อยากเป็น หรือต้องการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง มักมีคำว่า อยาก ต้องการ ปรารถนา ประสงค์ อยู่ในประโยค

ตัวอย่าง

ฉัน**อยาก**เป็นนก จะได้โผผินไปในท้องฟ้า

แม่**ต้องการ**ให้ฉันเป็นเด็กดี

ฉัน**ปรารถนา**จะให้น้องเรียนหนังสือเก่ง

พ่อ**ประสงค์**จะให้ฉันเป็นทหาร

๖. ประโยคขอร้อง ชักชวน และอนุญาต เป็นประโยคที่มีใจความเชิงขอร้อง ชักชวน หรืออนุญาต อาจละประธานไว้ก็ได้ จะมีคำ ซิ หน่อย นะ น่า อยู่ท้ายประโยค และมักมีคำว่า โปรด ช่วย วาน กรุณา อยู่หน้าประโยค

ตัวอย่าง

ช่วยหยิบหนังสือเล่มสีแดงให้ผม**หน่อย**	(ขอร้อง)
โปรดพูดเบา ๆ **หน่อย**	(ขอร้อง)
กรุณาเอื้อเฟื้อที่นั่งแก่คนชรา	(ขอร้อง)
ขอให้ช่วยกันรักษาความสะอาดบริเวณนี้	(ขอร้อง)
พักกัน**เถอะนะ**	(ชักชวน)
เราไปเดินเล่นกัน**ดีกว่า**	(ชักชวน)
เธอเข้าไป**เถอะ**	(อนุญาต)
เข้ามา**ซิ**	(อนุญาต)

การใช้ภาษา

การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นการสนทนาซักถามระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์จะเป็นผู้ซักถาม ส่วนผู้ให้สัมภาษณ์จะเป็นผู้ตอบคำถาม เพื่อให้ความรู้ ข้อเท็จจริง หรือแสดงความคิดเห็นอย่างใดอย่างหนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์ควรนัดหมายและเตรียมคำถามไว้ล่วงหน้า ใช้คำถามที่สุภาพ มีมารยาทในการถาม และไม่ควรล่วงเกินเรื่องส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรบันทึกข้อความไว้ แล้วนำไปเรียบเรียงใหม่ให้ได้ใจความตามข้อเท็จจริงจากการสัมภาษณ์

ตัวอย่าง

สมยศ : สวัสดีครับอาจารย์ ผมขอกราบขอบพระคุณที่อาจารย์สละเวลาให้ผมมาสัมภาษณ์วันนี้

อาจารย์ : สวัสดีค่ะ สมยศ ครูยินดีที่เธอเป็นผู้ใฝ่หาความรู้ เธอจะสัมภาษณ์ครูเรื่องอะไร

สมยศ : ขอบคุณครับ ในฐานะที่อาจารย์เชี่ยวชาญการสอนภาษาไทย ผมจึงใคร่ขอเรียนถามอาจารย์ว่าในการอนุรักษ์ภาษาไทย เรามีทางปฏิบัติได้อย่างไรบ้างครับ

อาจารย์ : ครูมีความเห็นว่าวิธีการปฏิบัติอย่างง่าย ๆ ในการอนุรักษ์ภาษาไทยก็คือ เราต้องใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง เพราะภาษาเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ถ้าพูดหรือเขียนผิดไปก็จะทำให้การสื่อความหมายคลาดเคลื่อนและเกิดความสับสนขึ้นได้

สมยศ : ขอความกรุณาอาจารย์ยกตัวอย่างการใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้อง ถ้าพูดหรือเขียนผิดไปก็จะทำให้สื่อความหมายผิด

อาจารย์ : ตัวอย่างเช่น ปอดโป่ง กับ ปลอดโปร่ง การพูดคำควบกล้ำ ถ้าพูดไม่ชัดก็จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจสับสน ไม่รู้ว่าคนคนนั้นมีอาการของโรคปอด หรือมีความสบายใจ

สมยศ : อาจารย์ครับ แล้วทำอย่างไรเราจึงจะใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ทั้งการพูด อ่าน เขียน ครับ

อาจารย์ : การที่เราจะใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง เราต้องฟังและอ่านหนังสือให้มาก หมั่นฝึกฝน ค้นคว้าและสังเกตการใช้ภาษา จะทำให้เราใช้ภาษาได้ถูกต้อง หากเราอ่านและเขียนคำไม่ได้ เราควรเปิดหาคำอ่านหรือเขียนสะกดคำจากพจนานุกรม

สมยศ : อาจารย์ครับ คนที่พูดคำภาษาต่างประเทศถือว่าไม่อนุรักษ์ภาษาไทยใช่ไหมครับ

อาจารย์ : เราต้องพิจารณานะคะว่าคำต่างประเทศมีการบัญญัติศัพท์เป็นภาษาไทยแล้วหรือยัง ถ้ามีการบัญญัติศัพท์แล้ว เวลาเราพูดหรือเขียนเราก็ควรเลือกใช้คำศัพท์บัญญัติ จึงจะถือว่าเราช่วยอนุรักษ์ภาษาไทย แต่ถ้ายังไม่มีคำศัพท์บัญญัติ เราก็จำเป็นต้องใช้คำศัพท์เดิมของภาษาต่างประเทศ

สมยศ : ผมคงจะรบกวนเวลาอาจารย์เท่านี้นะครับ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่กรุณาให้ความรู้และความกระจ่างเกี่ยวกับการอนุรักษ์ภาษาไทยแก่ผม นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทีเดียวครับ โอกาสหน้าผมคงต้องมาเรียนปรึกษาอาจารย์ใหม่ สวัสดีครับ

อาจารย์ : สวัสดี ครูยินดีค่ะ

การใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

คำที่เราใช้ติดต่อสื่อสารกันนั้น ต้องใช้ให้ถูกต้องตามความหมาย เช่น

ตัวอย่าง

เชื้อเชิญ – เชิญด้วยความสุภาพอ่อนน้อม

เมื่อแขกมาเยือนบ้านเรา เราก็**เชื้อเชิญ**แขกเข้าไปนั่งในห้องรับแขกและทักทายปราศรัยด้วยความยินดี

ชักชวน - ชวนให้มาด้วยกัน
ผม**ชักชวน**เพื่อนให้มาทำงานด้วยกันกับผม

ตกแต่ง - ประดับ จัดทำให้ดี ทำให้งาม
บ้านหลังนี้**ตกแต่ง**อย่างสวยงาม
ทรงผมของเธอเสียรูป เธอจึงไปให้ช่างทำผม**ตกแต่ง**ผมใหม่

ตบแต่ง - ทำให้งาม จัดการให้ลูกแต่งงาน
พ่อแม่**ตบแต่ง**ลูกสาวให้เป็นฝั่งเป็นฝา

การเขียนจดหมายส่วนตัว

การเขียนจดหมายส่วนตัวเป็นการสื่อสารกับเพื่อนหรือญาติพี่น้อง เพื่อแจ้งเรื่องราว ถามทุกข์สุข หรือเล่าเรื่องเหตุการณ์ต่างๆ

การเขียนจดหมายถึงบุคคลต่างๆ ย่อมมีระเบียบแบบแผนการใช้ภาษาตามระดับของบุคคล การเขียนจดหมายถึงเพื่อนต้องใช้ถ้อยคำสุภาพ ส่วนการเขียนจดหมายถึงญาติผู้ใหญ่ต้องใช้ภาษาที่แสดงความสุภาพและความเคารพ

การเขียนจดหมายส่วนตัวต้องใช้กระดาษและซองจดหมายที่เรียบร้อย สะอาด สีสุภาพ เขียนให้ถูกต้องตามรูปแบบของจดหมาย เขียนด้วยลายมือสวยงาม ไม่มีรอยขูดลบ เขียนหน้าซองและปิดดวงตราไปรษณียากรให้ถูกต้อง

การเขียนสถานที่ ต้องเขียนสถานที่ของผู้เขียนจดหมาย บอกบ้านเลขที่ ตำบล อำเภอ จังหวัด และรหัสไปรษณีย์

การเขียนวัน เดือน ปี เขียนวัน เดือน ปีที่เขียนจดหมาย

การใช้คำขึ้นต้นและคำลงท้ายของจดหมาย

บุคคล	คำขึ้นต้น	คำลงท้าย
พ่อ แม่	กราบเท้าคุณพ่อที่เคารพ กราบเท้าคุณแม่ที่เคารพ	ด้วยความเคารพอย่างสูง ด้วยความเคารพอย่างสูง
ปู่ ย่า ตา ยาย	กราบเท้าคุณตาที่เคารพ	ด้วยความเคารพอย่างสูง
เพื่อน	ณรงค์ เพื่อนรัก	รักและคิดถึง

การใช้คำเรียกหรือสรรพนามในการเขียนจดหมาย

บุคคล	คำเรียกหรือสรรพนามใช้แทนบุคคลที่เขียนจดหมายถึง	คำเรียกหรือสรรพนามที่ใช้แทนตัวผู้เขียนจดหมาย
พ่อ แม่	คุณพ่อ คุณแม่ ท่าน	ลูก ผม หนู
ปู่ ย่า ตา ยาย	คุณปู่ คุณย่า คุณตา คุณยาย ท่าน	หลาน ผม หนู
เพื่อน	เพื่อน เธอ คุณ	ผม ฉัน ดิฉัน

การเขียนหน้าซองจดหมาย

การเขียนหน้าซองจดหมายเป็นการเขียนชื่อและที่อยู่ของผู้รับจดหมาย เพื่อให้บุรุษไปรษณีย์นำจดหมายไปส่งให้ได้ถูกต้อง จึงต้องเขียนให้ชัดเจน และหากจดหมายส่งถึงผู้รับไม่ได้ บุรุษไปรษณีย์จะนำส่งกลับคืนมายังผู้ส่ง ดังนั้น ผู้เขียนจดหมายจะต้องเขียนชื่อและที่อยู่ของตนไว้ที่มุมซ้ายของซองจดหมายด้วย แล้วปิดดวงตราไปรษณียากรให้ครบถ้วนตามราคาที่กำหนด

แบบของจดหมาย

สถานที่..................................

วัน เดือน ปี..

คำขึ้นต้น..........................

ข้อความของจดหมาย...

....

....

....

....

คำลงท้าย.....................................

ชื่อผู้เขียน................................

รูปแบบการเขียนหน้าซองจดหมาย



ชื่อและที่อยู่ของผู้ฝาก

เอกกมล รักถิ่นไทย

๗/๑ ถนนศรีธรรมโศก อำเภอเมือง

จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐

ชื่อและที่อยู่ของผู้รับ

คุณสมัย นิยมไทย

๔๗ หมู่ ๑๒ ตำบลเวียง

อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

๕๖๑๑๐

ตัวอย่างจดหมายส่วนตัว

๗/๑ ถนนศรีธรรมโศก อำเภอเมือง
จังหวัดนครศรีธรรมราช ๘๐๐๐๐
๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๓๙

กราบเท้าคุณตาที่เคารพ

จดหมายและของฝากจากเมืองเหนือที่คุณตาส่งไปให้ หลานได้รับเรียบร้อยแล้วครับ หลานและน้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ของฝากนั้นถูกใจหลานมาก โดยเฉพาะย่ามผ้าฝ้ายปักลายสีสวย เมื่อหลานและน้องสะพายไปโรงเรียน เพื่อนๆต่างชอบย่ามผ้าฝ้ายและรุมล้อมขอดูกันใหญ่

คุณตาครับ ขณะนี้ภาคใต้กำลังอยู่ในฤดูมรสุม ฝนตกติดต่อกันมาตั้งแต่ต้นเดือนแล้ว กรมอุตุนิยมวิทยาออกข่าวพยากรณ์อากาศว่า จะมีพายุจากทะเลจีนใต้พัดขึ้นฝั่งทางภาคใต้อีก ซึ่งจะทำให้ฝนตกหนักและมีลมพัดแรงด้วย แต่คุณตาไม่ต้องเป็นห่วงนะครับ เพราะคุณพ่อคุณแม่และทุกคนต่างก็เตรียมตัวป้องกันภัยไว้ล่วงหน้าแล้วครับ

ขณะนี้บ้านคุณตาอากาศคงเริ่มหนาวแล้วใช่ไหมครับ คุณแม่ถักเสื้อกันหนาวสำหรับคุณตาคุณยายด้วย และจะส่งตามมาในวันสองวันนี้ ปิดภาคปลายนี้ หลานและคุณพ่อคุณแม่จะขึ้นมากราบเท้าคุณตาและคุณยายที่บ้าน หลานหวังว่าคุณตาและคุณยายคงสุขสบายดี

ด้วยความเคารพอย่างสูง
เอกกมล

การเขียนย่อหน้า

ย่อหน้า คือ เรื่องราวตอนหนึ่งๆ ซึ่งประกอบด้วยประโยคหลายๆ ประโยคมารวมกันเป็นย่อหน้า การเขียนย่อหน้าจะต้องเขียนประโยคที่เป็นใจความสำคัญ และเขียนประโยคอื่นๆ ให้มีเนื้อหาอธิบายขยายความใจความสำคัญให้ชัดเจนขึ้น

ถ้านำย่อหน้าหลายๆ ย่อหน้ามาเขียนต่อกัน และเนื้อหาเป็นเรื่องเดียวกัน แต่ละย่อหน้ามีความสัมพันธ์กันก็จะเป็นเรียงความ

การเขียนย่อหน้าอาจเขียนได้หลายแบบ ดังนี้

๑. เขียนประโยคที่เป็นใจความสำคัญอยู่ตอนต้นย่อหน้า และเขียนประโยคขยายความต่อจากประโยคที่เป็นใจความสำคัญ

ตัวอย่าง

ป้ามีโครงการจะทำตุ๊กตาผ้าออกจำหน่ายด้วย เป็นตุ๊กตาผ้ายัดนุ่น มีลวดเป็นแกนสามารถดัดท่าทางได้ตามต้องการ ตุ๊กตาผ้าที่ทำมีหลายแบบ เช่น ตุ๊กตาโขนละคร ทำเป็นตัวละครในเรื่องรามเกียรติ์ ตุ๊กตาชาวเขาแต่งกายเป็นชาวเขาเผ่าต่างๆ และตุ๊กตาแสดงการแต่งกายของคนไทยสมัยต่างๆ เป็นต้น ป้าบอกกับฉันว่า ตุ๊กตาผ้าจะจำหน่ายได้มาก เพราะลูกค้านิยมนำไปตั้งไว้ดูเล่นตามห้องรับแขก เป็นต้น

ข้อความที่เป็นใจความสำคัญ

ป้ามีโครงการจะทำตุ๊กตาผ้าออกจำหน่ายด้วย

๒. เขียนประโยคที่เป็นใจความสำคัญอยู่ตรงกลางย่อหน้า และเขียนประโยคมีความขยายอยู่ตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า

ตัวอย่าง

ความมัธยัสถ์ไม่ใช่เป็นการเก็บเงินโดยไม่นำมาใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ เพราะถ้าทำเช่นนั้นเรียกว่าเป็นการตระหนี่ถี่เหนียว แต่**ความมัธยัสถ์เป็นการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ** รู้จักใช้ในสิ่งที่ควรใช้ รู้จักเก็บในเรื่องที่ควรเก็บ เป็นการ

เตรียมตัวเพื่อกาลข้างหน้า ความตระหนี่จึงเป็นโทษ ส่วนความมัธยัสถ์เป็นคุณ เพราะความมัธยัสถ์เป็นการสร้างฐานะของตัวเองและครอบครัวให้มั่นคงและมั่งคั่ง

ข้อความที่เป็นใจความสำคัญ

ความมัธยัสถ์เป็นการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ

๓. เขียนประโยคที่เป็นใจความสำคัญอยู่ตอนท้าย และมีประโยคขยายอยู่ตอนต้นของย่อหน้า

ตัวอย่าง

มนุษย์มีสติปัญญาแตกต่างกัน ไม่เหมือนกันทุกคน บางคนก็รู้จักใช้เหตุผล บางคนก็ไม่รู้จักใช้เหตุผล คิดเข้าข้างตนเอง คิดว่าตนเองคิดถูกต้อง บุคคลที่รู้จักใช้เหตุใช้ผลด้วยสติปัญญาอย่างสุจริตใจ ไม่เข้าข้างตนเอง ย่อมเป็นการถูกต้อง **คนที่รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลเช่นนี้เรียกว่า วิญญูชน**

ข้อความที่เป็นใจความสำคัญ

คนที่รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลเช่นนี้เรียกว่า วิญญูชน

การแต่งกลอนสี่

กลอนสี่เป็นบทร้อยกรองชนิดหนึ่ง มีข้อกำหนดในการแต่งดังนี้

จำนวนคำ

กลอนสี่บทหนึ่งมี ๔ วรรค วรรคหนึ่งมี ๔ คำ (๑ คำในบทร้อยกรองหมายถึง ๑ พยางค์ เช่น ชีวิต ถือว่าเป็น ๒ คำ)

การสัมผัส

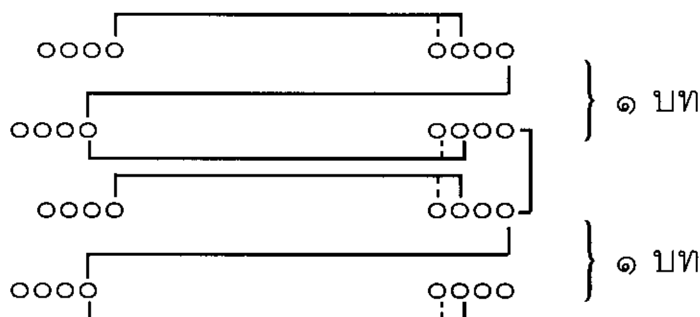
คำสุดท้ายของวรรคที่ ๑ สัมผัสกับคำที่ ๑ หรือคำที่ ๒ ของวรรคที่ ๒

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๓

คำสุดท้ายของวรรคที่ ๓ สัมผัสกับคำที่ ๑ หรือคำที่ ๒ ของวรรคที่ ๔

ถ้าเขียนบทต่อไป ให้คำสุดท้ายของวรรคที่ ๔ ในบทก่อน สัมผัสกับคำสุดท้ายของวรรคที่ ๒ ในบทถัดไป

แผนผังกลอนสี่



ตัวอย่าง

เรือเอยเรือใบ ลำใหญ่ใบหนา
แล่นลอยถึงท่า แล่นมาหาใคร
เวลาใกล้ค่ำ ลอยลำน้ำใส
แล่นมาหาใคร สิ่งใดในเรือ

บทร้อยกรอง

ความรู้อาจเรียนทันกันหมด

ฝูงชนกำเนิดคล้าย คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ แผกบ้าง
ความรู้อาจเรียนทัน กันหมด
เว้นแต่ชั่วดีกระด้าง ห่อนแก้ฤๅไหว

(จาก *โคลงเสด็จประพาสยุโรป รศ.๑๒๙* บทพระราชนิพนธ์ใน *พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว)*

บทอ่านเสริมบทเรียน



เที่ยววัดเฉลิมพระเกียรติ

วันมาฆบูชาโรงเรียนหยุดเรียน เพราะเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนา พ่อและแม่พาฉันไปวัดเฉลิมพระเกียรติเพื่อไปทำบุญ วัดนี้ตั้งอยู่ที่ตำบลบาง-ศรีเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พ่อบอกว่าวัดนี้เคยเป็นฉากถ่ายทำภาพยนตร์ประเภทจักร ๆ วงศ์ ๆ หลายเรื่อง เรามาถึงวัดเวลาบ่ายโมงกว่า ๆ สิ่งแรกที่ฉันสะดุดตาก็คือกำแพงวัดที่มีขนาดสูงใหญ่ มองดูคล้ายป้อมปราการของพระราชวังโบราณ

พ่อพาแม่และฉันไปนมัสการพระภิกษุรูปหนึ่งที่พ่อรู้จัก พ่อให้ฉันเรียกท่านว่า หลวงอา หลวงอาได้พาเราเที่ยวชมสถานที่ต่างๆในวัด ทั้งได้อธิบายและตอบข้อสงสัยของฉันด้วยความเต็มใจ หลวงอาเล่าว่า วัดเฉลิมพระเกียรติเป็นวัดที่พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระอัยกา สมเด็จพระอัยกีและสมเด็จพระราชชนนีของพระองค์ เพราะบริเวณที่สร้างวัดนี้เคยเป็นที่ประทับของทั้งสามพระองค์มาก่อน พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้สร้างป้อมปราการแบบก่ออิฐถือปูน มีใบเสมาล้อมรอบวัดเช่นเดียวกับกำแพงพระบรมมหาราชวัง และพระราชทานนามพระอารามแห่งนี้ว่า "วัดเฉลิมพระเกียรติ" วัดนี้จึงเป็นพระอารามหลวง แต่การสร้างวัดนี้ไม่ทันแล้วเสร็จในรัชสมัยของพระองค์ท่าน เพราะเสด็จสวรรคตเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ พระอนุชาจึงโปรดเกล้าฯ ให้สร้างต่อมาจนแล้วเสร็จ

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้บูรณะวัดนี้เป็นครั้งแรก หลังจากนั้นวัดเฉลิมพระเกียรติก็ไม่ได้รับการบูรณะอีกเลยนับเป็นเวลาเกือบร้อยปี สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถทรงเห็นว่าวัดแห่งนี้มีสภาพชำรุดทรุดโทรมมาก จึงได้ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ส่วนหนึ่งเป็นกองทุน เพื่อบูรณะปฏิสังขรณ์ให้สวยงามดังเดิม

วัดเฉลิมพระเกียรติแบ่งออกเป็น ๓ เขต คือ เขตพุทธาวาส เป็นเขตที่พระสงฆ์ใช้ทำพิธีกรรมต่างๆ ทางศาสนา เขตสังฆาวาส เป็นเขตที่อยู่ของพระ-สงฆ์ และเขตนอกกำแพงป้อมปราการ เป็นเขตนอกกำแพงวัด แต่ยังเป็นเขตของวัดอยู่

เขตพุทธาวาส อยู่ด้านทิศใต้ของพื้นที่ เป็นที่ตั้งพระอุโบสถ พระวิหาร พระเจดีย์ และศาลาการเปรียญหลวง มีกำแพงแก้วล้อมรอบทั้งสี่ด้าน

เขตสังฆาวาส อยู่ด้านทิศเหนือ เป็นที่ตั้งของกุฏิไม้สักทรงไทย ซึ่งเป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ ส่วนกุฏิกลุ่มทรงไทย เป็นที่อยู่ของเจ้าอาวาส

เขตนอกกำแพงป้อมปราการ อยู่ด้านทิศตะวันออก ประกอบด้วย ศาลาแดงเหนือ ศาลาแดงใต้ ซึ่งใช้เป็นที่พักของผู้คนที่เดินทางมาทำบุญหรือสัญจรผ่านไปมา และศาลาท่าน้ำ อาคารทั้งสามนี้อยู่นอกกำแพงวัด

หลวงอาได้พาเราเดินชมรอบ ๆ พระอุโบสถ หลวงอาบอกว่าพระอุโบสถวัดเฉลิมพระเกียรติเป็นสถาปัตยกรรมแบบไทยปนจีน หลังคามุงด้วยกระเบื้องรางดินเผาชนิดกาบกล้วยไม่เคลือบสี หน้าบันทั้งทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตก ปั้นและประดับตกแต่งให้เป็นรูปใบและดอกพุดตาน ประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีสดจากประเทศจีน สวยงามมาก ช่อฟ้า ใบระกา และหัวนาคที่มองดูเหมือนกำลังเลื้อยลงมาจากท้องฟ้านั้น ปั้นและประดับด้วยกระเบื้องเคลือบสีสด เมื่อสะท้อนแสงแดดยามบ่ายจะระยิบระยับงามจับตาจับใจยิ่งนัก

เมื่อเราเดินชมภายนอกจนทั่วแล้ว หลวงอาพาเราเข้าไปกราบ "พระพุทธมหาโลกาภินันทปฏิมา" ซึ่งเป็นพระประธานในพระอุโบสถ ผนังภายในพระอุโบสถเขียนตกแต่งลายสีพุ่มข้าวบิณฑ์ก้านแย่งมีดอกพุดตานภายในเพดานลายฉลุปิดทอง ซุ้มประตูหน้าต่างประดับด้วยลายปูนปั้นรูปดอกพุดตาน บานประตูหน้าต่างด้านในเป็นภาพเขียนสีฝุ่นลายกอบัว ดอกบัว นก และ



สัตว์น้ำ บานประตูด้านนอกเขียนลายรดน้ำภาพตราแผ่นดินและภาพพระจันทร์เต็มดวง ล้วนสีทองงามอร่ามตา ก่อนที่จะออกจากพระอุโบสถ ฉันกราบพระพุทธรูป ฉันมองดูพระพักตร์พระพุทธรูป ฉันมีความรู้สึกเหมือนท่านยิ้มให้เราอย่างเมตตา

จากนั้นเราเดินไปที่พระวิหารหลวง ซึ่งอยู่ด้านทิศใต้ของพระอุโบสถ ตัวอาคารเป็นสถาปัตยกรรมแบบเดียวกับพระอุโบสถ ผนังภายในวิหารเขียนสีเป็นลายดอกไม้ร่วงสีฉูดฉาดตา บานประตูหน้าต่างด้านในมีลวดลายเช่นเดียวกับพระอุโบสถ ภายในพระวิหารหลวงมีพระพุทธรูปศิลาขาวประดิษฐานอยู่บนบุษบก ซึ่งเป็นบุษบกไม้สักลงรักปิดทองประดับกระจก ลวดลายวิจิตรอ่อน-ช้อยสวยงามมาก

ภายในเขตพุทธาวาสยังมีสิ่งที่น่าสนใจอีกคือ พระเจดีย์ อยู่ด้านทิศตะวันตกของพระอุโบสถ เป็นเจดีย์ทรงกลมหรือทรงระฆัง ซึ่งบางครั้งเรียกกันว่า เจดีย์ทรงลังกา เพราะได้รับแบบอย่างมาจากลังกา ภายในเจดีย์บรรจุพระบรมธาตุของพระพุทธเจ้า

เราออกจากเขตพุทธาวาสมายังเขตสังฆาวาส ซึ่งอยู่ด้านทิศเหนือของวัด บริเวณนี้เป็นที่อยู่ของพระสงฆ์ เป็นกุฏิทรงไทย มีความสวยงามตามแบบอย่างศิลปะไทย เป็นที่สนใจของผู้ที่มาเยือนเป็นอย่างยิ่ง

หลวงอาท่านเล่าว่า วัดเฉลิมพระเกียรติ นอกจากจะเป็นวัดที่มีศิลปะงดงามแล้ว ยังเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์อีกด้วย คือเป็นสถานที่พักกองทัพ จัดกระบวนทัพ และประกอบพิธีกรรมในการยกทัพไปทำศึกหลายครั้ง จึงมีการสร้างกำแพงวัดเป็นป้อมปราการ

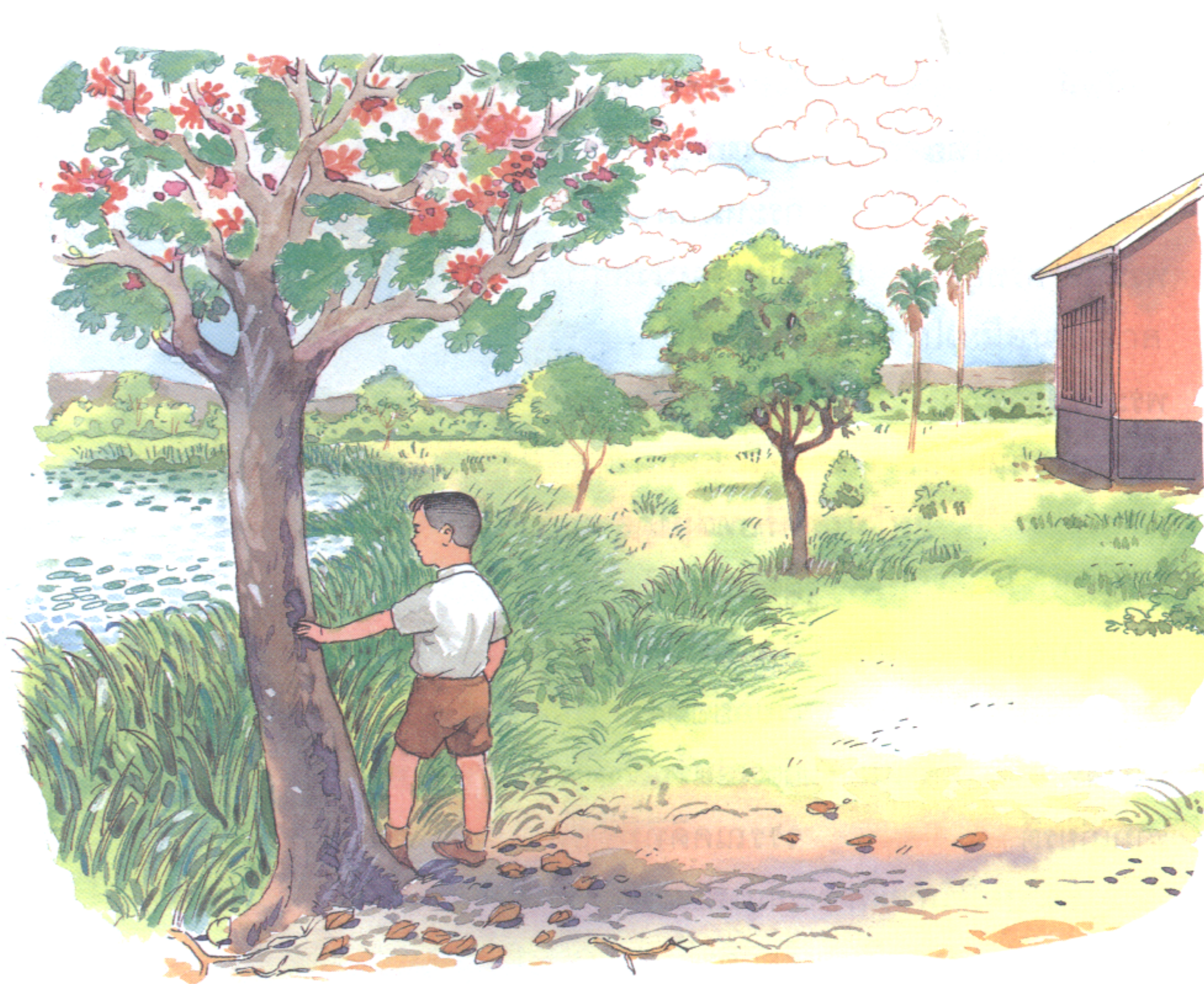
การไปวัดเฉลิมพระเกียรตินี้ฉันมีความสุขมาก เพราะเราสามคนพ่อแม่ลูกได้ทำบุญและเวียนเทียนรอบพระอุโบสถในวันมาฆบูชา ได้เห็นศิลปะอันงดงามของชาติ ได้เข้าใจความสำคัญของวัดทั้งในด้านศาสนาและด้านศิลป-วัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่คนไทยจะต้องช่วยกันรักษาไว้เพื่อเป็นมรดกแก่คนรุ่นหลังต่อไป

คำศัพท์

เรื่อง จดหมายจากเพื่อน และเรื่อง เที่ยววัดเฉลิมพระเกียรติ

คำศัพท์	ความหมาย
ก่ออิฐถือปูน	เอาปูนโบกอิฐหรือสิ่งอื่นที่ก่อขึ้น
ช่อฟ้า	ชื่อตัวไม้ที่ติดอยู่บริเวณหน้าบัน รูปเหมือนหัวนาคชูขึ้นเบื้องบน
เชื้อเชิญ	เชิญด้วยความสุภาพ เชิญด้วยความอ่อนน้อม
ดอกพุดตาน	ลักษณะดอกไม้ที่อยู่ในงานศิลปะไทย
ตุ๊ดตู่	เครื่องมือช่าง ใช้ในการเจาะรู
เทศกาล	คราวสมัยที่กำหนดไว้เป็นประเพณี
นมัสการ	การแสดงความอ่อนน้อมด้วยการกราบไหว้
น้ำสังข์	น้ำพุทธมนต์ที่หลั่งจากสังข์ในงานมงคล
นิทรรศการ	การแสดงผลงาน
บิณฑบาต	กิริยาที่พระภิกษุสามเณรรับของที่เขานำใส่บาตร
บุษบก	อาคารขนาดเล็กที่มีรูปสี่เหลี่ยม มีหลังคาทรงสูง ด้านข้างโปร่ง ประดิษฐานปูชนียวัตถุ เช่น พระพุทธรูป เป็นต้น หรือเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ในพระราชพิธี
ใบระกา	ชื่อไม้สลักหรือปูนปั้นรูปเป็นครีบ ๆ หรือลวดลายต่าง ๆ ติดกับตัวลำยองระหว่างช่อฟ้ากับหางหงส์ ประกอบ ๒ ข้างหน้าบันโบสถ์ วิหาร และปราสาท
ใบเสมา	รูปเครื่องหมายบอกเขตโบสถ์สำหรับทำพิธีทางสงฆ์หรือที่เรียงกันอยู่บนกำแพง
ประณีต	เรียบร้อย งดงาม
ผมแกละ	ทรงผมที่เด็กไว้จุก ๒ ข้าง
ผมโก๊ะ	ทรงผมที่เด็กไว้จุกข้างหลัง

คำศัพท์	ความหมาย
ผมทรงมหาดไทย	ทรงผมผู้ชายที่โกนรอบศีรษะแต่ไว้ยาวตรงกลางกระหม่อม แล้วหวีแต่งเรือนผมตามแต่จะเห็นงาม
พระนครศรีอยุธยา	จังหวัดหนึ่งอยู่ในภาคกลาง เคยเป็นเมืองหลวงเก่าของไทย
พระบรมธาตุ	กระดูกพระพุทธเจ้า
พระอารามหลวง	วัดที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ทรงสร้างหรือทรงปฏิสังขรณ์เป็นส่วนพระองค์หรือทรงในนามผู้อื่น และวัดที่ทรงรับไว้ในความบำรุงของแผ่นดิน
พระอุโบสถ	สถานที่ที่พระสงฆ์ประชุมกันทำพิธีทางสงฆ์ต่างๆ เรียกย่อๆ ว่า โบสถ์
มหรสพ	การเล่นรื่นเริงมีโขน ละคร เป็นต้น
รามเกียรติ์	วรรณคดีที่มีชื่อเสียงของไทย ได้เค้าเรื่องมาจากรามายณะตามคติของชาวฮินดู ซึ่งถือกันว่าเป็นเรื่องศักดิ์สิทธิ์
วัฒนธรรม	สิ่งที่ทำให้เจริญแก่หมู่คณะ
วิหาร	วัด ที่อยู่ของพระสงฆ์ ที่ประดิษฐานพระพุทธรูปคู่กับโบสถ์
ศิลปหัตถกรรม	การช่างฝีมือที่เป็นศิลปะ
หน้าบัน	ตัวไม้ที่ยึดด้านสกัดหลังคา มีรูปเป็นสามเหลี่ยมสำหรับกันลมและแดดฝน
อนุรักษ์	รักษาให้คงเดิม
อัธยาศัย	มีนิสัยใจคอดี
อาแป๊ะ	ชื่อเรียกชาวจีนที่เป็นคนแก่
อิริยาบถ	อาการที่ร่างกายอยู่ในท่าใดท่าหนึ่ง



บทที่ ๓
บึงนกน้ำ

เมื่อย่างเข้าเดือนพฤศจิกายน ลมหนาวพัดโชยมา บุญหลายเห็นเพื่อนๆ หลายคนต่างพูดถึงเสื้อกันหนาวของตน มาลีพูดว่า เธออยากให้อากาศหนาวเร็วๆ จะได้สวมเสื้อกันหนาวที่พ่อซื้อให้ ส่วนสายพินบอกว่า เธออยากสวมเสื้อไหมพรมสีสวยที่พี่สาวถักส่งมาให้ ทองกรานและเด่นคุยถึงเสื้อกันหนาวตัวสวยของตน ใครๆ ต่างก็มีเสื้อกันหนาวสีสวยที่จะใส่มาโรงเรียน หากอากาศในฤดูหนาวหนาวจริงๆ แล้ว โรงเรียนของบุญหลายคงมีเสื้อกันหนาวหลากสีสันราวกับทุ่งดอกไม้นานาพรรณ

"ใครๆ ต่างมีเสื้อกันหนาวตัวใหม่สีสวยกันทั้งนั้น" บุญหลายคิดแล้วก็ถอนใจ เพราะเขามีแต่เสื้อกันหนาวตัวเก่าๆ ที่เนื้อผ้าบางและสีซีดจนแทบจะไม่มีสี

บุญหลายค่อยๆ เลี่ยงออกจากกลุ่มเพื่อนที่พูดถึงเรื่องเสื้อกันหนาว เขาเดินตรงไปยังหลังโรงเรียน ซึ่งมีต้นจานต้นใหญ่ให้ร่มเงาอยู่ริมรั้ว ทุกๆ ปี เมื่อใกล้จะสิ้นฤดูหนาว มันจะออกดอกสีแสดเต็มต้น ดอกจานสีแสดมองดูแต่ไกล เหมือนมีใครนำผ้าห่มสีแสดไปคลุมไว้

บุญหลายยืนอยู่ใต้ต้นจาน เบื้องหน้าเป็นบึงใหญ่กว้างสุดลูกหูลูกตา เขาเป็นเด็กภาคอีสานจึงไม่เคยเห็นทะเล เคยแต่ฟังพ่อเล่าและดูจากภาพ บุญหลายยังนึกไม่ออกว่า ทะเลจริงๆ กว้างใหญ่ไพศาลแค่ไหน ทุกครั้งที่บุญหลายมาที่นี่ เขาคิดเสมอว่าบึงกว้างใหญ่ไพศาลนี้คือทะเลนั่นเอง



บุญหลายมาที่นี่บ่อยๆ เขาชอบดูบึงที่กว้างไกลจรดขอบฟ้า น้ำในบึงใสสะอาดจนแลเห็นสาหร่ายที่อยู่ใต้น้ำ ที่ริมบึงมีกอบัวขึ้นหนาแน่น ดอกบัวสีชมพูบานสะพรั่ง ทุกเช้าและเย็นมีชาวบ้านพายเรือออกหาปลา บุญหลายชอบดูพวกเขาหาปลาในบึง เขาอดคิดถึงพ่อไม่ได้ เพราะแม่บอกว่าพ่อไปเป็นชาวประมงอยู่ที่ภาคใต้ พ่อออกทะเลไปหาปลากับเรือลำใหญ่ แต่นานแล้วพ่อยังไม่กลับมา ใครๆ พูดกันว่า พ่อของเขาจะไม่กลับมาอีกแล้ว เหมือนกับเพื่อนบ้านของพ่ออีกสามสี่คนที่ไปทำงานด้วยกันแล้วก็ไม่กลับมาอีกเลย

"ทะเลไม่ใช่บ้านของเรา" แม่พูดกับบุญหลาย "พ่อเป็นลูกอีสาน ไม่ใช่ลูกทะเล" น้ำเสียงของแม่เศร้าสร้อย แม่พูดแล้วก็หยุดอยู่เพียงเท่านั้น

บุญหลายทราบความรู้สึกของแม่ จึงไม่เคยถามถึงพ่ออีกเลย แต่พ่อก็อยู่ในความนึกคิดของบุญหลายตลอดมา เหมือนกับว่าพ่อยังอยู่ใกล้ๆ กับบุญหลายและน้องอีกสองคน บุญหลายยังจำได้ว่า ก่อนพ่อจะจากบ้านไปเป็นครั้งสุดท้าย พ่อได้ให้สัญญากับบุญหลายว่า พ่อจะกลับมาในฤดูเก็บเกี่ยวก่อนเข้าฤดูหนาว และพ่อบอกว่าพ่อจะซื้อผ้านวมผืนใหญ่มาฝากแม่กับน้อง และจะซื้อเสื้อกันหนาวตัวใหม่มาฝากบุญหลายอีกด้วย

บุญหลายคิดไปพลางเดินไปพลาง จนออกนอกรั้วโรงเรียนมาถึงริมบึง นกเป็ดน้ำฝูงใหญ่บินพรึบขึ้นจากพงหญ้า ส่งเสียงร้องเมื่อคนเดินเข้าไปใกล้

"หน้าหนาวกำลังจะมาถึงจริงๆ" บุญหลายบอกตัวเองอย่างมั่นใจ เพราะนกเป็ดน้ำจะพากันมาหากินที่ริมบึงแห่งนี้เมื่อใกล้ถึงฤดูหนาว และนกเป็ดน้ำจะอาศัยอยู่ต่อไปจนกว่าจะสิ้นฤดูหนาว มันจะจับกลุ่มหากินอยู่ในบึงและบริเวณรอบๆ บึง เมื่อเวลาใกล้ค่ำ ฝูงนกเป็ดน้ำจะโผบินขึ้นจากน้ำส่งเสียงแหลมเล็กดังระงมไปทั่วบริเวณริมบึง เมื่อถึงเวลานั้นบนท้องฟ้าเหนือบึงใหญ่ก็จะคลาคล่ำไปด้วยฝูงนกเป็ดน้ำ

เด็กชายยิ้มให้นกเป็ดน้ำตัวหนึ่งที่ลอยตัวอยู่ริมบึง และมองดูเขาอย่างตื่นๆ บุญหลายนั่งลงที่ริมบึง ร้องทักทายนกเป็ดน้ำเบาๆ แต่นกตัวนั้นรีบว่ายน้ำถอยห่างออกไป



ทันใดนั้น บุญหลายได้ยินเสียงใครคนหนึ่งดังมาจากข้างหลัง “นกเป็ดน้ำคงไม่ชอบให้ใครมารบกวนมันหรอก” เขาสะดุ้งเล็กน้อยและหันไปมอง เขาเห็นชายคนหนึ่งมายืนอยู่ใกล้ๆ

“คงนึกว่าเป็นครูละซิ” ชายคนนั้นพูดขึ้น พลางหัวเราะเบาๆ “แต่ถ้าฉันเป็นครู ฉันก็คงไม่ชอบใจแน่ที่มีนักเรียนหนีออกมาเล่นแถวนี้”

“ผมไม่ได้หนีโรงเรียนครับ เพราะโรงเรียนยังไม่เข้า” บุญหลายพูด แล้วก้มหน้านิ่ง

“ทำไมเธอจึงชอบมาที่นี่บ่อยๆ ฉันเห็นเธอหลายครั้งแล้ว” ชายคนนั้นพูดอีก พลางเดินเข้ามาใกล้

เด็กชายรีบถอย ใจเต้นระทึก ไม่รู้ว่าชายผู้นี้เป็นใคร และเข้ามาหาเขาทำไม

"นกเป็ดน้ำพวกนี้เพิ่งมาเมื่อสองสามวันนี้เอง เขาว่ามันบินมาจากไซบีเรียโน่น ฉันไม่รู้หรอกว่าไซบีเรียอยู่ที่ไหน มันคงอยู่ไกลมาก นกเป็ดน้ำพวกนี้แข็งแรงมากจึงบินได้ไกล ๆ" ชายคนนั้นเอ่ยขึ้น

บุญหลายยืนฟังอย่างสนใจ แต่ไม่พูดอะไรกับชายผู้นั้น เขาไม่ชอบพูดกับคนแปลกหน้าง่าย ๆ ชายคนนี้อาจจะนำเรื่องที่เขามาที่นี่ไปบอกครูก็ได้

"เธออาจชอบดูนก" ชายแปลกหน้ายังพูดต่อไป "ฉันเองก็ชอบดูนกเหมือนกัน ฉันมาหาปลาที่บึงนี้เสมอ และคอยดูว่านกของฉันจะกลับมาเมื่อไร"

บุญหลายหันไปมองชายคนนั้น แล้วพูดอย่างลืมตัวว่า "ลุงมีนกด้วยหรือครับ ผมอยากมีนกเหมือนลุงบ้าง"

ชายหาปลายิ้มให้เด็กชาย เขาเป็นคนใจดี และท่าทางแข็งแรงเหมือนชาวบ้านทั่วไป ชายหาปลาเล่าต่อไปอีกว่า เมื่อฤดูหนาวปีที่แล้วเขาจับนก-เป็ดน้ำได้ตัวหนึ่ง มันเป็นนกหนุ่มแข็งแรง แต่มาติดบ่วงแร้วของพวกพรานล่านก มันดิ้นจนขาได้รับบาดเจ็บ เขาสงสารนกตัวนั้นมากจึงนำไปรักษาที่บ้าน เมื่อมันหายดีแล้ว เขาจึงนำมาปล่อยให้มันกลับไปอยู่กับฝูงของมัน ฤดูหนาวปีนี้เขาจึงมาคอยดูว่า นกเป็ดน้ำตัวนั้นจะกลับมาที่นี่อีกไหม

"ถ้ามันกลับมา ลุงจำมันได้หรือครับ" บุญหลายถาม เขารู้สึกเป็นกันเองกับชายแปลกหน้ามากขึ้น

"ฉันคิดว่าฉันจำมันได้" ชายแปลกหน้าพูด "ฉันลืมบอกเธอไปว่า ก่อนจะปล่อยนกเป็ดน้ำให้มันกลับเข้าฝูงของมัน ฉันได้นำลวดเล็ก ๆ ทำเป็นวงแหวนคล้องข้อเท้ามันไว้ ถ้าฉันเห็นมันอีกครั้งฉันต้องจำมันได้แน่"

เด็กชายสนใจเรื่องราวของชายแปลกหน้ามาก ไม่นานนักเขาก็รู้สึกเหมือนว่า ได้รู้จักกับชายคนนี้มานานแรมปี

ชายแปลกหน้าชวนบุญหลายไปที่เรือลำเล็ก ๆ ของเขา ซึ่งจอดอยู่ในพงหญ้าอีกด้านหนึ่งของบึง ในท้องเรือมีปลาตัวใหญ่ ๆ อยู่สามสี่ตัว เขาบอก



บุญหลายว่า แต่ก่อนปลาในบึงชุกชุม แต่เดี๋ยวนี้ปลาในบึงเหลือน้อยเต็มที มีคนหาปลากันมากขึ้น พวกเขาจับปลาแม้แต่ปลาตัวเล็ก ๆ ก็ไม่เว้น มันจึงโตไม่ทัน ทำให้พวกคนหาปลาจับปลาได้น้อย

"พ่อของผมก็จับปลาเหมือนกันครับ" บุญหลายพูดอย่างภูมิใจ "แต่พ่อออกทะเลไปจับปลากับเรือลำใหญ่"

"งั้นรึ" ชายแปลกหน้าพูดอย่างตื่นเต้น "พ่อของเธอก็เก่งน่ะซิ เขาคงกลับมาเยี่ยมเธอบ่อย ๆ กระมัง ฉันเดาว่าพ่อของเธอคงมีของมาฝากเธอทุกครั้งที่มาเยี่ยมใช่ไหม"

บุญหลายไม่ตอบ แต่ก้มหน้านิ่งอยู่เป็นเวลานาน เสียงระฆังสัญญาณเข้าเรียนในภาคบ่ายดังมาจากโรงเรียน เสียงนกเป็ดน้ำในบึงร้องมาเป็นระยะ แต่บุญหลายยังไม่ขยับตัว

"เธออยากรู้ไหมว่า ทำไมนกเป็ดน้ำตัวนั้นจึงติดบ่วงแร้ว" ชายแปลกหน้าเอ่ยขึ้น

"ครับ" บุญหลายตอบ ชายแปลกหน้าเงียบไปสักครู่ แล้วจึงกล่าวต่อไปว่า "นกเป็ดน้ำตัวนั้นไม่ยอมเชื่อฟังหัวหน้าฝูง มันไม่ทำตามกฎระเบียบของฝูงนก ชอบหนีไปหากินตามลำพัง ไม่อยู่ร่วมกันเป็นฝูง จึงได้รับอันตรายติดบ่วงแร้วของนายพรานที่ดักไว้ ในฝูงนกฝูงหนึ่งจะมีหัวหน้าเป็นผู้นำ เหมือนกับคนเราอยู่ร่วมกันก็ต้องมีผู้นำ หัวหน้าฝูงจะพานกในฝูงออกไปหากินตามที่ต่างๆ ในฝูงนกจะมีกฎระเบียบให้นกทุกตัวต้องปฏิบัติ แต่นกตัวนั้นมันไม่สนใจ จึงได้รับอันตราย"

"คนเราก็เหมือนนกนี่แหละ" ชายแปลกหน้ากล่าว "เราอยู่ที่ไหนก็ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของที่นั่น อยู่บ้านก็ต้องเชื่อฟังบิดามารดา อยู่โรงเรียนก็ต้องเชื่อฟังครูอาจารย์และปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เราทุกคนไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ อยู่ร่วมกันในสังคม จะต้องปฏิบัติตามระเบียบของสังคม"

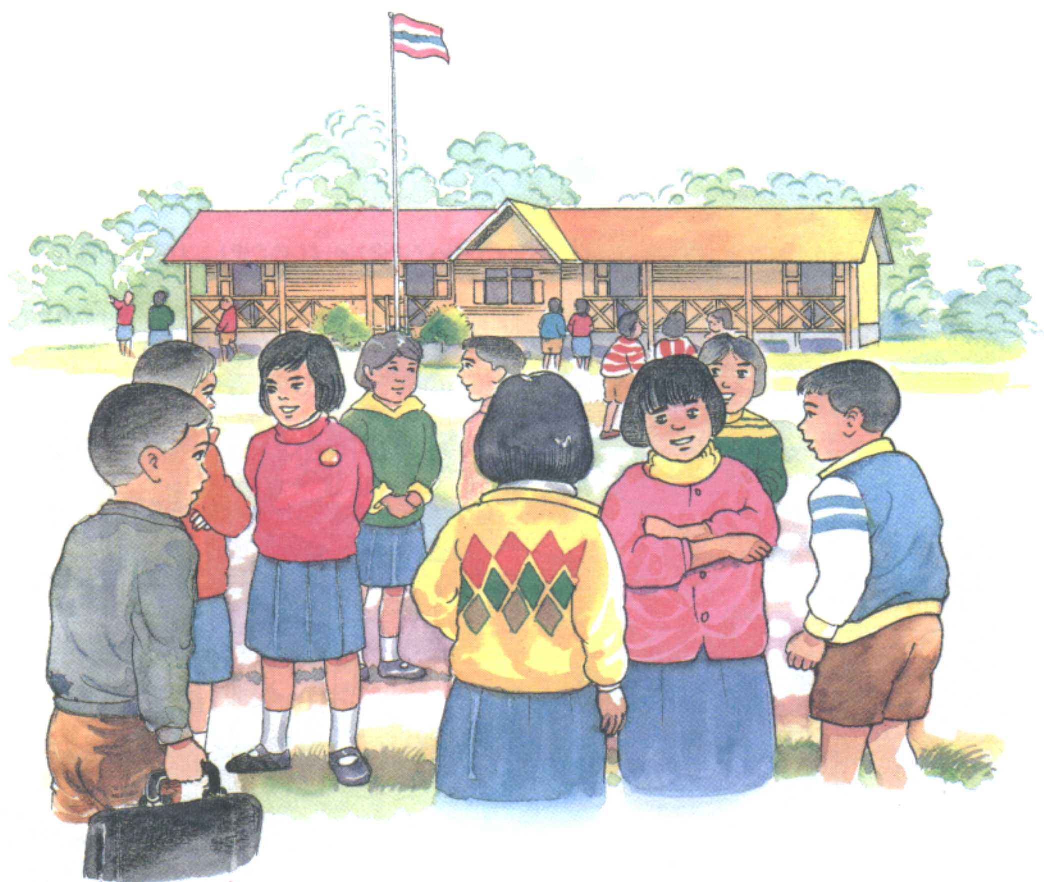
"นกเป็ดน้ำตัวนั้นไม่อยากอยู่ในฝูงเพราะมันอาจถูกเพื่อนๆ ล้อก็ได้" บุญหลายพูดแย้งขึ้นตามความคิดของเขา "บางทีมันอาจไม่มีพ่อก็ได้นะ"

ชายแปลกหน้ามองดูบุญหลายและกลับเป็นฝ่ายเงียบบ้าง

วันนั้นบุญหลายกลับบ้านอย่างมีความสุข แม้จะถูกครูประจำชั้นตำหนิที่มาเข้าเรียนในภาคบ่ายไม่ทันก็ตาม แต่เรื่องนกเป็ดน้ำยังติดอยู่ในใจของเขา ความจริงบุญหลายก็สงสัยเหมือนกันว่า ชายแปลกหน้ารู้เรื่องราวของพวกนกเป็ดน้ำได้อย่างไร แต่เขาก็ไม่ได้เอ่ยปากถาม และคิดว่า คราวต่อไปถ้าเขาได้พบชายแปลกหน้าผู้นี้อีก เขาจะต้องถามความจริงให้ได้

หลังจากวันนั้นแล้ว บุญหลายไม่มีโอกาสได้พบชายแปลกหน้าอีกเลย บางวันเขาเห็นชายแปลกหน้าพายเรืออยู่ในบึง บุญหลายอยากไปพบเขาเหมือนกัน แต่เรื่องนกเป็ดน้ำหนุ่มที่ติดบ่วงแร้วยังคงอยู่ในความนึกคิดของบุญหลาย ทำให้เขาต้องเปลี่ยนใจ เขาไม่อยากเป็นเช่นนกเป็ดน้ำหนุ่มตัวนั้น เขาไม่อยากละเมิดกฎระเบียบของโรงเรียนอีกต่อไป

ปีนี้อากาศในฤดูหนาวหนาวเย็นกว่าทุกปี ชาวบ้านต่างพากันผิงไฟเพื่อให้หายหนาว เช้าวันหนึ่ง บุญหลายตื่นขึ้นมาเห็นแม่ก่อกองไฟที่ลานบ้าน



เขารีบลงมานั่งข้างๆ แม่ บุญรวมและบุญยิ่งน้องของเขาอีกสองคนก็ตามมานั่งผิงไฟพร้อมหน้ากัน บุญหลายยกมืออังไฟ เขามองเปลวไฟสีแดงที่ส่ายวูบวาบไปมาราวกับว่ามันกำลังเริงระบำอย่างสนุกสนาน เขานั่งผิงไฟอยู่ครู่หนึ่งจึงกลับขึ้นบ้านเตรียมตัวไปโรงเรียน

เช้าวันนั้น ที่โรงเรียนเหมือนทุ่งดอกไม้จริงๆ บุญหลายตื่นตาตื่นใจกับเสื้อกันหนาวสีสดใสที่เพื่อนๆ ต่างสวมมา บุญหลายเดินห่อตัวเพราะความหนาวเสื้อกันหนาวของเขาเก่าและบางเกินไปเสียแล้ว

ครั้นถึงเวลาเข้าเรียน ครูบอกให้เด็กๆ ยกเก้าอี้ไปนั่งเรียนในสนามหญ้าบุญหลายดีใจมาก เพราะที่นั่นมีแสงแดดอ่อนๆ ทำให้เกิดความอบอุ่น เมฆบางๆ ลอยเลื่อนอยู่กลางท้องฟ้า เหมือนว่ามันกำลังจะชวนกันไปที่ไหนสักแห่งหนึ่ง



ครูบอกให้เด็กๆ แต่งเรื่องสั้นๆ คนละเรื่อง เพราะสัปดาห์นี้โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมภาษาไทย มีการประกวดเขียนเรียงความ และแข่งขันตอบปัญหาภาษาไทย ครูจะคัดเลือกเรื่องที่นักเรียนเขียนได้ดีเข้าประกวดด้วย

เด็กๆ ต่างคิดเรื่องที่จะส่งเข้าประกวด มาลีบอกว่าเธอจะเขียนเรื่องเสื้อกันหนาว ส่วนสายพินกับทองกรานก็เขียนเรื่องเสื้อกันหนาวสีสวย แต่บุญหลายไม่มีเสื้อกันหนาวสีสวยเหมือนคนอื่น เขานึกไม่ออกว่าจะเขียนเรื่องอะไรดี

บุญหลายเอามือซุกกระเป๋ากางเกง ลมหนาวกระโชกมาทำให้บุญหลายหนาวสะท้าน เขารู้สึกหนาวจนแทบจะกระดิกนิ้วไม่ได้ เขาแหงนหน้ามองท้องฟ้า ทันใดนั้นก็เห็นนกเป็ดน้ำตัวหนึ่งบินผ่านมา มันส่งเสียงร้องแหลมเล็กอยู่กลางอากาศ มันเป็นนกเป็ดน้ำที่บินหลงฝูงมาเดียวดาย

บุญหลายแหงนมองตามนกตัวนั้นจนมันบินลับสายตา และแล้วเขาพลัน

นึกอะไรบางอย่างขึ้นได้ เขานึกถึงนกเป็ดน้ำหนุ่มของชายหาปลา

ไชโย! เขานึกเรื่องที่จะเขียนได้แล้ว

บุญหลายนึกถึงนกเป็ดน้ำตัวที่ชายหาปลาเล่าให้ฟัง เขาเขียนถึงนก-เป็ดน้ำที่บึงใหญ่ เขาลงมือเขียนอย่างรวดเร็ว และแล้วนกตัวนั้นก็บินปร๋ออยู่บนกระดาษของบุญหลาย มันบินมาอย่างร่าเริงและน่ารัก เขาให้ชื่อเรื่องว่า "บึงนกน้ำ" เขาดีใจที่เขียนเรื่องได้สำเร็จเหมือนคนอื่นๆ

สองวันต่อมา บุญหลายไปโรงเรียนแต่เช้า อากาศยังคงหนาวเย็นเหมือนเดิม เขาสวมเสื้อกันหนาวตัวเก่ามาโรงเรียน เมื่อคืนแม่บอกบุญหลายว่า ให้สวมเสื้อกันหนาวตัวเดิมไปก่อน ถ้าแม่เก็บเงินได้มากพอแล้ว แม่จะซื้อเสื้อกันหนาวตัวใหม่ให้บุญหลายและน้องๆ บุญหลายได้แต่ฟังแม่พูดและไม่รู้เลยว่า จะนานอีกสักเท่าไรแม่ถึงจะเก็บเงินพอที่จะซื้อเสื้อกันหนาวตัวใหม่ได้

ตอนพักเที่ยง บุญหลายหลบไปนั่งใต้ต้นจานเหมือนวันก่อน เขาชะเง้อมองไปที่บึงใหญ่ นกเป็ดน้ำสี่ห้าตัวกำลังบินฉวัดเฉวียนอยู่เหนือบึง กอบัวและพงหญ้าพริ้วล้อเล่นลมไปมา วันนี้เขาไม่เห็นชายแปลกหน้าที่พายเรือมาหาปลาเหมือนวันก่อนๆ บุญหลายไม่รู้ว่า ชายแปลกหน้าได้พบนกเป็ดน้ำตัวนั้นแล้วหรือยัง อย่างไรก็ตามบุญหลายไม่กังวลอีกแล้ว เพราะเรื่องบึงนกน้ำที่เขาแต่งขึ้นนั้น บุญหลายแต่งเรื่องให้ชายแปลกหน้าได้พบกับนกเป็ดน้ำของเขา และนกเป็ดน้ำได้ขอบคุณชายแปลกหน้าที่ได้ช่วยชีวิตมัน

เย็นวันนั้นเป็นวันสุดสัปดาห์ โรงเรียนประกาศผลการประกวดเรียงความ ครูใหญ่ประกาศท่ามกลางที่ประชุมนักเรียนและครูว่า เรียงความที่ได้รับรางวัลชนะเลิศคือเรื่อง "บึงนกน้ำ" บุญหลายแทบไม่เชื่อหูตัวเอง ไม่มีใครอีกแล้วที่เขียนเรื่องนี้นอกจากตัวเขา

เสียงปรบมือดังก้องไปทั้งห้องประชุมเมื่อบุญหลายเดินขึ้นไปรับรางวัลจากครูใหญ่ รางวัลเป็นกล่องสีสวยใบใหญ่ เขาไม่รู้ว่าในกล่องสีสวยนั้นบรรจุอะไรไว้ บุญหลายรีบวิ่งกลับบ้านทันทีที่โรงเรียนเลิก ในใจของเด็กชายลิงโลดอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน



แม่กับน้องๆ อยู่กันพร้อมหน้าที่บ้าน บุญหลายบอกแม่อย่างดีใจด้วยน้ำเสียงละล่ำละลักว่าเขาได้รับรางวัลชนะเลิศจากการเขียนเรียงความ น้องๆ ต่างวิ่งเข้ามาดูกล่องรางวัล บุญหลายค่อยๆ แกะมันออกด้วยมือที่สั่นเทา มีอะไรอยู่ในกล่องหนอ

เมื่อบุญหลายเปิดกล่องออกดูแล้ว เขาแทบไม่อยากเชื่อสายตาตนเอง เพราะในกล่องมีเสื้อกันหนาวตัวหนึ่ง มันเป็นเสื้อกันหนาวสีแสดสดใส สีเหมือนดอกจานในหน้าแล้ง บุญหลายคว้าเสื้อขึ้นแนบอก ก่อนโผเข้ากอดแม่ด้วยความดีใจ

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

ชนิดของคำในภาษาไทย

คำที่ใช้ในการสื่อสาร แบ่งออกเป็น ๗ ชนิด คือ

๑. คำนาม

๒. คำสรรพนาม

๓. คำกริยา

๔. คำวิเศษณ์

๕. คำบุพบท

๖. คำสันธาน

๗. คำอุทาน

ในบทนี้จะกล่าวถึงคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ ส่วนคำบุพบท คำสันธานและคำอุทาน จะได้ศึกษาในบทเรียนต่อไป

๑. คำนาม

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำนาม	ชนิดของคำนาม
๑. โรงเรียนอยู่ใกล้วัด	โรงเรียน	คำนามทั่วไป
	วัด	คำนามทั่วไป
๒. ครูอ่านหนังสือ	ครู	คำนามทั่วไป
	หนังสือ	คำนามทั่วไป
๓. โรงเรียนวัดไผ่ล้อม	ไผ่ล้อม	คำนามชี้เฉพาะ
อยู่ในจังหวัดปทุมธานี	ปทุมธานี	คำนามชี้เฉพาะ
๔. วิชัยอ่านเรื่องรามเกียรติ์	วิชัย	คำนามชี้เฉพาะ
	รามเกียรติ์	คำนามชี้เฉพาะ
๕. ประเทศไทยมีแม่น้ำ	ไทย	คำนามชี้เฉพาะ
สำคัญหลายสาย	ประเทศ แม่น้ำ	คำนามทั่วไป

คำนามที่ใช้เรียกคน สัตว์ สิ่งของ โดยทั่วๆ ไป เรียกว่า **คำนามทั่วไป**

คำนามที่เป็นชื่อเฉพาะของคน สัตว์ และสิ่งของ เรียกว่า **คำนามชี้เฉพาะ**

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำนาม	ชนิดของคำนาม
๑. หนังสือ ๒ **กอง**วางอยู่บนโต๊ะ	กอง	คำนามบอกลักษณะ
๒. ที่บึงนี้มีนกเป็ดน้ำหลายฝูง	ฝูง	คำนามบอกลักษณะ
๓. นักเรียน ๒ **กลุ่ม**นั่งเรียนอยู่ใต้ร่มไม้	กลุ่ม	คำนามบอกลักษณะ
๔. **บริษัท**นี้ขาย**เครื่อง**สูบน้ำ	**บริษัท**	คำนามบอกหมวดหมู่
	เครื่อง	คำนามบอกหมวดหมู่
๕. ฝูงนกกระจาบบินอยู่เหนือหลังคาบ้าน	ฝูง	คำนามบอกหมวดหมู่
๖. กลุ่มนักเรียนกลุ่มนี้มีทั้งหญิงและชาย	กลุ่ม (คำแรก)	คำนามบอกหมวดหมู่
	กลุ่ม (คำหลัง)	คำนามบอกลักษณะ

คำนามที่แสดงหมวดหมู่ของคน สัตว์ สิ่งของ เรียกว่า **คำนามบอกหมวดหมู่**

คำนามที่บอกลักษณะของคำนามที่อยู่ข้างหน้า เพื่อแสดงรูปลักษณะ ขนาดของคำนามนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เรียกว่า **คำนามบอกลักษณะ**

ข้อสังเกต คำนามบอกหมวดหมู่จะวางอยู่**หน้า**คำนามทั่วไป เช่น **ฝูงนกกระจาบ**

คำนามบอกลักษณะจะวางอยู่**หลัง**ตัวเลข หรือหลังคำว่า หลาย เช่น **นักเรียน ๒ กลุ่ม คนหลายคน**

การใช้คำลักษณนาม

พระองค์	ใช้กับ	พระพุทธเจ้า พระราชา เจ้านายชั้นผู้ใหญ่
องค์	ใช้กับ	เทวดา เจ้านาย พระที่นั่ง
รูป	ใช้กับ	ภิกษุ สามเณร ชี
ตน	ใช้กับ	ยักษ์ ฤาษี ปิศาจ
เล่ม	ใช้กับ	พัด หนังสือ เกวียน ตะไบ สิ่ว เข็มเย็บผ้า
เรือน	ใช้กับ	นาฬิกา
หลัง	ใช้กับ	ตึก บ้าน อาคาร
ตับ	ใช้กับ	พลุ ปลาย่าง จาก ประทัด
ปาก	ใช้กับ	แห สวิง
ก้อน	ใช้กับ	หิน อิฐ ขนมปัง
แผ่น	ใช้กับ	ขนมปัง กระดาษ กระดาน กระเบื้อง
คัน	ใช้กับ	ร่ม ฉัตร ช้อน ซอ ไถ รถ ธนู
ดวง	ใช้กับ	ดาว ตราต่างๆ หลอดไฟ
บาน	ใช้กับ	ประตู หน้าต่าง กระจกเงา กรอบรูป
เส้น	ใช้กับ	เชือก ลวด ด้าย ยางรฺถ สร้อย
สาย	ใช้กับ	ถนน แม่น้ำ ลำคลอง
ตัว	ใช้กับ	สัตว์บางชนิด เช่น ช้างป่า แมว หนู จิ้งหรีด ฯลฯ สิ่งของบางอย่างเช่น โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง ตะปู ตุ๊กตา ฯลฯ

เชือก	ใช้กับ	ช้างที่นำมาฝึกจนเชื่องแล้ว
ช้าง	ใช้กับ	ช้างที่เป็นช้างหลวง
โขลง	ใช้กับ	ช้างป่าหลาย ๆ ตัวอยู่รวมกัน
กำ ฟ่อน	ใช้กับ	ผัก หญ้าที่มัดรวมกัน
มัด	ใช้กับ	ฟืนหลาย ๆ ท่อนที่นำมารวมกันและพันให้แน่นด้วยเชือก
มวน	ใช้กับ	บุหรี่
ซอง	ใช้กับ	บุหรี่หลาย ๆ มวนอยู่ในซองเดียวกัน ธูป
ต้น	ใช้กับ	เสา ซุง ต้นไม้
ลำ	ใช้กับ	อ้อย ไม้ไผ่ เรือ ข้าวหลาม
โรง	ใช้กับ	โรงเรียน โรงละคร โรงภาพยนตร์

ฯลฯ

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำนาม	ชนิดของคำนาม
๑. คนไทยต้องมี**ความรัก**และ**ความสามัคคี**	**ความรัก** **ความสามัคคี**	คำนามแสดงอาการ
๒. **การใช้น้ำ การใช้ไฟ** ต้องใช้อย่างประหยัด	**การใช้น้ำ** **การใช้ไฟ**	คำนามแสดงอาการ
๓. **ความดี**ของพ่อเป็นที่สรรเสริญของคนทั่วไป	**ความดี**	คำนามแสดงอาการ
๔. **การพูด** ต้องพูดให้ถูกกาลเทศะ	**การพูด**	คำนามแสดงอาการ

คำนามอีกชนิดหนึ่งเป็นคำนามที่แสดงสิ่งที่เป็นนามธรรม ไม่เป็นรูปร่าง และแสดงถึงความรู้สึกทางจิตใจ จะมีคำว่า **การ** และ **ความ** นำหน้า เช่น **การพูด ความสามัคคี ความรัก** ฯลฯ เรียกว่า คำนามแสดงอาการ

คำนามแบ่งออกเป็น ๕ ชนิด คือ

๑. คำนามทั่วไป เช่น **โรงเรียน ครู แม่น้ำ**
๒. คำนามชี้เฉพาะ เช่น **ปทุมธานี วิชัย รามเกียรติ์**
๓. คำนามแสดงหมวดหมู่ เช่น **บริษัทนี้ ฝูงนกระจาบ**
๔. คำนามที่แสดงลักษณะ เช่น **นกเป็ดน้ำหลายฝูง**
๕. คำนามที่แสดงอาการทางกาย วาจา และความรู้สึกทางจิตใจ เช่น **ความดี การพูด**

๒. คำสรรพนาม

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำสรรพนาม	ชนิดของคำสรรพนาม
๑. **เธอ**ไปถามโชติชิว่า**เขา**จะไปกับ**ฉัน**ไหม	เธอ	สรรพนามใช้แทนผู้ฟัง
	เขา	สรรพนามใช้แทนผู้ถูกกล่าวถึง
	ฉัน	สรรพนามใช้แทนผู้พูด

ประโยค	คำสรรพนาม	ชนิดของคำสรรพนาม
๒. แม่สอนว่าเราควรเมตตาสัตว์และไม่รังแกมัน	เรา มัน	สรรพนามใช้แทนผู้พูด สรรพนามใช้แทนผู้ถูกกล่าวถึง
๓. ผมจะไปที่ที่ทำการไปรษณีย์ คุณจะฝากจดหมายไปส่งไหมครับ	ผม คุณ	สรรพนามใช้แทนผู้พูด สรรพนามใช้แทนผู้ฟัง
๔. นายมานะพูดกับนายมงคลว่า "ถ้าคุณไปเชียงใหม่ ช่วยแวะบอกนพพรด้วยว่า ผมจะไปหาเขาประมาณกลางเดือนนี้"	คุณ ผม เขา	สรรพนามใช้แทนผู้ฟัง สรรพนามใช้แทนผู้พูด สรรพนามใช้แทนผู้ถูกกล่าวถึง

คำสรรพนามใช้แทนผู้พูด (สรรพนามบุรุษที่ ๑) ได้แก่ ฉัน ผม เรา นอกจากนี้ยังได้แก่คำอื่นๆ เช่น อาตมา ข้าพเจ้า ข้าพระพุทธเจ้า กระผม ดิฉัน

คำสรรพนามใช้แทนผู้ฟัง (สรรพนามบุรุษที่ ๒) ได้แก่ เธอ คุณ นอกจากนี้ยังได้แก่คำอื่นๆ เช่น ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท พระคุณเจ้า ท่าน แก

คำสรรพนามใช้แทนผู้ถูกกล่าวถึง (สรรพนามบุรุษที่ ๓) ได้แก่ เขา มัน นอกจากนี้ได้แก่คำอื่นๆ เช่น พระองค์ ท่าน เธอ แก มัน

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำสรรพนาม	ชนิดของคำสรรพนาม
๑. ใครต้องการดื่มน้ำ	ใคร	สรรพนามใช้ถาม
๒. มีอะไรอยู่ในถุงใบนี้	อะไร	สรรพนามใช้ถาม
๓. บ้านของคุณอยู่ที่ไหน	ที่ไหน	สรรพนามใช้ถาม
๔. สิ่งใดอยู่ในตู้	สิ่งใด	สรรพนามใช้ถาม
๕. อันไหนเป็นของผม	อันไหน	สรรพนามใช้ถาม
๖. ใครทำผิดก็ควรจะกล่าวขอโทษ	ใคร	สรรพนามบอกความไม่เจาะจง
๗. คุณจะซื้ออะไรก็ได้	อะไร	สรรพนามบอกความไม่เจาะจง
๘. ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น	ที่ไหน	สรรพนามบอกความไม่เจาะจง
๙. ตู้ใบนี้ไม่มีสิ่งใดอยู่เลย	สิ่งใด	สรรพนามบอกความไม่เจาะจง
๑๐. คุณจะเอาอันไหนก็ได้	อันไหน	สรรพนามบอกความไม่เจาะจง

คำว่า ใคร อะไร **ที่ไหน** สิ่งใด **อันไหน** เป็นคำสรรพนามที่ใช้เป็นคำถามก็ได้ หรือบอกความไม่เจาะจงก็ได้ ขึ้นอยู่กับเนื้อความในประโยค คำสรรพนามที่ใช้ถามจะใช้ในประโยคคำถาม ส่วนคำสรรพนามที่บอกความไม่เจาะจงจะใช้ในประโยคบอกเล่า

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำสรรพนาม	ชนิดของคำสรรพนาม
๑. ทหารต่างทำงานหนัก	ต่าง	สรรพนามบอกความชี้ซ้ำ
๒. นักเรียนเดินมาด้วยกัน	กัน	สรรพนามบอกความชี้ซ้ำ
๓. คนงานเหล่านี้บ้างก็ยืน บ้างก็เดิน ดูสับสนวุ่นวาย	บ้าง	สรรพนามบอกความชี้ซ้ำ
๔. ครูยกย่องนักเรียนผู้ขยันขันแข็ง	ผู้	สรรพนามเชื่อมประโยค
๕. ทหารซึ่งรักษาวินัยย่อมได้รับการกล่าวถึงเสมอ	ซึ่ง	สรรพนามเชื่อมประโยค
๖. ดอกไม้ที่ปลูกอยู่ริมรั้วนี้สวยมาก	ที่	สรรพนามเชื่อมประโยค

คำสรรพนามที่ใช้แทนนามข้างหน้า เพื่อจำแนกนามนั้นออกเป็นส่วน ๆ เป็นพวก ๆ เรียกว่า **สรรพนามบอกความชี้ซ้ำ**

คำสรรพนามที่ใช้แทนนามข้างหน้าเพื่อเชื่อมความ เรียกว่า **สรรพนามเชื่อมประโยค**

คำสรรพนาม เป็นคำที่ใช้เรียกแทน คน สัตว์ สิ่งของ คำสรรพนาม แบ่งออกเป็นหลายชนิด คือ

๑. คำสรรพนามที่ใช้แทนผู้พูด ผู้ฟัง และผู้ที่ถูกกล่าวถึง
๒. คำสรรพนามใช้ถาม
๓. คำสรรพนามบอกความไม่เจาะจง
๔. คำสรรพนามบอกความชี้ซ้ำ
๕. คำสรรพนามเชื่อมประโยค

๓. คำกริยา

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำกริยา	ชนิดของคำกริยา
๑. เรือใบ**แล่น**อยู่ในทะเล	**แล่น**	คำกริยาแสดงการกระทำ
๒. แม่**ป้อน**ข้าวลูก	**ป้อน**	คำกริยาแสดงการกระทำ
๓. อากาศ**เย็น**ลงแล้ว	**เย็น**	คำกริยาแสดงสภาพ
๔. พ่อ**อ้วน**มาก	**อ้วน**	คำกริยาแสดงสภาพ
๕. วิชัย**เป็น**ลูกคนสุดท้อง	**เป็น**	คำกริยาแสดงสภาพ

คำกริยา เป็นคำที่แสดงการกระทำ หรือแสดงสภาพของคน สัตว์ สิ่งของ

คำกริยาที่แสดงการกระทำบางครั้งก็มีกรรมมารับข้างท้าย เช่น **แม่ป้อนข้าวลูก** ฯลฯ บางครั้งก็ไม่มีกรรมมารับข้างท้าย เช่น **เรือใบแล่นอยู่ในทะเล** ฯลฯ

คำกริยาบางคำต้องมีคำนาม คำสรรพนาม หรือคำวิเศษณ์มาขยาย เช่น **ฉันเป็นนักเรียน แดงมีรูปร่างคล้ายพี่สาว เสียงร้องของมันดังราวกับฟ้าผ่า** ฯลฯ

๔. คำวิเศษณ์

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำวิเศษณ์	ชนิดของคำวิเศษณ์
๑. ปากกา**สีแดง**ตกอยู่บนพื้น	**สีแดง**	วิเศษณ์ขยายคำนาม
๒. คุณแม่สวมเสื้อ**ใหม่**	**ใหม่**	วิเศษณ์ขยายคำนาม
๓. ฉัน**เอง**เก็บกระเป๋าสตางค์ได้	**เอง**	วิเศษณ์ขยายคำสรรพนาม

ประโยค	คำวิเศษณ์	ชนิดของคำวิเศษณ์
๔. ใครหนออยู่ในห้องรับแขก	หนอ	วิเศษณ์ขยายคำสรรพนาม
๕. น้องกินข้าวจุ	จุ	วิเศษณ์ขยายคำกริยา
๖. พ่อเดินหน้า ลูกเดินหลัง	หน้า หลัง	วิเศษณ์ขยายคำกริยา
๗. เขาเดินเร็วมาก	มาก	วิเศษณ์ขยายคำวิเศษณ์
๘. พี่วาดรูปได้สวยจริง ๆ	จริง ๆ	วิเศษณ์ขยายคำวิเศษณ์

คำวิเศษณ์เป็นคำที่ทำหน้าที่ประกอบคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ด้วยกัน เพื่อให้เนื้อความชัดเจนขึ้น

คำวิเศษณ์มักจะอยู่หลังคำที่มันขยาย เช่น **คนอ้วนตุ๊ต๊ะเดินช้า**

การใช้ภาษา

การพูดอธิบายเหตุผล

การพูดอธิบายเหตุผลเป็นการพูดที่ใช้มากในชีวิตประจำวัน ที่บุคคลจะต้องอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้บุคคลอื่นฟัง ผู้พูดอธิบายจะต้องมี**เรื่องที่จะพูด มีรายละเอียดของเรื่อง มีหลักการที่จะอธิบาย มีเหตุผลที่จะประกอบการพูด**เพื่อสนับสนุนเรื่องที่พูดให้น่าเชื่อถือ อาจใช้วิธีการเปรียบเทียบ ยกตัวอย่าง หรืออ้างแหล่งที่มาให้ชัดเจน

วิธีการพูดอธิบายเหตุผล มีขั้นตอนดังนี้

๑. ขั้นเตรียมเรื่องที่จะพูด ผู้พูดต้องทราบว่าจะพูดเรื่องอะไร แล้วรวบรวมเรื่องราวหรือข้อมูลต่างๆ ที่จะพูด จากการอ่านหนังสือ การสังเกตคนอื่นพูด การสนทนา ซักถามผู้รู้ หรือการไปดูสภาพการณ์จริงๆ คิดอย่าง

เป็นเหตุเป็นผล แล้วนำมาจัดลำดับเรื่องราว เรียบเรียงเรื่องราวให้เป็นระบบประกอบเหตุผล

๒. ขั้นปฏิบัติ ผู้พูดลองฝึกซ้อมเรื่องที่จะพูดเพื่อหาประสบการณ์การพูด ฝึกการใช้น้ำเสียง จังหวะการพูด ท่าทางประกอบการพูดให้สอดคล้องกับเนื้อหา ฝึกซ้อมจนมั่นใจแล้วจึงจะพูดในสถานการณ์จริง

๓. ขั้นประเมิน ผู้พูดสังเกตผู้ฟังขณะพูดว่ามีความสนใจมากน้อยเพียงใด สังเกตจากการซักถาม และการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ฟังเมื่อพูดจบ

ตัวอย่างการพูดอธิบายเหตุผล

"ร่มโพธิ์ร่มไทร" เป็นสำนวนไทยที่ใช้พูดกันจนติดปาก หมายถึงที่พึ่งที่อาศัยให้ความร่มเย็นเป็นสุข ทั้งนี้เพราะต้นโพธิ์ต้นไทรเป็นต้นไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ มีกิ่งก้านสาขาแผ่ออกไปให้ความร่มรื่น และเป็นที่อาศัยของสัตว์นานาชนิด ต้นโพธิ์ต้นไทรจะออกผลปีละหลายครั้ง ครั้งละมากๆ สัตว์ทั้งหลาย ได้กินลูกโพธิ์ลูกไทรเป็นอาหารอย่างอิ่มหนำสำราญ เปรียบกับคนที่มีใจเมตตากรุณา เป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ว่าเป็นร่มโพธิ์ร่มไทร

การเลือกใช้คำให้ถูกต้องตามความหมาย

คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันต้องใช้ให้ถูกต้องตามความหมาย เช่น

๑. แนบเนียน แนบแน่น

แนบเนียน หมายถึง ทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้อย่างสนิทและรัดกุม

แนบแน่น หมายถึง สนิทแนบ

ตัวอย่าง

เด็กคนนี้ทำตัวเป็นคนขอทานได้อย่าง**แนบเนียน**

เขาทั้งสองเป็นเพื่อนที่รักกันอย่าง**แนบแน่น**

๒. ชื่นชม ชื่นบาน ชื่นใจ

ชื่นชม หมายถึง ปีติ ยินดี

ชื่นบาน หมายถึง เบิกบาน

ชื่นใจ หมายถึง ยินดี ดีใจ

ตัวอย่าง

เขาเป็นคนซื่อสัตย์ ผู้คนจึง**ชื่นชม**เขา

ผู้คนพูดถึงแต่ความดีของเขา ทำให้เขามีใจ**ชื่นบาน**

ลูกทำดี พ่อแม่ก็**ชื่นใจ**

๓. หนาแน่น แน่นหนา แน่นขนัด

หนาแน่น หมายถึง แออัด คับคั่ง

แน่นหนา หมายถึง มั่นคง แข็งแรง

แน่นขนัด หมายถึง แออัด

ตัวอย่าง

บริเวณนี้มีผู้คนอาศัยอยู่อย่าง**หนาแน่น**

ประตูนี้ทำด้วยเหล็ก**แน่นหนา**มาก

ท้องสนามหลวงยามนี้**แน่นขนัด**ไปด้วยผู้คน

๔. ทรุดโทรม เสื่อมโทรม เสื่อมเสีย เสื่อมทราม

ทรุดโทรม หมายถึง เสื่อมไปเพราะร่วงโรย หรือเพราะตรากตรำเกินไป

เสื่อมโทรม หมายถึง ชำรุดทรุดโทรม

เสื่อมเสีย หมายถึง เสื่อมไปเพราะชื่อเสียงเสียหาย

เสื่อมทราม หมายถึง เสื่อมเสียทางด้านความประพฤติ

ตัวอย่าง

ร่างกายของปู่**ทรุดโทรม**ลงมาก เพราะมีโรคภัยไข้เจ็บเบียดเบียน

ป่าไม้แห่งนี้แต่ก่อนอุดมสมบูรณ์ แต่บัดนี้ผู้คนตัดไม้กันมาก
ทำให้ป่า**เสื่อมโทรม**

เขาทำตัวไม่ดีทำให้**เสื่อมเสีย**

ปัจจุบันผู้คนขาดคุณธรรม ทำให้สังคม**เสื่อมทราม**ลง

สำนวนภาษา

สุดลูกหูลูกตา	หมายถึง	ไกลมาก
กว้างใหญ่ไพศาล	หมายถึง	กว้างมาก
ใจเต้นระทึก	หมายถึง	ใจเต้นตึ๊กๆ ใจเต้นเหมือนตีกลอง
แรมปี	หมายถึง	ยาวนานนับปี
ครูบาอาจารย์	หมายถึง	ครู

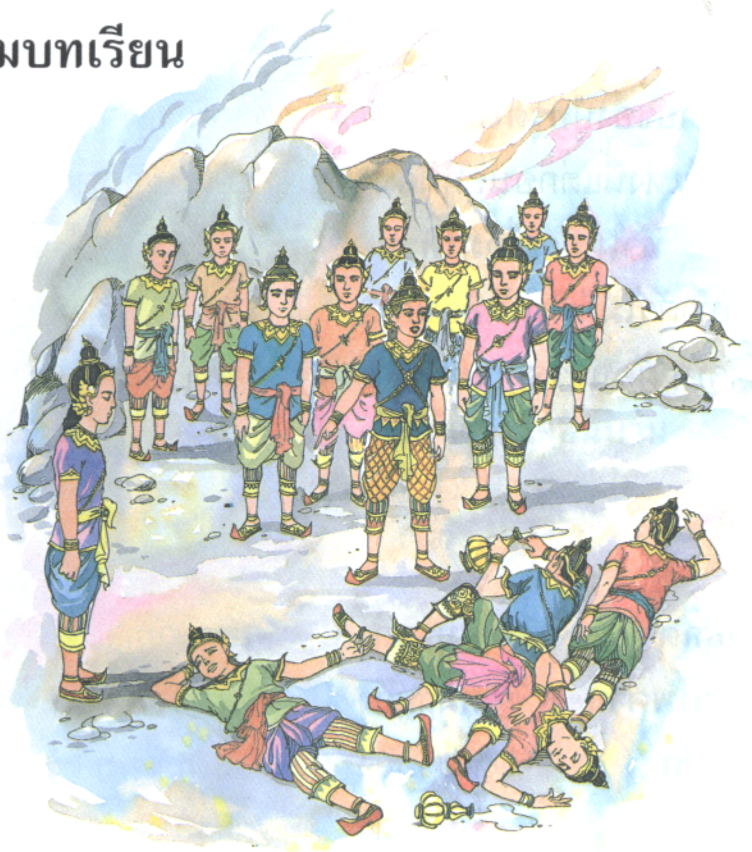
บทร้อยกรอง

โทษของการพนัน

การพนันนั้นดีมีไฉน ยามเล่นได้ก่อเวรเล่นไม่หยุด
คราวพ่ายแพ้แท้สำหรับทรัพย์เสื่อมทรุด เสียดายสุดแค้นขัดมนัสนัก
หมดผู้ที่เชื่อถือหรือจะกล่าว ขอลูกสาวแม่พ่อเขาก็ผลัก
ไม่มีใครสมาคมนิยมรัก หาน้ำหนักข้างดีไม่มีเลย

(นายชิต บุรทัต ประพันธ์ จากหนังสือ *๑๐๐ ปี ชิตะบุรทัต)*

บทอ่านเสริมบทเรียน



สุราเมรัย

น้ำดื่มเป็นน้ำใช้ดื่มเพื่อแก้กระหาย เป็นสิ่งจำเป็นแก่ร่างกาย แต่น้ำดื่มอีกชนิดหนึ่งเป็นของไม่จำเป็น ไม่ได้มีไว้เพื่อแก้กระหาย จึงไม่จำเป็นต้องหัดดื่ม น้ำชนิดนี้ได้แก่ น้ำเมา น้ำเมาที่เป็นของดอง เรียกว่า เมรัย เช่น น้ำตาลเมาต่างๆ เมรัยเมื่อนำมากลั่นเพื่อให้เข้มข้น เรียกว่า สุรา หรือเหล้า มีชนิดต่างๆ กัน

มีเรื่องเล่าว่า ชายหนุ่มคนหนึ่งชื่อ มฆมานพ (อ่านว่า มะ–คะ–มา–นบ) ได้ทำความดีไว้ในมนุษยโลก (อ่านว่า มะ–นุด–สะ–ยะ–โลก) เมื่อเขาตายไปได้ไปเกิดเป็นพระอินทร์ มีบริวารจำนวนมาก วันหนึ่งมีเทวดาพวกหนึ่งได้เตรียมน้ำดื่ม มีกลิ่นหอมมาเลี้ยงต้อนรับพระอินทร์กับบริวาร พระอินทร์ได้ให้สัญญาณแก่บริวารของตนไม่ให้ดื่ม ส่วนเทวดาที่นำน้ำดื่มมีกลิ่นหอมมานั้นได้ดื่มจนเมาหมดสติ พระอินทร์จึงให้บริวารของตนช่วยกันจับเทวดาที่ดื่มน้ำเมาเหวี่ยงทิ้งไว้ที่เชิงเขาสิเนรุ และพระอินทร์ได้ครอบครองยอดเขาสิเนรุ ส่วน

พวกเทวดาที่ดื่มน้ำเมา เมื่อสร่างเมาแล้วได้กล่าวขึ้นว่า จะไม่ดื่มสุราอีกแล้ว เทวดาเหล่านี้จึงได้ชื่อว่าอสุระ พวกนี้คือพวกยักษ์ ซึ่งต้องไปสร้างที่อยู่ใหม่ที่เชิงเขาสิเนรุ ดังนั้นพวกพระอินทร์กับพวกอสุระจึงทำสงครามขับเคี่ยวกันตลอดเวลา

น้ำเมาเป็นสิ่งที่ชาวโลกมิใช่น้อยมักจะโปรดปราน เมื่อมีงานรื่นเริงก็มักจะนำน้ำเมามาดื่มเลี้ยงดูกัน ถ้าขาดไปก็มักจะบ่นว่าแห้งแล้ง เงียบเหงา แต่บัณฑิตทั้งหลายในโลกนับแต่โบราณกาลจนถึงปัจจุบันไม่สรรเสริญยกย่องการดื่มน้ำเมาว่าเป็นของดี มีแต่แสดงโทษไว้ต่างๆ

โทษโดยตรงก็คือ การดื่มน้ำเมาเป็นอบายมุข ทำให้เสียทรัพย์ ก่อการทะเลาะวิวาท เกิดโรคภัยไข้เจ็บ ถูกตำหนิติเตียน ไม่รู้จักอายและบั่นทอนกำลังปัญญา โทษทางอ้อม มีนิทานทางตะวันตกกล่าวไว้ว่า มีเทวดาองค์หนึ่ง ไปพบต้นองุ่นจึงนำมาปลูกไว้ที่หัวกะโหลกนก เมื่อต้นองุ่นโตก็ย้ายมาปลูกในหัวกะโหลกลา แล้วเปลี่ยนมาปลูกในหัวกะโหลกเสือ ตามนิทานนี้หมายความว่า เมื่อดื่มเหล้าองุ่น ทีแรกรื่นเริงอย่างนก มากเข้าก็ซึมเซาอย่างลา มากเข้าก็ดุร้ายอย่างเสือ ส่วนอีกเรื่องหนึ่งเล่ากันมาว่า สุราผสมด้วยเลือดของสัตว์หลายชนิดคือ เลือดนก เลือดสุนัข เลือดเสือ เลือดงู และเลือดหมู เมื่อดื่มเข้าไปทำให้พูดมาก คะนองสนุกอย่างนก เอะอะอย่างสุนัข ดุร้ายอาละวาดอย่างเสือ เดินเปะปะอย่างงูเลื้อย หมดสตินอนซมอย่างหมู

ในพระพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าได้แสดงโทษของสุราโดยตรงดังกล่าวแล้ว เพราะการดื่มสุราและเมรัย รวมเรียกว่าน้ำเมา เป็นที่ตั้งแห่งความประมาท จึงทรงบัญญัติเป็นศีลข้อที่ ๕ ให้เว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท

(เรียบเรียงจากเรื่อง *หลักพระพุทธศาสนา* ของ
สมเด็จพระสังฆราชพระญาณสังวร วัดบวรนิเวศวิหาร)



บทที่ ๔
อยู่กันอย่างไรให้เป็นสุข

โดยธรรมชาติแล้วสัตว์โลกส่วนใหญ่มักไม่อยู่ตามลำพัง จะอยู่รวมกันเป็นหมู่ เป็นเหล่า คนเราก็เช่นเดียวกันจะอยู่รวมกันเป็นครอบครัว ครอบครัวหลายครอบครัวจะรวมกันเป็นหมู่บ้าน หมู่บ้านหลายหมู่บ้านรวมกันเป็นชุมชน เมื่อชุมชนขยายใหญ่ขึ้นก็จะเป็นสังคมใหญ่และเป็นประเทศชาติในที่สุด

คนเราจะพัฒนาให้มีความเจริญเป็นสังคมได้นั้น จะต้องมีระเบียบหรือข้อตกลงร่วมกัน คนในสังคมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อตกลงเหล่านั้น

หากสังคมใดสมาชิกรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตน มีระเบียบวินัย ปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของตนที่มีต่อครอบครัว และต่อสังคมส่วนรวมแล้ว สังคมนั้นก็ย่อมจะมีความเจริญและมีความสงบสุข

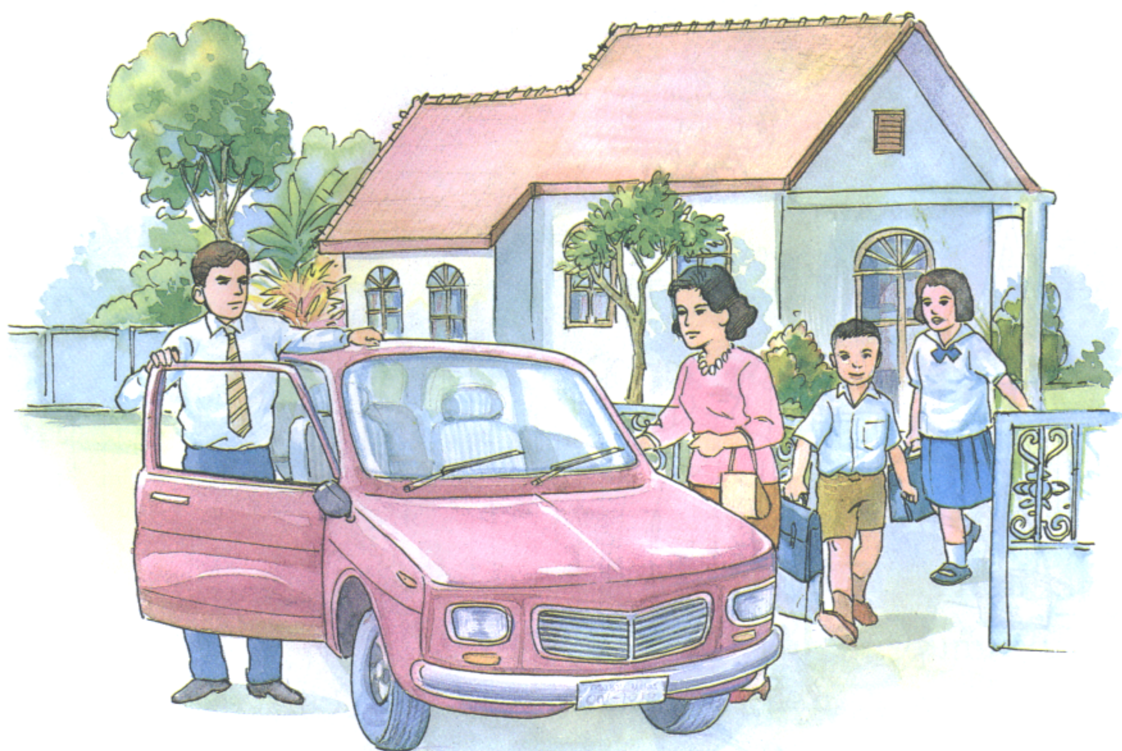
ประเทศที่เจริญย่อมต้องมีคนในประเทศที่มีคุณภาพ กล่าวคือ คนในครอบครัวแต่ละครอบครัว จะต้องรู้หน้าที่ และสิทธิของตน มีความขยันขันแข็ง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อกัน คนที่มีคุณภาพดังกล่าวนี้ ย่อมจะสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองให้กับชาติบ้านเมืองของตน

สมัยก่อน ครอบครัวไทยมีสามีเป็นหัวหน้าครอบครัว รับผิดชอบ หารายได้เพื่อนำมาเลี้ยงดูครอบครัว ส่วนภรรยามีหน้าที่ดูแลบ้านช่องให้เรียบร้อย



จับจ่ายใช้สอยทรัพย์สินด้วยความประหยัดและหมั่นเก็บออม คอยดูแลความเป็นอยู่ของคนในครอบครัวให้ได้รับความสุข แต่ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนแปลงต่างไปจากสังคมสมัยก่อน หลายครอบครัวทั้งสามีและภรรยาต่างมีความจำเป็นต้องไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ภรรยาต้องช่วยทำมาหากินหารายได้มาจุนเจือครอบครัวอีกแรงหนึ่ง ดังนั้นทั้งสามีและภรรยาจึงต้องรับภาระงานในบ้านร่วมกัน สามีต้องช่วยเหลือภรรยาในการดูแลบ้านและทำงานบ้านด้วย

เมื่อมีลูก จำนวนสมาชิกในครอบครัวก็เพิ่มมากขึ้น ภาระหน้าที่ของสามีภรรยาย่อมเพิ่มตามไปด้วย กล่าวคือสามีและภรรยาจะต้องทำหน้าที่เป็นพ่อและแม่ เลี้ยงดูลูกของตนให้เจริญเติบโต มีสุขภาพที่ดี ต้องอบรมสั่งสอนให้ลูกของตนประพฤติแต่สิ่งที่ดีงาม ให้ลูกได้รับการศึกษาเล่าเรียนเพื่อให้มีความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตในภายภาคหน้า





พ่อแม่จะต้องประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก เพื่อลูกจะได้เจริญรอยตามพ่อแม่ของตน

ลูกที่ดีต้องฝึกทำการงานต่าง ๆ เพื่อจะได้ช่วยพ่อแม่ทำงานในบ้าน เพราะสมาชิกในครอบครัวทุกคนจะต้องช่วยกันทำงาน และลูกที่ดีจะต้องขยันศึกษาเล่าเรียน เมื่อเติบใหญ่จะได้มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของประเทศ

บางครอบครัว นอกจากจะมีพ่อ แม่ และลูกเป็นสมาชิกแล้ว ยังมีปู่ ย่า ตา ยาย ญาติพี่น้อง และผู้อาศัยเป็นสมาชิกของครอบครัวด้วย สมาชิกทุกคนจะอยู่ร่วมกันอย่างเป็นสุขได้นั้น ทุกคนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ และต้องยอมรับบทบาทซึ่งกันและกัน

ผู้ใหญ่จะต้องมีหน้าที่แนะนำ สั่งสอน ช่วยเหลือเกื้อกูล และมีความเมตตาต่อเด็ก พร้อมที่จะให้อภัยเมื่อเด็กทำผิด ดังพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานไว้ว่า

"ผู้ที่เกิดก่อน ผ่านชีวิตมาก่อน จะต้องสงเคราะห์อนุเคราะห์ผู้เกิดตามมาภายหลัง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ ความดี และประสบการณ์อันมีค่าทั้งปวงให้ด้วยความเมตตา เอ็นดูและด้วยความบริสุทธิ์ใจ ให้เด็กได้ทราบได้เข้าใจ และที่สำคัญที่สุดให้รู้จักคิดด้วยเหตุผลที่ถูกต้อง จนสามารถเห็นจริงด้วยตนเองได้ในความเจริญและความเสื่อมทั้งปวง"



เด็กทั้งหลายมีโอกาสดี ที่มีผู้ใหญ่คอยแนะนำช่วยเหลือโอบอุ้มและให้การศึกษา ดังนั้น เด็กต้องประพฤติปฏิบัติต่อผู้ใหญ่อย่างสุภาพ อ่อนน้อม และเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เพราะผู้ใหญ่มีคุณธรรม มีประสบการณ์ต่างๆ ผ่านโลกมามาก ได้รู้ได้เห็นสิ่งต่างๆ มามากกว่า ผู้ใหญ่จึงแนะสิ่งที่ดีงามและชี้ทางที่ถูกต้องให้เด็ก เด็กที่เชื่อฟังผู้ใหญ่ รู้จักอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ นับเป็นความดีอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่จะต้องรักษาไว้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เคยพระราชทานพระบรมราโชวาทแก่เด็กๆ เพื่อเป็นหลักในการดำเนินชีวิต ไว้ว่า

"วัยเด็กเป็นวัยเริ่มต้น เป็นวัยเตรียมตัวเพื่อสร้างความเจริญมั่นคงในชีวิต เด็กๆจึงควรรีบขวนขวายศึกษา จักได้มีความฉลาดรอบรู้ว่าอะไรคือความดี และอะไรคือความเสื่อมเสีย เพื่อสามารถเลือกเฟ้นหยิบยกเอาแต่สิ่งที่ดีงามมาประพฤติปฏิบัติ ให้เป็นทางนำชีวิตของตนไปสู่ความสุขความเจริญได้โดยถูกต้องและสมบูรณ์"

ครอบครัวจะมีฐานะมั่นคงได้นั้น ทุกคนในครอบครัวจะต้องมีความขยันหมั่นเพียร และช่วยกันทำงานอย่างสุจริต มีมานะอดทนต่อความยากลำบาก จะทำการงานสิ่งใดต้องไม่ย่อท้อ ใช้สติปัญญาในการกระทำให้สำเร็จผลให้ได้ ต้องรู้จักจับจ่ายใช้สอยทรัพย์และสิ่งของด้วยความประหยัดมัธยัสถ์ โดยศึกษาแบบอย่างที่ดีจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่มีหน้าที่หาเงินทองมาจับจ่ายใช้สอยในครอบครัว เพื่อความสุขของสมาชิกในครอบครัว เด็กในฐานะสมาชิกของครอบครัวจะต้องรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด ไม่ฟุ่มเฟือยสุรุ่ยสุร่าย รู้จักซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคที่จำเป็น มีความขยันหมั่นเพียรในหน้าที่การงาน ก็เท่ากับเด็กได้ช่วยสร้างครอบครัวของตนให้มีฐานะมั่นคงด้วยเช่นกัน

เด็กๆ ควรมีความฉลาดเลือกบริโภคอาหารที่มีคุณค่าและถูกสุขลักษณะ เพื่อจะได้มีสุขภาพดี บ้านใครก็ตามที่มีที่ว่าง เด็กๆ ควรรู้จักใช้เวลาว่างปลูกผักสวนครัว จะได้มีผักสดๆ สะอาด มีคุณค่าทางอาหาร และปราศจากสารพิษไว้รับประทาน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัว ได้ออกกำลังกายและ



ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์อีกด้วย

การเลือกซื้อสินค้า เด็ก ๆ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ จะต้องเลือกซื้อสินค้าที่มีคุณภาพดี และราคาไม่แพงนัก ไม่เลือกซื้อสินค้าเพราะหลงเชื่อคำโฆษณา หรือขาดการพิจารณาไตร่ตรอง จะต้องเลือกซื้อสินค้าที่ไม่เกินฐานะและเกินความจำเป็น โดยเลือกซื้อสินค้าราคาไม่แพง แต่มีคุณภาพดีและใช้ได้นาน จึงจะได้ชื่อว่าเป็นผู้บริโภคที่ฉลาด

การใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่านั้น หลักสำคัญก็คือ ต้องใช้อย่างถูกวิธีและรู้จักถนอมของใช้ หมั่นตรวจตราดูแลรักษาสิ่งของเครื่องใช้ไม่ให้สูญหาย

หรือชำรุด หากสิ่งของเครื่องใช้ชำรุดเสียหายก็ต้องซ่อมแซม การใช้สิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เมื่อเลิกใช้แล้ว จะต้องทำความสะอาด และจัดเก็บให้เข้าที่เข้าทางเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังคำที่กล่าวว่า "หยิบก็ง่าย หายก็รู้ ดูก็งามตา"

เด็กๆ ทั้งหลายควรสร้างนิสัยของตนให้เป็นคนมีระเบียบ ได้แก่ ดูแลเก็บข้าวของเครื่องใช้ส่วนตัว เช่น เสื้อผ้า เครื่องเขียน หนังสือเรียน ตลอดจนข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ ในบ้าน และต้องหัดซ่อมแซมเครื่องใช้ที่ชำรุดเล็กๆ น้อยๆ เช่น เสื้อผ้าที่ขาดจะต้องเย็บซ่อมแซมให้เรียบร้อย ช่วยกันประหยัดน้ำประหยัดไฟฟ้าทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ไม่เปิดก๊อกน้ำ หรือไฟฟ้าทิ้งไว้โดยไม่จำเป็น หากเห็นว่าก๊อกน้ำปิดไม่สนิท หรือเปิดไฟฟ้าทิ้งไว้ก็ควรช่วยปิดให้เรียบร้อย ส่วนเครื่องใช้ที่เป็นเครื่องไฟฟ้า ไม่ว่าจะเป็นวิทยุ โทรทัศน์ พัดลม เตาหุงต้ม เตารีดไฟฟ้า เป็นต้น จะมีคู่มือการใช้ เด็กๆ ควรศึกษาคู่มือการใช้และใช้ให้ถูกวิธี ก็จะช่วยให้ใช้ไฟฟ้าได้อย่างประหยัด และมีความปลอดภัย

เมื่อทุกคนในครอบครัวต่างรู้หน้าที่ ขยันทำงานด้วยความอดทนต่อความยากลำบาก รักใคร่กลมเกลียวกัน รู้จักอดออมถนอมน้ำใจกัน รู้จักอดกลั้นต่อความโกรธ และการกระทำที่จะนำไปสู่ความชั่ว และอดทนต่อความยากลำบากทั้งหลาย รู้จักหา รู้จักใช้ รู้จักเก็บข้าวของเงินทอง ประพฤติปฏิบัติด้วยความ "อดทน อดกลั้น และอดออม" ตามพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่คนไทย ก็จะทำให้ครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างราบรื่นและเป็นสุข

คำศัพท์
เรื่อง อยู่กันอย่างไรให้เป็นสุข

คำศัพท์	ความหมาย
ขวนขวาย	หมั่นเสาะแสวงหาเพิ่มเติมโดยไม่ยอมอยู่นิ่ง
คุณภาพ	ลักษณะความดี ลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ
โฆษณา	การเผยแพร่ การป่าวประกาศไปยังสาธารณชน
บริสุทธิ์ใจ	มีน้ำใสใจจริง
ประสบการณ์	ความจัดเจนที่เกิดจากการกระทำหรือได้พบเห็นมา
พระบรมราโชวาท	คำสอน
พระราชดำรัส	คำพูด
พระราชทาน	ให้
พัฒนา	ทำให้เจริญ
มัธยัสถ์	ใช้จ่ายอย่างประหยัด
สงเคราะห์	ช่วยเหลือ อุดหนุน
สร้างสรรค์	สร้างให้มี ให้เป็นขึ้น
สิทธิ	อำนาจอันชอบธรรม
สุรุ่ยสุร่าย	จับจ่ายโดยไม่คำนึงถึงความสิ้นเปลือง
อนุเคราะห์	เอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือ

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

คำบุพบท

อ่านและสังเกตข้อความต่อไปนี้

กลุ่มคำ/ประโยค	คำบุพบท	ชนิดของคำบุพบท
กลุ่มคำ		
๑. ปลา**ใน**น้ำ	ใน	บอกสถานที่
๒. เมฆ**บน**ท้องฟ้า	บน	บอกสถานที่
๓. หนังสือ**ใต้**โต๊ะ	ใต้	บอกสถานที่
ประโยค		
๔. บ้านฉันอยู่**ใกล้**โรงเรียน	ใกล้	บอกสถานที่
๕. แว่นตา**ของ**พ่อหาย	ของ	บอกความเป็นเจ้าของ
๖. น้องไปโรงเรียน**กับ**ฉันทุกวัน	กับ	บอกความเกี่ยวข้อง
๗. ครูควรให้ความเมตตา**แก่**นักเรียน	แก่	บอกความเกี่ยวข้อง
๘. เขามา**ตั้งแต่**เช้า	ตั้งแต่	บอกเวลา
๙. พ่อแม่ทำงานหนัก**เพื่อ**เรา	เพื่อ	บอกความประสงค์
๑๐. น้ำตุ่มนี้เก็บไว้**สำหรับ**ดื่ม	สำหรับ	บอกความประสงค์

คำบุพบท เป็นคำที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างคำหรือประโยค เช่น **ปลาในน้ำ ฉันรู้จักเขาตั้งแต่เขายังเป็นเด็ก**

คำบุพบทจะอยู่หน้าคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา และคำวิเศษณ์ แบ่งได้ดังนี้

๑. บุพบทบอกสถานที่ เช่นคำ **ใน บน ใต้ ที่ นอก ใกล้ ไกล** ฯลฯ

๒. บุพบทบอกความเป็นเจ้าของ ได้แก่ **แห่ง ของ**

๓. บุพบทบอกความเกี่ยวข้อง หรือบอกความประสงค์ เช่นคำ **กับ แก่ แด่ ต่อ เพื่อ สำหรับ ด้วย ทั้ง โดย ตาม** ฯลฯ

๔. บุพบทบอกเวลา เช่นคำ **เมื่อ ตั้งแต่ จน กระทั่ง แต่** ฯลฯ

คำสันธาน

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยคความรวม	**คำสันธาน**	**ประโยคย่อย**	**ชนิดของคำสันธาน**
๑. แม่**กับ**พ่อไปเที่ยวที่ชายหาด	**กับ**	แม่ไปเที่ยวที่ชายหาด พ่อไปเที่ยวที่ชายหาด	เชื่อมประโยคที่มีใจความคล้อยตามกัน
๒. ฉันและน้องชายชอบเล่นฟุตบอล	**และ**	ฉันชอบเล่นฟุตบอล น้องชายชอบเล่นฟุตบอล	เชื่อมประโยคที่มีใจความคล้อยตามกัน
๓. **เมื่อ**พ่อมาถึงบ้านแล้วแม่ก็นำน้ำมาให้พ่อดื่ม	**เมื่อ...ก็**	พ่อมาถึงบ้านแล้ว แม่นำน้ำมาให้พ่อดื่ม	เชื่อมประโยคที่มีใจความคล้อยตามกัน
๔. พ่อมาถึงบ้านลูกก็นอนแล้ว	**ก็**	พ่อมาถึงบ้าน ลูกนอนแล้ว	เชื่อมประโยคที่มีใจความคล้อยตามกัน

ประโยคความรวม	คำสันธาน	ประโยคย่อย	ชนิดของคำสันธาน
๕. สุดาต้องการพูดกับเขา **แต่ว่า**เขาไม่ต้องการพูดด้วย	**แต่ว่า**	สุดาต้องการพูดกับเขา เขาไม่ต้องการพูดกับสุดา	เชื่อมประโยคที่มีใจความขัดแย้งกัน
๖. **ถึง**แม่จะมีความรู้น้อยแต่**ก็**อบรม สั่งสอนลูกให้เป็นคนดีได้	**ถึง...ก็**	แม่มีความรู้น้อย แม่อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดีได้	เชื่อมประโยคที่มีใจความขัดแย้งกัน
๗. เธอจะขายขนม**หรือ**ผลไม้	**หรือ**	เธอจะขายขนม เธอจะขายผลไม้	เชื่อมประโยคที่มีใจความเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
๘. **ไม่**น้อง**ก็**พี่จะต้องไปซื้อของให้แม่	**ไม่...ก็**	น้องจะต้องไปซื้อของให้แม่ พี่จะต้องไปซื้อของให้แม่	เชื่อมประโยคที่มีใจความเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง
๙. น้ำร้อนมากแก้ว**จึง**แตก	**จึง**	น้ำร้อนมาก แก้วแตก	เชื่อมประโยคที่มีใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน
๑๐. ที่นี่เสียงดังมาก**เพราะฉะนั้น**คน**จึง**ไม่อยากอยู่	**เพราะฉะนั้น...จึง**	ที่นี่เสียงดังมาก คนไม่อยากอยู่	เชื่อมประโยคที่มีใจความเป็นเหตุเป็นผลกัน

คำสันธาน เป็นคำที่ใช้เชื่อมประโยค ๒ ประโยค ให้เป็นประโยคเดียวกัน เรียกว่า ประโยคความรวม

คำสันธานที่เชื่อมประโยค แบ่งได้ดังนี้

๑. คำสันธานเชื่อมประโยคที่มีใจความคล้อยตามกัน เช่น **ก็ กับ และ ครั้น...ก็ ครั้น...จึง เมื่อ...ก็ พอ...ก็** ฯลฯ

๒. คำสันธานเชื่อมประโยคที่มีใจความขัดแย้งกัน เช่น **แต่ แต่ว่า แต่...ก็ ถึง...ก็** ฯลฯ

๓. คำสันธานเชื่อมประโยคที่มีใจความเลือกอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น **หรือ มิฉะนั้น หรือไม่ก็ ไม่...ก็** ฯลฯ

๔. คำสันธานเชื่อมประโยคที่มีใจความเป็นเหตุผลกัน เช่น **จึง ดังนั้น ฉะนั้น เหตุเพราะ เหตุว่า เพราะฉะนั้น...จึง ฉะนั้น...จึง** ฯลฯ

คำอุทาน

อ่านและสังเกตประโยคต่อไปนี้

ประโยค	คำอุทาน	ชนิดของคำอุทาน
๑. **เอ๊ะ!** หนังสือฉันหายไปไหน	**เอ๊ะ!**	แสดงความสงสัย
๒. **ไชโย!** ทำการบ้านเสร็จแล้ว	**ไชโย!**	แสดงความดีใจ
๓. **โอ๊ย!** เจ็บจังเลย	**โอ๊ย!**	แสดงความเจ็บปวด
๔. **โธ่!** น่าสงสารจริง	**โธ่!**	แสดงความสงสาร
๕. **โอ้โฮ!** วันนี้เธอมาโรงเรียนแต่เช้าเลยนะ	**โอ้โฮ!**	แสดงความแปลกใจ

คำอุทาน เป็นคำที่แสดงอารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ของผู้พูด เช่น ดีใจ เสียใจ เจ็บปวด แปลกใจ สงสาร เป็นต้น

คำอุทานมักจะอยู่หน้าประโยคและมีเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กำกับหลังคำอุทานนั้นด้วย

การใช้ภาษา

ใจความสำคัญของย่อหน้า

ย่อหน้าหนึ่งๆ จะมีประโยคที่เป็นประโยคใจความสำคัญ และประโยคขยายใจความสำคัญหลายประโยค

ประโยคใจความสำคัญ คือ ประโยคที่แสดงเนื้อหาสำคัญของย่อหน้า

ประโยคขยายใจความสำคัญ เป็นประโยคหรือข้อความที่ขยายเนื้อหาสำคัญให้ชัดเจนแจ่มแจ้งขึ้น การขยายใจความสำคัญมีหลายอย่าง เช่น การอธิบายความหมาย การยกตัวอย่าง การเปรียบเทียบ เป็นต้น

ประโยคใจความสำคัญมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ ประโยคใจความสำคัญที่ผู้เขียนเขียนไว้อย่างชัดเจน และประโยคใจความสำคัญที่ผู้เขียนไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจน

๑. ประโยคใจความสำคัญที่เขียนไว้อย่างชัดเจน

มักจะได้แก่ประโยคที่อยู่ตอนต้นย่อหน้า ตอนท้ายย่อหน้า หรือทั้งตอนต้นและตอนท้ายย่อหน้า เช่น

ในการบันเทิงและกีฬา ไม้ไผ่มีส่วนสำคัญร่วมอยู่ด้วยเป็นอันมาก โดยเฉพาะในการทำเครื่องดนตรี อันได้แก่ลูกระนาด อังกะลุง ขลุ่ย เกราะ และเป็นส่วนประกอบต่างๆ ของการแสดง การเต้นรำ เช่น รำกระทบไม้ รำต่างๆ ที่ต้องใช้เครื่องมือทำจากไม้ไผ่ ทำให้การเต้นรำนั้นๆ งดงามน่าดูเป็นอันมาก สำหรับการกีฬา ไม้ไผ่ใช้ในการทำโครงว่าวได้ดี

(จาก *ความรู้เรื่องไม้ไผ่* ของ *กรมป่าไม้)*

ในป่าซึ่งมีเนื้อที่กว้างใหญ่ไพศาลนั้น นอกจากจะมีต้นไม้น้อยใหญ่จำนวนมากขึ้นอยู่แน่นขนัดแล้ว ยังเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่านานาชนิด รวมทั้งนก แมลง และสิ่งมีชีวิตขนาดเล็กซึ่งมองไม่เห็นด้วยตาเปล่าเรียกว่า จุลินทรีย์ พืชและสัตว์ในป่าต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน **ป่าไม้จึงอุดมไปด้วยสิ่งอันเป็นประโยชน์ต่อมนุษย์อย่างมากมาย**

(จาก หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง *ทรัพยากรที่มีค่าของเรา*
ของ *กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ)*

การอ่านหนังสือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะนักเรียนต้องถือว่า การอ่านหนังสือเป็นสิ่งสำคัญมากกว่างานอื่นๆ เพราะวัยนักเรียนจะต้องแสวงหาความรู้เพื่อเตรียมสำหรับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ การอ่านหนังสือจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้กว้างขวาง การอ่านมากทำให้มีความรู้มาก ทำให้สติปัญญาเฉียบแหลม สามารถนำความรู้ไปใช้ในการตัดสินใจได้ถูกต้อง และแก้ปัญหาต่างๆ ได้ ทำให้ชีวิตประสบผลสำเร็จ นอกจากนั้นการอ่านหนังสือยังทำให้นักเรียนได้รับความเพลิดเพลิน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ **ถ้านักเรียนต้องการเป็นคนรอบรู้ ก็ต้องเป็นนักอ่าน**

๒. ประโยคใจความสำคัญที่ไม่ได้เขียนไว้อย่างชัดเจน

ผู้อ่านจะต้องหาคำสำคัญหรือคำหลักด้วยการตั้งคำถามแล้วตอบคำถามว่า ข้อความในย่อหน้านี้ ตัวละครมีใครบ้าง ใครทำอะไร และผลเป็นอย่างไร

จากนั้นก็นำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญ

ตัวอย่าง

ผึ้งกับนกพิราบ

ครั้งหนึ่งผึ้งตัวหนึ่งหล่นลงไปในน้ำ และคงจะจมน้ำตายเป็นแน่ ถ้านกพิราบตัวหนึ่งมองไม่เห็นเสียก่อน นกพิราบคาบใบไม้ยื่นให้ผึ้งไต่ขึ้นมาได้

ในวันต่อมา ขณะที่นกพิราบกำลังเกาะอยู่บนกิ่งไม้ นายพรานคนหนึ่งเข้ามาในป่า และเอาปืนจ้องจะยิงมัน แต่ผึ้งเห็นเสียก่อน จึงบินไปต่อยมือของนายพราน ทำให้มือของนายพรานสั่น กระสุนห่างเป้าไปมาก นกพิราบไม่เป็นอันตราย

(จากเรื่อง *ผึ้งกับนกพิราบ* ของ *ทองสุก เกตุโรจน์*
ในหนังสือชื่อ *สาวเจ้าปัญญา*)

ย่อหน้าที่ ๑

วิธีหาใจความสำคัญ

๑. ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ
๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	ผึ้ง นกพิราบ
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	ผึ้งหล่นน้ำ นกพิราบคาบใบไม้ยื่นให้ผึ้งไต่
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร	ผึ้งไต่ขึ้นมาได้

๒. นำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญ
นกพิราบเห็นผึ้งหล่นน้ำจึงคาบใบไม้ยื่นให้ผึ้งไต่ขึ้นมาได้

ย่อหน้าที่ ๒

วิธีหาใจความสำคัญ

๑. ตั้งคำถามหาคำสำคัญหรือคำหลัก

คำถาม	คำสำคัญ
๑. ตัวละครในย่อหน้านี้มีใครบ้าง	นกพิราบ นายพราน ผึ้ง
๒. ตัวละครในย่อหน้านี้ทำอะไร	นายพรานจะยิงนกพิราบ ผึ้งเห็นนายพราน ผึ้งบินไปต่อยมือของนายพราน
๓. ผลของการกระทำเป็นอย่างไร	นกพิราบจึงไม่เป็นอันตราย

๒. นำคำสำคัญหรือคำหลักมาเรียบเรียงให้เป็นประโยคใจความสำคัญ
ผึ้งเห็นนายพรานจะยิงนกพิราบ จึงบินไปต่อยมือของนายพราน นกพิราบจึงไม่เป็นอันตราย

การใช้อักษรย่อ

คำบางคำ เราใช้อักษรย่อได้ เพื่อไม่ต้องเขียนคำเต็ม ทำให้ไม่เสียเวลาในการเขียนมากนัก แต่เมื่ออ่านต้องอ่านคำเต็ม

ตัวอย่าง

บาท	ใช้อักษรย่อว่า	**บ.**
สตางค์	ใช้อักษรย่อว่า	**สต.**
ถนน	ใช้อักษรย่อว่า	**ถ.**

นาฬิกา	ใช้อักษรย่อว่า	**น.**
เฮลิคอปเตอร์	ใช้อักษรย่อว่า	**ฮ.**
ชั่วโมง	ใช้อักษรย่อว่า	**ช.ม.**
คณะรัฐมนตรี	ใช้อักษรย่อว่า	**ครม.**
กิโลเมตร	ใช้อักษรย่อว่า	**กม.**
ตำรวจ	ใช้อักษรย่อว่า	**ตร.**
กรุงเทพมหานคร	ใช้อักษรย่อว่า	**กทม.**
การสื่อสารแห่งประเทศไทย	ใช้อักษรย่อว่า	**กสท.**
มกราคม	ใช้อักษรย่อว่า	**ม.ค.**
กุมภาพันธ์	ใช้อักษรย่อว่า	**ก.พ.**
มีนาคม	ใช้อักษรย่อว่า	**มี.ค.**
เมษายน	ใช้อักษรย่อว่า	**เม.ย.**
มิถุนายน	ใช้อักษรย่อว่า	**มิ.ย.**
กรกฎาคม	ใช้อักษรย่อว่า	**ก.ค.**
สิงหาคม	ใช้อักษรย่อว่า	**ส.ค.**

การเลือกใช้ถ้อยคำสำนวน

อาบน้ำร้อนมาก่อน	หมายถึง	มีประสบการณ์มาก่อน มีความรู้มาก่อน
ขยันหมั่นเพียร	หมายถึง	ทำการงานอย่างแข็งขัน ไม่เกียจคร้าน
จับจ่ายใช้สอย	หมายถึง	ใช้เงินซื้อหาสิ่งของต่างๆ
ช่วยเหลือเกื้อกูล	หมายถึง	ช่วยผู้อื่นด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
ทำมาหากิน	หมายถึง	ทำงานหาเลี้ยงชีวิต

ตัวอย่าง

ผู้ใหญ่ย่อม**อาบน้ำร้อนมาก่อน** จึงแนะนำลูกหลานได้อย่างถูกต้อง

ภรรยามีหน้าที่ดูแลบ้านช่องให้เรียบร้อย **จับจ่ายใช้สอย**ทรัพย์สินด้วยความประหยัด

ผู้ใหญ่จะต้องมีหน้าที่แนะนำ สั่งสอน **ช่วยเหลือเกื้อกูล** และมีความเมตตาต่อเด็ก

บทร้อยกรอง



ผู้รู้ดีเป็นผู้เจริญ

โคลงสี่สุภาพ

มวลมนุษย์ผู้เปรื่อง ปรีชา เชี่ยวแฮ
เพราะใคร่ใฝ่ศึกษา สิ่งรู้
รู้กิจผิดชอบหา เหตุสอด ส่องนา
นี่แหละบุคคลผู้ เพียบด้วยความเจริญ

กาพย์ยานี ๑๑

มวลผู้ชูปรีชา　　　　เสาะวิทยาไม่ห่างเหิน
ผิดชอบกอบไม่เกิน　　　　รู้ดำเนินตามเหตุผล
ชื่อว่าปรีชาดี　　　　ผิดชอบมีพิจารณ์ยล
ผู้นั้นจักพลันดล　　　　พิพัฒน์พ้นจักพรรณนา
ควรเราผู้เยาว์วัย　　　　จงใฝ่ใจการศึกษา
อบรมบ่มวิทยา　　　　ปรุงปรีชาให้เชี่ยวชาญ
ขั้นนี้จักชี้ว่า　　　　มีปัญญาไม่สมฐาน
ต้องหัดดัดสันดาน　　　　กอบวิจารณ์ใช้ปัญญา
สังเกตตามเหตุผล　　　　ผิดชอบยลด้วยปรีชา
ดังนี้จึงชี้ว่า　　　　มีปัญญาอย่างเพียบเพ็ญ
มีดพร้าถาหินให้　　　　มีดคมได้มิยากเย็น
ถ้าใช้มีดไม่เป็น　　　　ฟันคนเล่นโทษมหันต์
เมื่อใดใช้มีดเป็น　　　　กอบกิจเห็นคุณอนันต์
ปัญญากล่าวมานั้น　　　　เปรียบได้กันกับศัสตรา

(คำประพันธ์ *โคลงสลับกาพย์* ของ *พระยาอุปกิตศิลปสาร)*

บทอ่านเสริมบทเรียน

การสร้างตนเอง

ครอบครัวของฉันมีพี่น้องห้าคน ฉันเป็นคนสุดท้อง พ่อมีอาชีพรับจ้างทำงานต่างๆ ฉันและพี่ๆ ต้องช่วยกันทำงานหารายได้ ส่วนแม่นอกจากทำงานดูแลบ้านแล้วแม่ยังทำขนมกล้วยและข้าวต้มมัดขาย ฝีมือทำขนมกล้วยและข้าวต้มมัดของแม่เป็นที่เลื่องลือ เพราะแม่ทำอร่อย ทั้งหวานทั้งมัน ฉันนำขนมที่แม่ทำไปขายตามบ้านต่างๆ ในละแวกบ้านที่ฉันอยู่ ส่วนพี่ๆ นำ



ขนมไปขายในหมู่บ้านที่อยู่ไกลออกไป และแม่นำขนมไปขายที่ตลาด ฉันช่วยแม่ขายขนมหารายได้ตั้งแต่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ขณะนี้ฉันเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ ฉันก็ยังช่วยแม่ขายขนมหารายได้เพิ่มขึ้นเหมือนเดิม เพื่อครอบครัวของฉันจะได้อยู่กันอย่างเป็นสุข

แม่พูดกับฉันอยู่เสมอว่า ความขยัน ความอดทน และความประหยัดของคนในครอบครัวจะทำให้ครอบครัวมีฐานะดีขึ้นได้ แม่เป็นคนประหยัด รู้ว่าอะไรควรจ่าย อะไรควรเก็บออม เมื่อปีกลายนี้แม่นำเงินที่เก็บออมไว้จำนวนหนึ่ง ไปลงทุนทำขนมต่างๆ เช่น ขนมชั้น ขนมหม้อแกง และสังขยา แม่บรรจุขนมในถาดเล็กๆ สวยงาม แม่ส่งให้ร้านค้าที่สถานีขนส่ง ขนมของแม่ขายดีมาก เป็นสินค้าที่มีผู้ซื้อไปเป็นของฝาก ฉันช่วยแม่ทำขนมมากขึ้น และได้เรียนรู้การทำขนมหลายอย่างจากแม่ แม่เคยบอกฉันว่า การช่วยแม่ทำขนมจะทำให้ฉันทำขนมเก่งและอร่อยเหมือนที่แม่ทำ แต่แม่ก็เตือนให้ฉันขยันเรียนด้วย

ฉันคิดว่าฉันจะพัฒนาวิธีการทำขนมและวิธีการขาย ครอบครัวของฉันจะได้มีรายได้เพิ่มขึ้น และแม่จะได้มีเงินออมเพื่อขยายกิจการค้าต่อไป



บทที่ ๕

บทละครเรื่อง รามเกียรติ์

ตอน สุครีพหักฉัตร

บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ เป็นวรรณคดีไทยที่สำคัญเรื่องหนึ่ง ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชโปรดเกล้าฯ ให้กวีในรัชสมัยของพระองค์ช่วยกันแต่งขึ้น เพื่อให้เป็นสมบัติของบ้านเมือง เนื่องจากทรงเห็นว่าเรื่อง รามเกียรติ์ ได้สูญหายไปเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ มีเรื่องราวดังนี้

พระนารายณ์ได้อวตารลงมาเป็นพระราม โอรสของท้าวทศรถ มีพระ-ลักษมณ์ พระพรต และพระสัตรุด เป็นพระอนุชา เมื่อพระรามเจริญวัยขึ้นได้อภิเษกกับนางสีดา ส่วนท้าวทศรถทรงชรามากแล้ว จึงคิดจะทำพิธีราชาภิเษกให้พระรามครองกรุงอยุธยาต่อไป แต่ยังไม่ทันที่พระองค์จะทำพิธีราชาภิเษก นางไกยเกษีซึ่งเป็นพระมเหสีองค์หนึ่งของท้าวทศรถ ได้ทูลขอให้พระพรตซึ่งเป็นโอรสของตนขึ้นครองเมืองก่อน และให้พระรามออกผนวชเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ท้าวทศรถต้องจำพระทัยยอมตามคำขอของนางไกยเกษี เพราะพระองค์เคยให้สัญญาว่า นางขอสิ่งใดก็จะให้ตามคำขอ เพื่อทดแทนที่นางไกยเกษีเคยช่วยพระองค์ เมื่อครั้งรบกับยักษ์ชื่อปทูตทันต์และเพลารถขาด นางไกยเกษีใช้แขนสอดต่างเพลารถ ทำให้ท้าวทศรถรบชนะปทูตทันต์

เมื่อพระรามทรงออกผนวชและเดินป่า นางสีดาและพระลักษมณ์ตามเสด็จไปด้วย ครั้งนั้นนางสำมนักขา น้องสาวของทศกัณฐ์มาพบพระรามก็หลงรัก แต่พระรามปฏิเสธ นางสำมนักขาโกรธจึงคิดแก้แค้น และไปทูลให้ทศกัณฐ์ทราบถึงความงามของนางสีดา ทศกัณฐ์จึงให้มารีศแปลงกายเป็นกวางทองมาลวงนางสีดาและพระราม เมื่อพระรามตามกวางทองไปในป่า ทศกัณฐ์ก็ลักพานางสีดาไปไว้ในสวนที่กรุงลงกา

พระรามออกตามนางสีดา ได้หนุมาน สุครีพ องคตเป็นทหารเอก มีพวกลิงจากเมืองขีดขินและเมืองท้าวมหาชมพูเป็นกองทัพ ครั้งนั้นหนุมานจองถนนโดยใช้หินถมทะเล ให้กองทัพเดินข้ามไปยังกรุงลงกา เมื่อกองทัพของพระรามไปถึงกรุงลงกา ได้ตั้งพลับพลาขึ้นที่นอกเมือง พระรามให้องคตถือพระราชสาส์นไปถึงทศกัณฐ์เพื่อขอนางสีดากลับคืน แต่ทศกัณฐ์ไม่ยอมและให้เสนาเข้าจับองคต องคตจึงฆ่าเสนายักษ์ตายไป ๔ ตน แล้วกลับมาเฝ้าทูลความให้พระรามทรงทราบ เมื่อองคตฆ่าเสนายักษ์ตายแล้ว ทศกัณฐ์ได้ยกฉัตรเพื่อบังแสงอาทิตย์ ป้องกันไม่ให้ฝ่ายพระรามมองเห็นกรุงลงกา

พิเภกซึ่งเป็นอนุชาของทศกัณฐ์ เคยขอให้ทศกัณฐ์คืนนางสีดาแก่พระรามทศกัณฐ์กริ้วมากจึงขับไล่พิเภกออกจากกรุงลงกา พิเภกจึงมาอยู่กับพระราม



พิเภกคอยทำนายเหตุการณ์ของสงครามและบอกยุทธวิธีให้แก่พระรามเสมอ ครั้งนี้พิเภกได้ทูลพระรามให้ใช้ทหารไปหักฉัตรที่กรุงลงกา สุครีพรับอาสาไปหักฉัตร ต่อไปนี้เป็นเรื่อง รามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร เป็นตอนที่สนุกตอนหนึ่ง

เมื่อนั้น ฝ่ายท้าวทศพักตร์ยักษา
เห็นวานรองอาจอหังการ์ ฆ่าสี่เสนาแล้วกลับไป
ความอายความแค้นแสนสาหส จะติดตามแทนทดก็ไม่ได้
นิ่งนึกเดือดดาลทะยานใจ เร่าร้อนฤทัยดั่งไฟกัลป์
จึ่งคิดได้ว่าฉัตรฤทธิรงค์ ของององค์อัยการังสรรค์
อานุภาพไม่มีใครทัน จะฆ่ามันให้สิ้นบรรดามา
คิดแล้วมีราชวาที ตรัสสั่งเสนียักษา
อันพิชัยฉัตรรัตนา ของท้าวธาดาเลิศไกร
ประสาทไว้ให้กู้กรุงมาร เมื่อเกิดการรณรงค์ศึกใหญ่
บูชาแล้วเชิญขึ้นปักไว้ ไพรีมืดไปดั่งโลกันตร์
เร่งยกขึ้นกลางพารา ให้บังตาดั่งเขาพระเมรุกั้น
แล้วเกณฑ์ทหารทะลวงฟัน เป็นทัพขันธ์คอยฆ่าไพรี
บัดนั้น มโหทรเสนายักษี
รับสั่งพระองค์ทรงธรณี ถวายอัญชุลีแล้วออกไป
จึ่งจัดทหารฤทธิรณ แต่ละตนอาจพลิกแผ่นดินได้
ล้วนถืออาวุธแกว่งไกว เตรียมไว้ตามราชบัญชา
แล้วให้สมโภชบูชาฉัตร พร้อมด้วยเครื่องมัจฉะมังสา
เทียนเงินเทียนทองรจนา ข้าวตอกบุปผามาลี
ครั้นได้ศุภฤกษ์ก็ลั่นฆ้อง อสุราโห่ร้องอึงมี่
ยกขึ้นกลางราชธานี มืดดั่งราตรีอนธการ
เมื่อนั้น ท้าวราพณาสูรใจหาญ
ครั้นเสร็จยกฉัตรชัชวาล พระยามารเสด็จลีลา



เข้าที่ชำระสระสรง　　ทรงสุคนธ์ปนปรุงด้วยบุปผา
สอดใส่สนับเพลาอลงการ์　　ภูษาเชิงทองท้องพัน
ชายไหวชายแครงเครือมาศ　　ฉลององค์พื้นตาดสังเวียนคั่น
ตาบทิศทับทรวงสังวาลวรรณ　　ทองกรกุดั่นพาหุรัด
สอดมหาธำมรงค์ประดับเพชร　　ร่วงรุ้งเรือนเก็จกาบสะบัด
ทรงมงกุฎแก้วกรรเจียกทัด　　ยี่สิบหัตถ์กุมเทพสาตรา

เสร็จแล้วชวนองค์อัคเรศ ดวงเนตรพี่ยอดเสน่หา
จงไปดูศึกที่ยกมา ให้เป็นขวัญตานางเทวี
ตรัสพลางก็พากันลีลาศ จากอาสน์สุวรรณเรืองศรี
ฝ่ายหมู่อนงค์นารี จรลีตามองค์พระยามาร
ครั้นถึงจึงขึ้นฉัตรแก้ว อันเพริศแพร้วดั่งดวงสุริย์ฉาน
พร้อมทั้งสนมบริวาร แลดูทหารพระรามา
เมื่อนั้น นางมณโฑเยาวยอดเสน่หา
พินิจพิศดูโยธา เห็นหมู่วานรชาญฉกรรจ์
คือศรีสุครีพชมพูพาน หนุมานองคตแข็งขัน
พวกพลเยียดยัดแจจัน เฝ้าพระทรงธรรม์สี่กร
อันทหารทั้งสองนคเรศ เลื่องชื่อลือเดชชาญสมร
ล้วนเทวามาเป็นพานร อาจช้อนพิภพเมืองอินทร์
ถึงจะพลิกสี่มหาสุธาธาร ทั่วทุกจักรวาลก็ได้สิ้น
ตกใจดั่งจะแทรกแผ่นดิน ผินพักตร์มาทูลพระภัสดา
อันมนุษย์พี่น้องสององค์ สุริย์วงศ์จักรพรรดินาถา
หน่อท้าวทศรถกษัตรา นัดดาอัชบาลฤทธิรอน
ทรงเดชเลิศลบพิภพไหว กล้าหาญชาญชัยด้วยแสงศร
เป็นปิ่นอยุธยาพระนคร ภูธรคิดดูให้จงดี
เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
ยิ้มแล้วจึงตอบวาที เจ้าพี่อย่าประหวั่นพรั่นใจ
เราก็ทรงศักดาวราฤทธิ์ ทศทิศไม่รอต่อได้
ทำไมแก่มนุษย์เท่าตัวไร กับอ้ายลิงไพรพนาวัน
จะใช้แต่ทหารไปราญรอน ฟันฟอนให้สิ้นทัพขันธ์
เลือดเนื้อจะเป็นเหยื่อกุมภัณฑ์ เคี้ยวเสียไม่ทันพริบตา
บัดนั้น ฝ่ายหมู่วานรถ้วนหน้า
เห็นพยับอับแสงสุริยา มืดทั่วโลกาธาตรี



เป็นมหามหัศอัศจรรย์	เรียกร้องหากันอึงมี่
บ้างวิ่งบ้างคลานไม่สมประดี	กระบี่อลวนวุ่นวาย
เมื่อนั้น	พระตรีภพลบโลกทั้งหลาย
เสด็จเหนือแท่นแก้วแพรวพราย	พร้อมหมู่นิกายโยธา

เห็นมืดกลุ้มชอุ่มอัมพร บดบังทินกรในเวหา
วานรอื้ออึงเป็นโกลา ผ่านฟ้ารำพึงคะนึงคิด
อัศจรรย์นี้เหมือนครั้งพิราพ อันหยาบช้าสาธารณ์ทุจริต
หรือจะเป็นเล่ห์กลปัจจามิตร ประหลาดจิตเป็นพ้นพันทวี
จึ่งมีพระราชบัญชา ถามพระยาพิเภกยักษี
ไฉนมามืดดั่งราตรี เหตุนี้จะเป็นประการใด

บัดนั้น พิเภกผู้มีอัชฌาสัย
ได้ฟังบัญชาพระภูวไนย บังคมไหว้แล้วทูลกิจจา
อันซึ่งมืดมัวทั่วทิศ ด้วยความคิดทศพักตร์ยักษา
มันจะลอบยกโยธา ออกมาหักโหมโรมรัน
จึ่งยกพิกลฉัตรชัย บังไว้ซึ่งดวงพระสุริย์ฉัน
ฝ่ายเราไม่แลเห็นมัน กุมภัณฑ์เห็นทัพพระจักรี
ฉัตรนี้ของท้าวธาดาพรหม เป็นบรมอัยกายักษี
อานุภาพเลิศลบธาตรี มีไว้แต่ตั้งลงกา
ขอให้ทหารชาญชัย รีบไปหักฉัตรยักษา
จะเห็นแจ้งซึ่งแสงสุริยา แม้นละไว้ช้าจะเสียการ

เมื่อนั้น พระทรงภพลบโลกทุกสถาน
ได้ฟังพิเภกโหราจารย์ ว่าขุนมารมันยกฉัตรชัย
จึ่งมีพระราชบัญชา แก่วานรโยธาน้อยใหญ่
ใครจะอาสามาดอาจใจ เข้าไปหักฉัตรทศกัณฐ์

บัดนั้น สุครีพลูกพระสุริย์ฉัน
ได้ฟังโองการพระทรงธรรม์ บังคมคัลสนองพระบัญชา
ครั้งก่อนคำแหงวายุบุตร ผู้มีฤทธิรุทรแกล้วกล้า
ไปถวายธำมรงค์อลงการ์ ในเบื้องบาทาพระเทวี
องคตก็ได้สื่อสาร หักหาญฆ่าสี่ยักษี
ตัวข้าพระบาทผู้ภักดี ครั้งนี้จะอาสาไป



ทำลายฉัตรท้าวทศพักตร์ ให้หักยับลงจงได้
พระองค์ผู้ทรงภพไตร อย่าเคืองใต้เบื้องพระบาทา
เมื่อนั้น พระจักรรัตน์แก้วนาถา
ได้ฟังลูกพระสุริยา ผ่านฟ้าชื่นชมยินดี
จึ่งกล่าววาจาอันสุนทร อวยพรประสาทกระบี่ศรี
ตัวท่านผู้เรืองฤทธี จงไปสวัสดีมีชัย
บัดนั้น พระยาสุครีพทหารใหญ่
รับพรพระตรีภูวไนย บังคมไหว้แล้วรีบออกมา
ทำอำนาจผาดแผลงสำแดงฤทธิ์ เสียงสนั่นครรชิตทุกทิศา
เหาะขึ้นยังพื้นเมฆา รีบไปดั่งวายุพัดพาน
ลัดนิ้วมือเดียวก็มาถึง ซึ่งกรุงลงการาชฐาน
แลเห็นฉัตรแก้วสุรกานต์ สูงตระหง่านอยู่กลางธานี
ท้าวทศเศียรขุนยักษ์ กับองค์อัคเรศมเหสี
ทั้งฝูงสนมนารี อยู่ที่ชั้นฉัตรรัตนา
อันในแผ่นพื้นสุธาดล ไว้พลพิทักษ์รักษา
จึ่งคิดถวิลจินดา แม้นว่าตัวกูจะเข้าไป
ก็จะต้องต่อตีด้วยกุมภัณฑ์ เกิดรบพุ่งกันเป็นศึกใหญ่
จำจะบังเนตรมันไว้ อย่าให้แลเห็นอินทรีย์
จึ่งจะไม่เสียราชการ องค์พระอวตารเรืองศรี
คิดแล้วร่ายเวทอันฤทธี ขุนกระบี่นิมิตกายา
ใหญ่เท่าบรมพรหมาณฑ์ สูงตระหง่านเงื้อมง้ำเวหา
ลงยังพ่างพื้นพสุธา ด้วยกำลังศักดาเกรียงไกร
อันหมู่อสุรยักษี จะเห็นอินทรีย์ก็หาไม่
แกว่งพระขรรค์แก้วแววไว เดินไปตามแถวมรคา
บัดนั้น ฝ่ายพระเสื้อเมืองยักษา
แลเห็นวานรผู้ศักดา กายาเท่าเขาอัศกรรณ



สูงเยี่ยมเทียมพื้นอัมพร สำแดงฤทธิรอนแข็งขัน
ความกลัวปิ้มม้วยชีวัน ตัวสั่นไม่เป็นสมประดี
สองมือปิดสองนัยนา ไม่อาจจะดูหน้ากระบี่ศรี
หนีออกจากราชธานี ไปยังที่เนินจักรวาล
บัดนั้น สุครีพฤทธิไกรใจหาญ
ครั้นถึงฉัตรแก้วสุรกานต์ ยืนทะยานตรงพักตร์อสุรา
แล้วจึ่งคลายวิทยามนต์ สำแดงฤทธิรณแกล้วกล้า
กวัดแกว่งพระขรรค์อันศักดา ชี้หน้าแล้วร้องประกาศไป
ว่าเหวยดูก่อนทศพักตร์ ฮึกฮักโอหังหยาบใหญ่
จะสู้องค์พระตรีภูวไนย เหตุใดไม่ออกมาต่อกร
มาลอบทำการเช่นนี้ หรือยักษีมึงกลัวพระแสงศร
บัดนี้พระนารายณ์ฤทธิรอน ภูธรตรัสใช้ให้กูมา
ประหารเสี่ยงสับเศียรมึง ซึ่งทำทุจริตอิจฉา
ในที่ท่ามกลางพารา ให้สมน้ำหน้าอ้ายอัปรีย์
เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษี
เห็นน้องพระยาพาลี มากล่าววาทีซาญฉกรรจ์
พิโรธโกรธกริ้วกระทืบบาท ร้องตวาดดั่งเสียงฟ้าลั่น
เหม่อ้ายสุครีพอาธรรม์ มึงนี้โมหันธ์ฉันทา
ยกยอมนุษย์ไม่มีอาย ว่าเป็นนารายณ์นาถา
อย่าพักอ้างอวดอหังการ์ ใช่ว่าจะเกรงฤทธิไกร
ฆ่าได้แต่อ้ายพาลี กูนี้หาเหมือนกระนั้นไม่
ซึ่งมึงเย่อหยิ่งจะชิงชัย ที่ไหนจะรอดชีวัน
บัดนั้น สุครีพลูกพระสุริย์ฉัน
ได้ฟังจึ่งตอบกุมภัณฑ์ เหวยทศกัณฐ์ยี่สิบกร
มึงอย่าอ้างอวดฤทธิรงค์ จะต่อด้วยองค์พระทรงศร
แต่กูทหารจะราญรอน ไม่ให้ร้อนถึงองค์พระทรงครุฑ

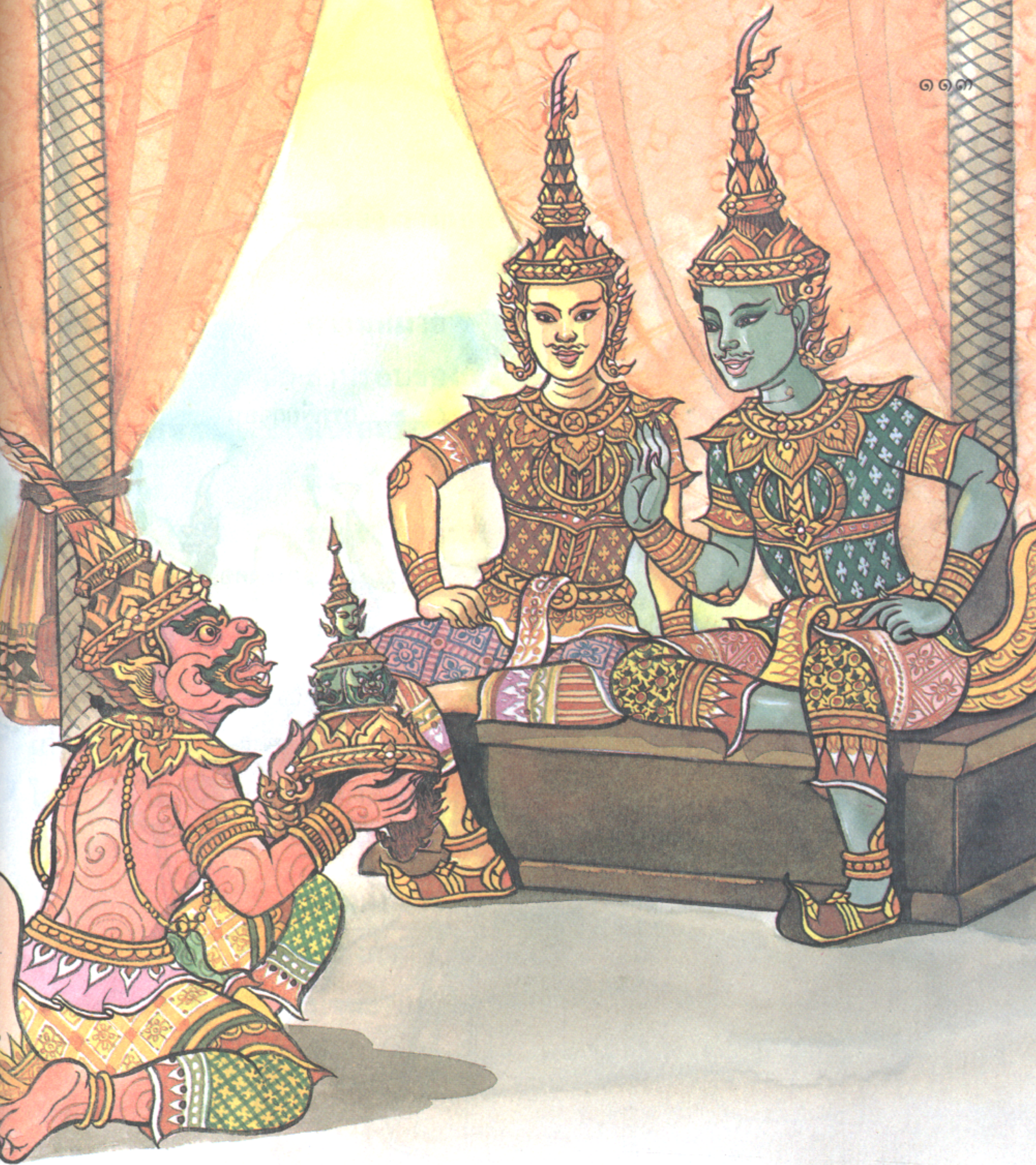


ว่าแล้วกระทืบบาทา ดั่งลงกาจะล่มจมสมุทร
แกว่งพระขรรค์ชัยวัยวุฒิ ทะยานยุดขึ้นฉัตรอสุรี
บัดนั้น ฝ่ายนางกำนัลยักษี
เห็นวานรโรมรุกคลุกคลี ตกใจวิ่งหนีพัลวัน
บ้างล้มลุกวุ่นวายตะกายมา หลับตาหน้าซีดตัวสั่น
บ้างตกบ้างกอดทศกัณฐ์ บ้างห้อยหันตามกงฉัตรชัย

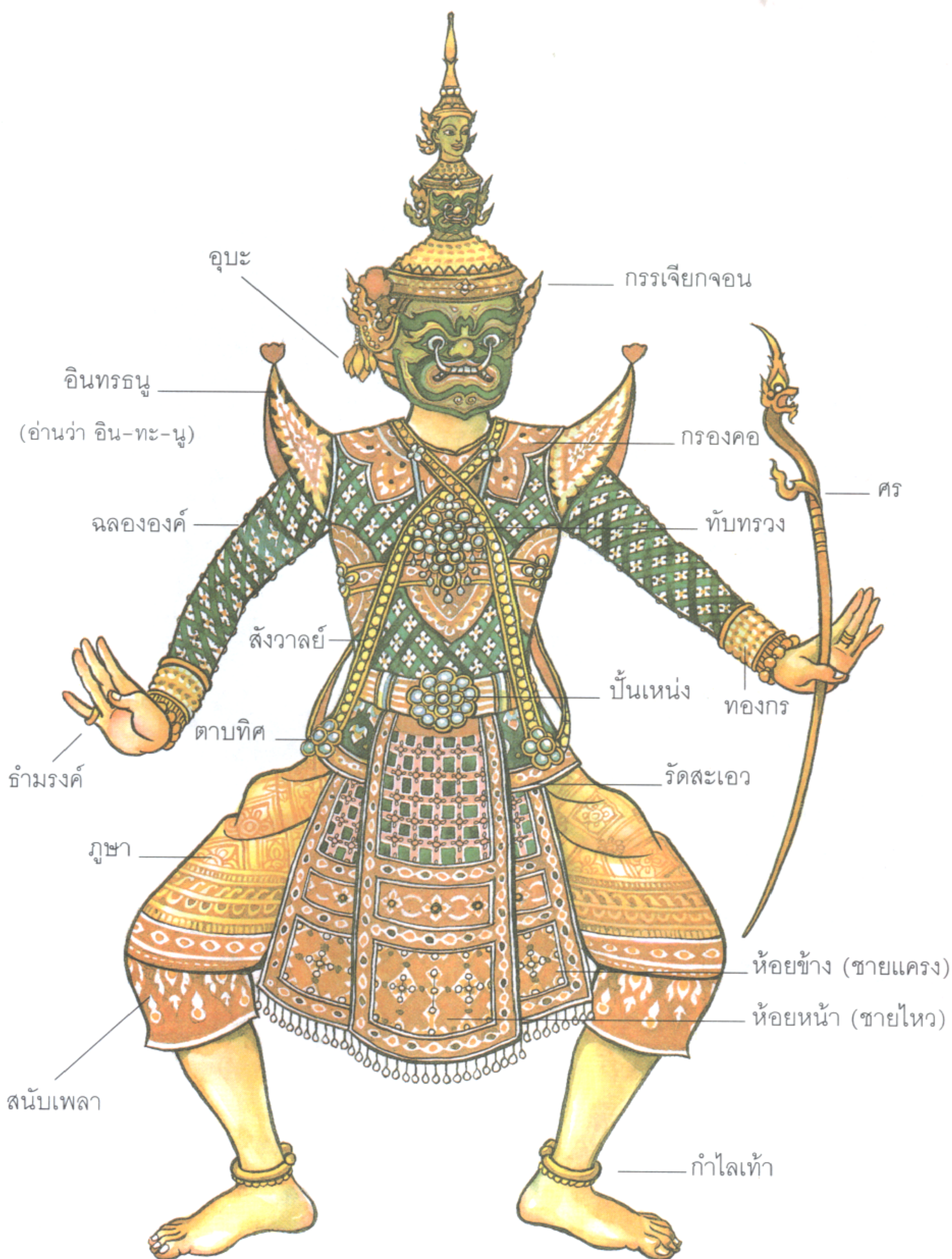
ร้องกรีดหวีดอึงคะนึงมี่ จะเอาสมประดีก็ไม่ได้
แขนหักขาหักวุ่นไป ร้องไห้เรียกกันเป็นโกลา
เมื่อนั้น ทศเศียรสุริย์วงศ์ยักษา
ไม่รู้ที่จะต่อฤทธา ผู้เดียวพะว้าพะวังใจ
เวียนวงไปตามกงฉัตร หลีกลัดมิให้เข้าใกล้
กรหนึ่งกอดนางมณโฑไว้ กรสองคว้าได้นางอัคคี
สิบเจ็ดกรอุ้มฝูงกำนัล กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์ชัยศรี
ขัดขวางทางที่จะต่อตี อสุรีถอยรับวานร
บัดนั้น พระยาสุครีพชาญสมร
เห็นยักษาถอยท้อไม่ต่อกร วานรโรมรุกบุกบัน
เท้าขวาถีบต้องทศพักตร์ ขุนยักษ์ซวนเซเหหัน
ก้าวสกัดลัดไล่พัลวัน ติดพันไม่ห่างอสุรา
ทำทีประหนึ่งจะจู่โจม ชิงโฉมมณโฑเสน่หา
เข้าใกล้คว้าไขว่ไปมา สรวลร่าเยาะเย้ยอสุรี
เมื่อนั้น ท้าวทศพักตร์ยักษี
เสียชั้นเสียเชิงจะต่อตี เสียทีด้วยระวังเยาวมาลย์
สิบเก้ากรนั้นกอดนางไว้ จนใจที่จะเข้าหักหาญ
กรหนึ่งแกว่งพระขรรค์สุรกานต์ ต้านทานรอรับอลวน
จะฟันจะแทงไม่ถนัด แต่ป้องปัดหลบหลีกสับสน
จำเป็นจำสู้จำทน เวียนวนถอยไล่พัลวัน
บัดนั้น สุครีพฤทธิ์แรงแข็งขัน
โลดโผนโจนจ้วงทะลวงฟัน โจนจับกุมภัณฑ์ด้วยศักดา
แกว่งพระขรรค์ชัยดั่งไฟพราย มาดหมายเขม้นเข่นฆ่า
ฟันแทงแย้งยุทธ์ไปมา ถูกกายอสุราหลายที
เมื่อนั้น ท้าวราพณาสูรยักษี
กรเดียวรบรันประจัญตี สุดที่จะรอต่อฤทธิ์



ความเจ็บนั้นพ้นที่ทนนัก　　พระยายักษ์ไม่ทานต้านติด
สุดใจสุดกำลังสุดคิด　　ไม่รบชิดถอยรับรอมา
　　บัดนั้น　　ลูกพระอาทิตย์ฤทธิ์กล้า
เห็นทศกัณฐ์อสุรา　　เสียทีในท่าชิงชัย
เท้าถีบถูกกายขุนมาร　　เผ่นทะยานฉวยยอดฉัตรได้
น้าวลงด้วยกำลังว่องไว　　หักฉัตรพิชัยโมลี
　　อันทศเศียรกุมภัณฑ์　　ทั้งสนมกำนัลมเหสี
ตกลงยังพื้นปถพี　　ร้องมี่อื้ออึงทุกตัวตน
ฉัตรแก้วสุรกานต์ก็วินาศ　　อากาศแจ่มแจ้งทุกแห่งหน
ส่องสว่างสร่างแสงสุริยน　　ตลอดจนกองทัพพลับพลาชัย
　　ขุนกระบี่จึ่งเอาเท้าขวา　　คว้าคีบมงกุฎไว้ได้
ลอยอยู่ยังพื้นนภาลัย　　แล้วร้องไยไพขุนมาร
เหวยเหวยดูก่อนทศพักตร์　　ฮึกฮักอวดฤทธิ์กล้าหาญ
กูจะใคร่ตัดเศียรอ้ายสาธารณ์　　เกรงเกินโองการพระจักรี
จะเอาแต่มงกุฎไปถวาย　　องค์พระนารายณ์เรืองศรี
ว่าแล้วสำแดงฤทธี　　ขุนกระบี่ก็เหาะกลับมา
　　เลื่อนลอยโดยทางอากาศ　　หมายมาดมรกตภูผา
ก็ลงสู่พื้นพสุธา　　เข้ายังพลับพลาพรายพรรณ
　　ครั้นถึงประณตบทบงสุ์　　ทูลองค์พระบรมรังสรรค์
ข้าไปหักฉัตรกุมภัณฑ์　　ได้โรมรันด้วยท้าวทศพักตร์
ครั้นว่าจะล้างชีวา　　เกรงเกินบัญชาพระทรงจักร
จึ่งเอาแต่มงกุฎขุนยักษ์　　มาบูชาศรศักดิ์พระสี่กร
ตามคำข้าบาทกระบี่ศรี　　โดยที่ได้ทูลไว้แต่ก่อน
พระองค์ผู้ทรงฤทธิรอน　　ภูธรจงได้เมตตา
　　เมื่อนั้น　　พระตรีภพลบโลกนาถา
ได้ฟังลูกพระสุริยา　　ผ่านฟ้าจึ่งทอดพระเนตรไป



เห็นมงกุฎแก้วขุนมาร ชัชวาลดั่งดวงแขไข
ชื่นชมด้วยสมดั่งพระทัย ภูวไนยจึ่งตรัสแก่เสนี
อันพระยาสุครีพฤทธิรงค์ อาจองหักฉัตรยักษี
ทำลายความคิดอสุรี ทำชอบครั้งนี้มากนัก
ควรที่เป็นวงศ์พระทินกร จะขจรเดชไปทั่วไตรจักร
ตรัสพลางชวนองค์พระลักษมณ์ ผันพักตร์ย่างเยื้องเข้าพลับพลา



ภาพแสดงเครื่องแต่งกายของตัวละคร

คำศัพท์

บทละครเรื่อง รามเกียรติ์ ตอน สุครีพหักฉัตร

คำศัพท์	ความหมาย
กง	ส่วนรอบของล้อรถหรือเกวียน เรียกสิ่งที่มีลักษณะอย่างล้อรถหรือเกวียน
กระบี่	ลิง
กัลป์	ระยะเวลาอันยาวนานมาก
กำนัล	นางพนักงานผู้รับใช้ในวัง
กิจจา	เรื่องราว ข้อความ
กุมภัณฑ์	ยักษ์
เก็จ	แก้วประดับ
โกลา	เสียงดังกึกก้อง อื้ออึง เอิกเกริก วุ่นวาย
เขาพระเมรุ	(อ่านว่า เขา-พระ-เมน) ชื่อภูเขาในวรรณคดี เป็นที่ตั้งแห่งเมืองสวรรค์ชั้นดาวดึงส์
ครรชิต	เสียงดังกึกก้อง
เครื่องมัจฉะมังสา	มัจฉะ แปลว่า ปลา มังสา แปลว่า เนื้อ รวมความว่า ข้าวปลาอาหาร มีปลาและเนื้อ เป็นต้น
จรลี	หมายถึง เดินเยื้องกราย
ฉลององค์	เสื้อ
ฉัตร	เครื่องประกอบเกียรติยศชนิดหนึ่ง มีรูปคล้ายร่มที่ซ้อนกันขึ้นไปเป็นชั้นๆ ชั้นบนมีขนาดเล็กกว่าชั้นล่างลดหลั่นกันไปโดยลำดับ ใช้ปักหรือตั้ง
ฉาน	มีแสงกล้า มีแสงพุ่งออกไป สว่าง กระจ่างแจ้ง จ้า
ชัชวาล	สว่าง รุ่งเรือง
ต่อกร	สู้รบ

ต่อตี	ตีประชันหน้าเข้าไป หรือหมายถึง การสู้รบ
ไตรจักร	ภพทั้งสาม ในที่นี้หมายถึง สวรรค์ มนุษย์ บาดาล
ทศพักตร์	ผู้มีสิบหน้า หมายถึง ทศกัณฐ์
ทศเศียร	ผู้มีสิบหัว หมายถึง ทศกัณฐ์
ทัพขันธ์	กองทัพที่จัดแบ่งเป็นหมวด หมู่ กอง พวก
ท้าวธาดา	คือท้าวจตุรพักตร์ เจ้าแห่งกรุงลงกาองค์แรก และเป็นปู่ของทศกัณฐ์
ท้าวราพณาสูร	(อ่านว่า ท้าว-ราบ-พะ-นา-สูน) โดยทั่วไปหมายถึง ยักษ์ ในที่นี้หมายถึง ทศกัณฐ์
ทินกร	พระอาทิตย์
ธาตรี	แผ่นดิน โลก
นัคเรศ	เมือง
นัดดา	หลาน
นิมิต	สร้าง แปลง ทำ บางครั้งใช้ว่า นิรมิต
บทบงสุ์	ละอองเท้า
บุปผา	ดอกไม้
ประสาท	ยินดีให้ มอบให้
ปัจจามิตร	ศัตรู
ปัถพี	แผ่นดิน บางครั้งเขียนว่า ปถพี หรือ ปฐพี
ปิ้ม	เกือบ จวน แทบ
พนาวัน	ป่าดง
พยับ	ครึ้ม มืดมัว
พรหมาณฑ์	(อ่านว่า พรม-มาน) จักรวาล โลก
พระขรรค์	อาวุธมีคมทั้ง ๒ ด้าน ด้ามสั้น
พระตรีภพ	ผู้เป็นใหญ่เหนือโลกทั้งสาม ได้แก่ สวรรค์ มนุษย์ บาดาล ในที่นี้หมายถึง พระราม

พระสี่กร	พระนารายณ์ ในที่นี้หมายถึง พระราม
พลับพลา	ที่ประทับชั่วคราวสำหรับรับรองพระเจ้าแผ่นดิน
พานร	ลิง
พิกล	แปลก
ไฟกัลป์	ไฟที่ทำลายล้างโลก
ภพไตร	แผ่นดินทั้งสาม ในที่นี้หมายถึง สวรรค์ มนุษย์ บาดาล
ภูวไนย	พระเจ้าแผ่นดิน
ภูษา	เครื่องนุ่งห่ม
มรคา	ทาง ช่อง ถนน
มาศ	ทอง
โมลี	ยอด จุก บางครั้งเขียน เมาลี หรือ โมฬี
โมหันธ์	ความหลง ความเขลา ความโง่
เยาวมาลย์	หญิงสาวสวย
โยธา	พลรบ ทหาร
ไยไพ	เยาะเย้ย พูดให้อาย
รณรงค์	การรบ
รังสรรค์	สร้าง แต่งตั้ง
ราตรี	กลางคืน เวลามืดค่ำ
โรมรัน	รบพุ่งกัน
ฤทัย	ใจ ความรู้สึก
ลีลาศ	เดินอย่างมีท่วงท่างดงาม
โลกันตร์	ชื่อนรกขุมหนึ่ง เป็นที่ลงโทษผู้ทำบาปหนักที่สุด
วาที	ในที่นี้หมายถึง คำพูด ถ้อยคำ
วายุ	ลม
ศุภฤกษ์	(อ่านว่า สุบ-พะ-เริก) เวลาซึ่งเหมาะ เวลาซึ่งดีงาม
เศียร	หัว

สมประดี	ความรู้สึกตัว
สมโภช	งานฉลองในพิธีมงคล
สาตรา	อาวุธ ของมีคม
สาธารณ์	ต่ำ เลว ทั่วๆไป
สุคนธ์	กลิ่นหอม เครื่องหอม
สุนทร	งาม ดี ไพเราะ
เสนา	ไพร่พล
หน่อ	ลูก ลูกชาย
โหราจารย์	ผู้ชำนาญในการทำนายทายทัก
อนธการ	(อ่านว่า อน-ทะ-กาน) ความมืด ความมืดมัว
อลงการ์	การตกแต่ง การประดับเครื่องตกแต่ง เครื่องประดับ บางครั้งเขียน อลงการ หรือ อลงกรณ์
อลวน	วุ่นวาย สับสน
อหังการ์	ความถือตัว ความเย่อหยิ่ง ทะนงตน
อัคเรศ	ยอด
อัชฌาสัย	มีกิริยาดี นิสัยใจคอ
อัญชุลี	การไหว้
อัมพร	ท้องฟ้า
อัยกา	ปู่ ตา
อาธรรม์	ไม่เป็นธรรม ไม่ยุติธรรม
อานุภาพ	อำนาจ ฤทธิ์เดช ความยิ่งใหญ่
อาสน์	ที่นั่ง
อินทรีย์	ร่างกายและจิตใจ
อึงมี่	เสียงดังอื้ออึง
โองการ	ถ้อยคำอันศักดิ์สิทธิ์ หมายถึง คำพูดของพระเจ้าแผ่นดิน

ความรู้ทางภาษา

หลักภาษา

คำราชาศัพท์

คำราชาศัพท์แต่เดิมหมายถึง ถ้อยคำที่ใช้กับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์ตั้งแต่หม่อมเจ้าขึ้นไปเท่านั้น แต่ปัจจุบันรวมไปถึงถ้อยคำที่ใช้กับพระภิกษุสงฆ์ และถ้อยคำสุภาพที่ใช้กับคนทั่วไปด้วย

คำราชาศัพท์เป็นวัฒนธรรมทางภาษาและมีวิธีใช้ถ้อยคำตามฐานะของบุคคล

คำราชาศัพท์มีทั้งที่ใช้เป็นคำนาม คำสรรพนาม และคำกริยา ในที่นี้จะยกตัวอย่างคำราชาศัพท์เฉพาะที่ใช้กับพระมหากษัตริย์และพระราชวงศ์เท่านั้น

๑. คำนามที่เป็นคำราชาศัพท์

พระเศียร	หมายถึง	ศีรษะ
พระเนตร	หมายถึง	ตา
พระนาสา พระนาสิก	หมายถึง	จมูก
พระปราง	หมายถึง	แก้ม
พระโอษฐ์	หมายถึง	ปาก
พระทนต์	หมายถึง	ฟัน
พระพักตร์	หมายถึง	หน้า
พระศอ	หมายถึง	คอ
พระพาหา	หมายถึง	แขน
พระหัตถ์	หมายถึง	มือ
พระอุระ พระทรวง	หมายถึง	อก
พระหทัย	หมายถึง	ใจ
พระบาท	หมายถึง	เท้า

ฉลองพระองค์	หมายถึง	เสื้อ
พระภูษา	หมายถึง	ผ้านุ่ง
พระสนับเพลา	หมายถึง	กางเกง
รองพระบาท	หมายถึง	รองเท้า
พระอัยกา	หมายถึง	ปู่ ตา
พระอัยกี	หมายถึง	ย่า ยาย
พระราชบิดา พระบิดา พระชนก	หมายถึง	พ่อ
พระราชมารดา พระมารดา พระชนนี	หมายถึง	แม่
พระราชโอรส พระโอรส	หมายถึง	ลูกชาย
พระราชธิดา พระธิดา	หมายถึง	ลูกสาว
พระราชนัดดา พระนัดดา	หมายถึง	หลาน
พระราชอุทยาน	หมายถึง	สวน
พระบรมมหาราชวัง พระราชวัง	หมายถึง	ที่อยู่ของพระเจ้าแผ่นดิน
วัง	หมายถึง	ที่อยู่ของเจ้านาย
พลับพลา	หมายถึง	ที่พักชั่วคราว
พระแท่น	หมายถึง	เตียง
พระเขนย	หมายถึง	หมอน

๒. คำสรรพนามที่เป็นคำราชาศัพท์

ข้าพระพุทธเจ้า	ผู้พูดใช้แทนตัวเองเมื่อพูดกับพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระราชโอรสและพระราชธิดา
ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท	ผู้พูดใช้แทนองค์พระมหากษัตริย์ และพระราชินี เมื่อพูดกับพระองค์

พระองค์	ผู้พูดใช้เมื่อกล่าวถึงพระมหากษัตริย์ พระราชินี พระราชโอรสและพระราชธิดา

๓. **คำกริยาที่เป็นคำราชาศัพท์**

พระบรมราชโองการ	หมายถึง	คำสั่ง
พระราชทาน	หมายถึง	มอบให้
เสวย	หมายถึง	กิน
เสด็จ	หมายถึง	ไป
บรรทม	หมายถึง	นอน
เสวยราชย์	หมายถึง	ขึ้นครองราชสมบัติ
ประสูติ	หมายถึง	เกิด
ประชวร	หมายถึง	เจ็บ
ประทับ	หมายถึง	นั่ง อยู่
กราบบังคมทูล	หมายถึง	บอก(ผู้พูดพูดกับพระมหากษัตริย์)
ถวายบังคม	หมายถึง	ไหว้

การใช้ภาษา

การอ่านบทร้อยกรองประเภทกลอนบทละคร

กลอนบทละคร เช่นเรื่อง รามเกียรติ์ จะมีจำนวนคำ ๖-๙ คำในแต่ละวรรค **คำ** ในบทร้อยกรองมีความหมายเท่ากับ **พยางค์** กลอนบทละครมักมีการขึ้นต้นบท ดังนี้

เมื่อนั้น	ใช้เมื่อกล่าวถึงตัวละครที่มียศสูงหรือผู้เป็นใหญ่ในบทละครเรื่องนั้น
บัดนั้น	ใช้เมื่อกล่าวถึงตัวละครที่มียศต่ำหรือผู้น้อย
มาจะกล่าวบทไป	ใช้เมื่อกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนใหม่

ตัวอย่าง

เมื่อนั้น	นางมณโฑเยาวยอดเสน่หา
พินิจพิศดูโยธา	เห็นหมู่วานรชาญฉกรรจ์
คือศรีสุครีพชมพูพาน	หนุมานองคตแข็งขัน
พวกพลเยียดยัดแจจัน	เฝ้าพระทรงธรรม์สี่กร

การอ่านกลอนบทละคร ให้อ่านเป็นจังหวะ โดยมีช่วงจังหวะหยุดสั้นๆ ภายในแต่ละวรรคดังนี้

ถ้าคำในวรรคมี ๖ คำ ให้อ่านเป็นจังหวะ oo/oo/oo เช่น

พวกพล/เยียดยัด/แจจัน

ถ้าคำในวรรคมี ๗ คำ ให้อ่านเป็นจังหวะ ooo/oo/oo หรือ oo/oo/ooo เช่น

หนุมาน/องคต/แข็งขัน
คือศรี/สุครีพ/ชมพูพาน

ถ้าคำในวรรคมี ๘ คำ ให้อ่านเป็นจังหวะ ooo/oo/ooo เช่น

อันทหาร/ทั้งสอง/นัคเรศ

ถ้าคำในวรรคมี ๙ คำ ให้อ่านเป็นจังหวะ ooo/ooo/ooo เช่น

นางมณโฑ/เยาวยอด/เสน่หา

บทร้อยกรอง



ศรีธนญชัย

เรื่อง ศรีธนญชัย เป็นนิทานที่เล่ากันมานานแล้ว ตามเรื่องเล่าว่า ศรีธนญชัยรับราชการเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระพันวสา ศรีธนญชัยเป็นคนที่ฉลาด มีไหวพริบ สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

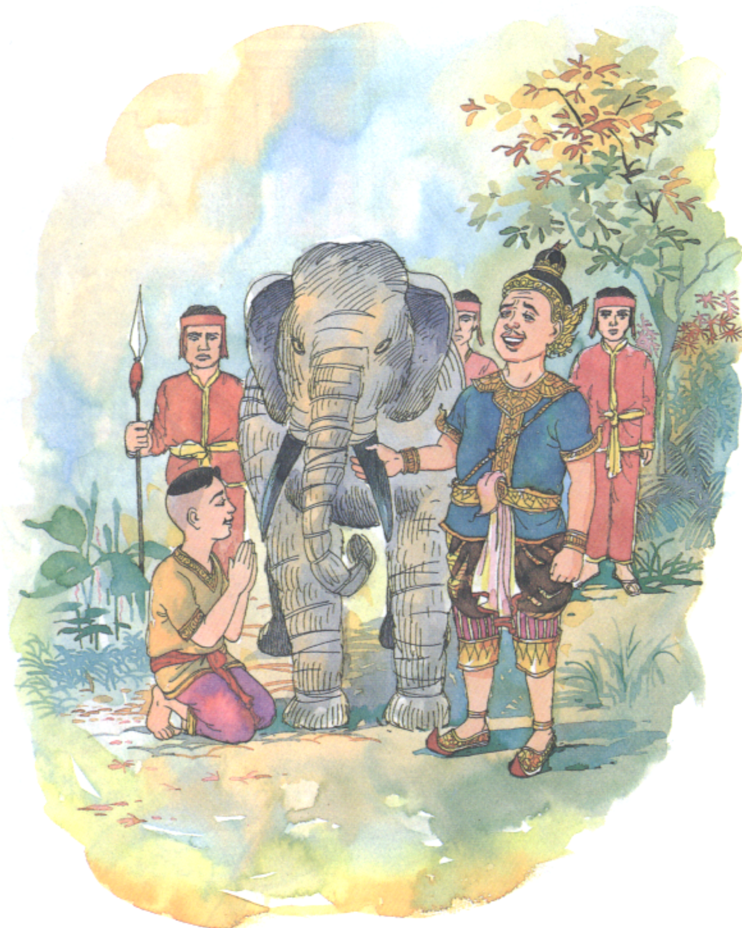
ตอนหลอกลงน้ำ

วันหนึ่งต่อมา องค์พระราชา
ทรงผ่อนกายา ตำหนักชลธี
มหาดเล็กเด็กชา พร้อมหน้าอัญชลี
เฝ้าพระภูมี รวมทั้งธนญชัย
"แน่ะ ไอ้ชัยวะ เอ็งลองเอาชนะ
หลอกกูลงสระ สักทีได้ไหม"
ธนญชัยตอบ "เคล็ด ถ้าเสด็จลงไป
หลอกให้ขึ้นใหม่ พอไม่ขัดข้อง"
เป็นอันตกลง ทรงถอดเครื่องทรง
เตรียมเสด็จลงสรง ในลำน้ำนอง
ครั้นได้ลงน้ำ ก็ดำรัสก้อง
"เอ้าเอ็งจงลอง สำแดงกลเม็ด"
ธนญชัยแก้ว่า "รับสั่งให้ทำ
คือหลอกลงน้ำ เป็นอันสำเร็จ"
สรวลพลางตรัสพลาง แพ้อย่างเด็ดเด็ด
ไม่ทันรู้เคล็ด เสด็จขึ้นบันได

(พ.ณ.ประมวลมารค จากหนังสือ *นักกลอนบ่อนข้าวแช่)*

ตอนช้างเผือกงาดำ

วันหนึ่งภูบาล ทรงคิดเป็นพาล
จึงมีโองการ สั่งศรีธนญชัย
ธนญชัยไปตรอง ทำนองทางใด
จึงจักหาได้ ช้างเผือกงาดำ
ผูกหุ่นด้วยฟาง ให้เป็นรูปช้าง



เรียบร้อยทุกอย่าง	ถูกต้องตามคำ
นำถวายราชา	ทรงด่าระยำ
เล่ห์กลมึงทำ	ผูกหุ่นเป็นช้าง
ธนญชัยทูลชี้	ทรงดูให้ดี
คงเห็นทันที	ว่าถูกทุกอย่าง
สมเด็จจอมนรินทร์	ได้ยินมันอ้าง
เสด็จดูข้างข้าง	จึงเห็นมันทำ
หุ่นช้างตัวใหญ่	เผือกประดับไว้
งาประดับงาให้	ดำได้ดังคำ
ภูธรสรวลว่า	ปัญญามึงล้ำ
ช้างเผือกงาดำ	ได้จริงดังว่า

(น.ม.ส. ทรงประพันธ์ จากหนังสือ *นักกลอนบ่อนข้าวแช่*)



บทอ่านเสริมบทเรียน

สมันติดรส

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตเสวยราชย์ ณ กรุงพาราณสี พระองค์มีคนเฝ้าพระราชอุทยานอยู่ผู้หนึ่งชื่อ สัญชัย เมื่อถึงหน้าผลไม้ สัญชัยจะเก็บผลไม้ในพระราชอุทยานไปถวายพระเจ้าพรหมทัตเป็นประจำทุกวัน

วันหนึ่ง พระเจ้าพรหมทัตตรัสถามสัญชัยว่า "สัญชัย เธอเฝ้าสวนมานานแล้ว ในสวนของเรามีอะไรผิดปกติบ้างหรือไม่"

"ขอเดชะมหาราช ข้าพระพุทธเจ้าไม่เห็นสิ่งใดผิดปกติ นอกจากมีเนื้อสมันตัวหนึ่งจากป่าเข้ามาอาศัยหากินในพระราชอุทยาน พระเจ้าค่ะ"

“งั้นรึ ถ้าเช่นนั้นเธอจะจับเนื้อสมันมาให้เราได้หรือไม่”

“ได้พระเจ้าค่ะ” สัญชัยกราบทูล “ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานน้ำผึ้งไปให้เนื้อสมันกิน ก็จะสามารถนำเนื้อสมันมาถึงพระราชวังได้พระเจ้าค่ะ”

พระเจ้าพรหมทัตทรงฟังสัญชัยทูลขอน้ำผึ้ง จึงรับสั่งให้ราชบุรุษนำน้ำผึ้งมาให้แก่สัญชัย เมื่อสัญชัยได้น้ำผึ้งแล้วก็นำไปทาใบหญ้าให้เนื้อสมันกิน เนื้อสมันเล็มหญ้าที่มีน้ำผึ้ง ก็ติดในรสหวานของน้ำผึ้ง จนคุ้นกับสัญชัยเป็นอย่างดี กล้ากินหญ้าในมือของสัญชัยโดยไม่กลัวอีกต่อไป

เมื่อเนื้อสมันคุ้นกับสัญชัยแล้ว สัญชัยจะจับเนื้อสมัน ก็เกรงไปว่าอาจพลาดพลั้ง เนื้อสมันจะหลุดและไม่กล้าเข้ามาหาอีก สัญชัยจึงล่อเนื้อสมันด้วยรสน้ำผึ้ง โดยให้ตีรั้วเป็นทางจากอุทยานถึงพระราชวัง แล้วเอาน้ำผึ้งบรรจุในกระบอกไม้ไผ่ให้เต็ม นำหญ้ามาปักไว้ในกระบอกให้เนื้อสมันกิน เนื้อสมันก็กินหญ้าและเดินไปตามแนวรั้วจนเข้าประตูวัง สัญชัยก็สั่งให้ทหารปิดประตูวัง เนื้อสมันรู้ตัวจะเผ่นหนีออกจากพระราชวังก็ไม่ได้เพราะประตูวังปิด จึงได้แต่วิ่งไปรอบ ๆ กำแพงวัง

ขณะนั้นพระเจ้าพรหมทัตเสด็จลงมาจากปราสาทที่ประทับ พระองค์เห็นเนื้อสมันตกใจกลัว จึงตรัสบอกแก่ข้าราชบริพารว่า

“ท่านทั้งหลายจงดูเนื้อสมันตัวนี้เป็นตัวอย่าง ตามธรรมดาเนื้อสมันจะอยู่ในป่า มันจะอยู่ในที่ที่มีมนุษย์ได้ไม่เกิน ๗ วัน ยิ่งถูกมนุษย์คุกคามก็ยิ่งเผ่นหนี แต่เนื้อสมันตัวนี้ติดในรสหวานของน้ำผึ้ง จึงได้รับอันตราย ถูกสัญชัยล่อมาจนติด หาทางหนีออกไปไม่ได้ คงไม่มีอะไรชั่วร้ายเท่ากับการติดในรส ดังเช่นสัญชัยคนเฝ้าสวนสามารถล่อเนื้อสมันออกจากป่ามาได้ด้วยรสของน้ำผึ้งเช่นนี้”

เมื่อพระเจ้าพรหมทัตชี้ให้ข้าราชบริพารเห็นโทษของการติดในรส และเตือนให้ทุกคนพึงสังวรระวังแล้ว จึงตรัสสั่งให้ปล่อยเนื้อสมันกลับคืนสู่ป่าตามเดิม จากนั้นมาเนื้อสมันก็ไม่กล้าย่างกรายเข้ามาในเมืองซึ่งเป็นถิ่นของมนุษย์อีกเลย จนกระทั่งถึงกาลอวสานแห่งชีวิต

บทอ่านนอกเวลา



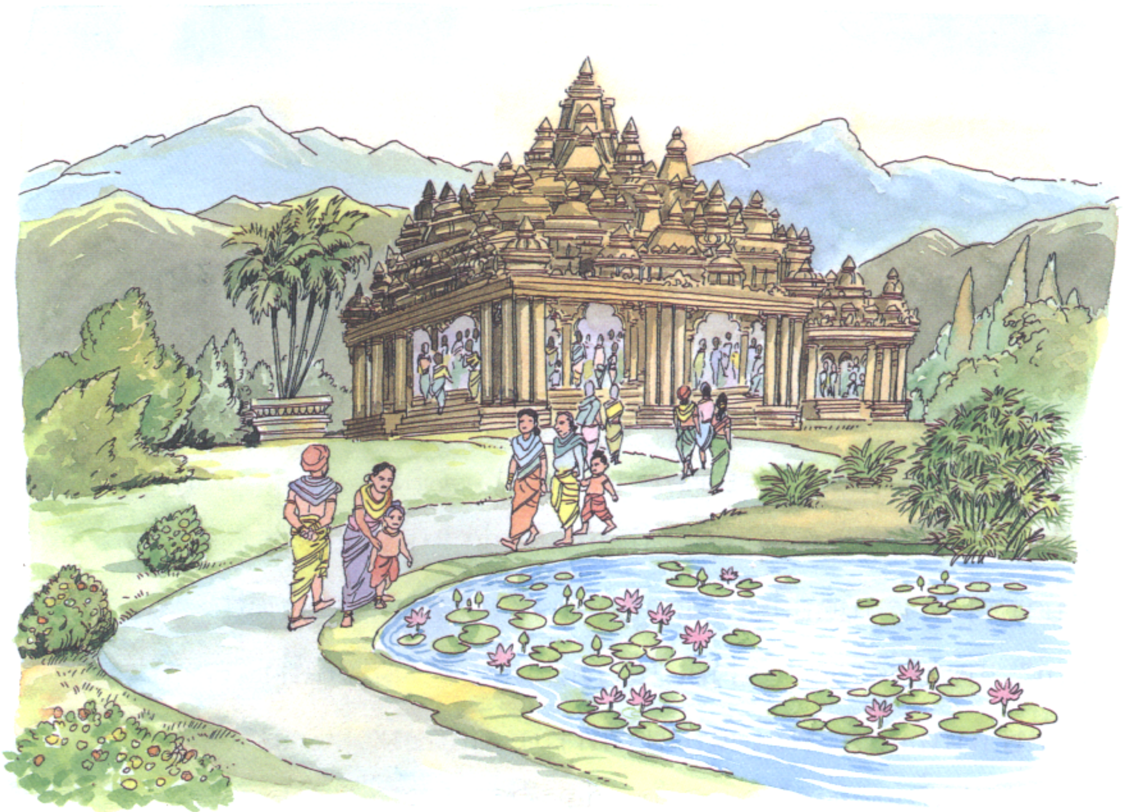
มโหสถบัณฑิตน้อย

ณ หมู่บ้านใหญ่แห่งหนึ่งอยู่ไม่ไกลจากนครมิถิลา มีเศรษฐีคนหนึ่งชื่อ สิริวัฒกะ เศรษฐีผู้นั้นมีภรรยาชื่อ นางสุมนา ต่อมาสามีภรรยาคู่นี้ได้บุตรชายคนหนึ่ง มีรูปร่างหน้าตาน่ารัก บิดาให้ชื่อว่า มโหสถ เพราะเมื่อคลอดจากครรภ์มารดา ทารกน้อยถือแท่งยาออกมาด้วยแท่งหนึ่ง มโหสถ แปลว่า "แท่งยาใหญ่" เศรษฐีสิริวัฒกะป่วยเป็นโรคปวดศีรษะมานานถึง ๗ ปี ไม่มีหมอคนใดรักษาให้หายได้ พอได้แท่งยาที่ทารกน้อยถือมา เศรษฐีก็นำแท่งยาไปฝนแล้วใช้ยาแท่งนั้นทาที่หน้าผาก โรคปวดศีรษะก็หายเป็นปลิดทิ้ง นับว่ายานั้นเป็นยาวิเศษ เพราะสามารถรักษาโรคให้หายได้ หลังจากนั้นเมื่อชาวบ้านทราบ

ข่าวเรื่องสรรพคุณของยาวิเศษ ผู้ที่เจ็บป่วยก็พากันมาขอให้เศรษฐีรักษาด้วยยานั้น แล้วก็หายป่วยกันไปทุกราย

ในหมู่บ้านแห่งนั้นมีทารกเพศชายที่เกิดพร้อมมโหสถถึงหนึ่งพันคน เมื่อเศรษฐีสิริวัฒกะทราบเช่นนั้นก็มีความยินดี และได้รับขวัญเด็ก ๆ เหล่านั้นด้วยเครื่องประดับอันสวยงามอย่างทั่วถึง เด็กชายทั้งหนึ่งพันคนจึงกลายเป็นสหายของมโหสถในวัยเยาว์ เมื่อมโหสถเจริญวัยจนอายุได้ ๗ ขวบ ร่างกายก็แข็งแรงและสวยงามมีสง่า เป็นที่รักใคร่เอ็นดูของบิดามารดายิ่งนัก

มโหสถเป็นเด็กฉลาด ช่างคิด และมีลักษณะของผู้นำอยู่ในตัว วันหนึ่งขณะที่เด็ก ๆ กำลังเล่นกันอยู่อย่างสนุกสนาน บังเอิญฝนตกหนัก ร่างกายและเสื้อผ้าของเด็ก ๆ เปียกปอนกันทุกคน เพราะไม่มีที่หลบฝน มโหสถจึงคิดจะแก้ปัญหาด้วยการสร้างที่เล่นซึ่งสามารถใช้หลบฝนได้ด้วย



มโหสถจึงคิดสร้าง ศาลากว้างแบบแยบยล
แบ่งห้องไม่ปะปน ประโยชน์ใช้ได้มากมี
ที่เล่นที่พักผ่อน ผู้สัญจรในวิถี
ที่ตัดสินคดี ที่คลอดบุตรหญิงอนาถา
ชวนเพื่อนรวมเงินกัน ได้หลายพันเปรมปรีดา
เรียกช่างสร้างศาลา ตามแบบเห็นเป็นอัศจรรย์
สระบัวสวนดอกไม้ สร้างไว้ให้น่าสุขสันต์
ทุกสิ่งเสร็จครบครัน มองดูคล้ายเทวสภา
ฝูงชนชุมนุมกัน ทุกทุกวันที่ศาลา
มโหสถทรงปัญญา ตัดสินความตามเที่ยงธรรม์

กษัตริย์ผู้ครองราชย์ ณ กรุงมิถิลา ทรงพระนามว่า พระเจ้าวิเทหราช พระองค์มีบัณฑิตประจำราชสำนักอยู่ ๔ คน คือ เสนกะ ปุกกุสะ กามินทะ และเทวินหะ บัณฑิตทั้งสี่เคยกราบทูลพระเจ้าวิเทหราชว่า ต่อไปภายในเวลาเจ็ดปี จะมีบัณฑิตผู้มีปัญญาเลิศมาสู่ราชสำนักเป็นคนที่ ๕ พระเจ้าวิเทหราชพอพระทัยในคำทำนาย เมื่อครบ ๗ ปี พระองค์ก็ทรงบัญชาให้อำมาตย์ ๔ คน ออกเดินทางแยกย้ายกันไปสืบเสาะดูว่า บัณฑิตผู้นั้นอยู่ที่ไหน อำมาตย์คนหนึ่งเดินทางไปถึงหมู่บ้านที่มโหสถอยู่ และได้เห็นศาลาอันสวยงามโอ่โถงหลังนั้น ก็ประหลาดใจมาก จึงเที่ยวสอบถามชาวบ้าน เมื่อได้ทราบแน่ชัดแล้วว่ามโหสถเป็นผู้คิดสร้างขึ้น ก็แน่ใจว่าบัณฑิตคนที่ ๕ จะต้องเป็นมโหสถแน่นอน จึงกลับไปกราบทูลพระเจ้าวิเทหราชว่า

ปัญญาสุดหาใครทัน แน่แล้วเด็กนั้น
บัณฑิตที่ห้าน่ารัก
ส่งคนทูลข่าวประจักษ์ แด่องค์ทรงศักดิ์
วิเทหราชพอพระทัย

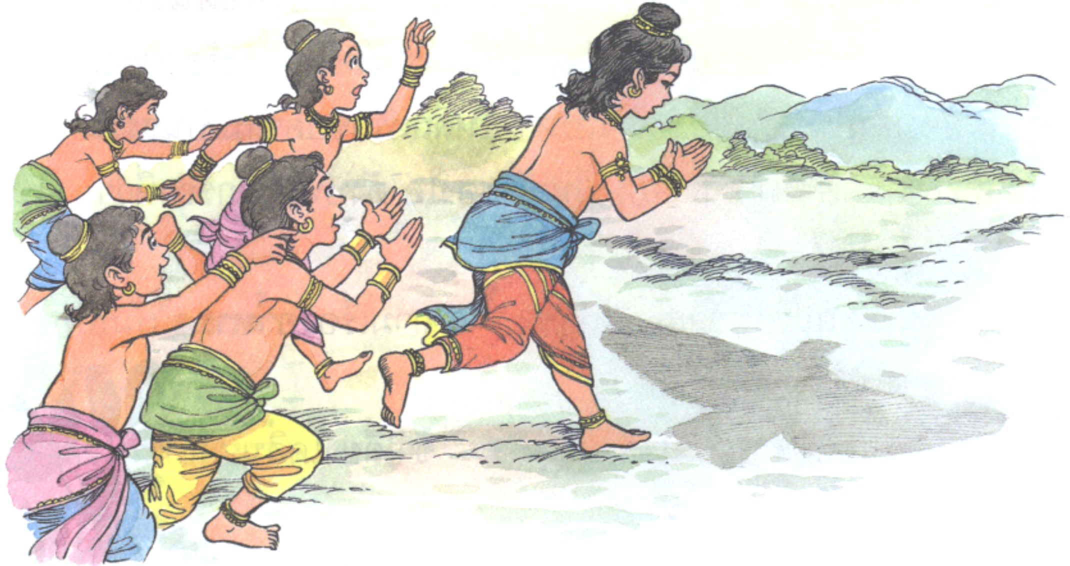


หากสี่บัณฑิตค้านไว้ สถานที่นั้นไซร้
ใครก็สร้างได้ดุจกัน

พระเจ้าวิเทหราชทรงเชื่อบัณฑิตทั้งสี่ จึงทรงรั้งรอไว้เพื่อดูปัญญาของมโหสถต่อไป

ต่อมาก็มีเหตุการณ์อีกหลายอย่างเกิดขึ้นที่แสดงถึงปัญญาอันเฉียบแหลมของมโหสถ ดังเรื่องต่อไปนี้





อุบายแย่งชิ้นเนื้อจากเหยี่ยว

เหยี่ยวตัวหนึ่งคาบชิ้นเนื้อบินมาทางที่เด็ก ๆ กำลังเล่นกันอยู่ พอพวกเด็ก ๆ เห็นเช่นนั้น ก็วิ่งไล่ตามเพื่อแย่งชิ้นเนื้อ แต่ไม่สำเร็จ เพราะเด็ก ๆ วิ่งพลางแหงนหน้ามองเหยี่ยวพลาง เป็นเหตุให้สะดุดบ้าง ล้มลุกคลุกคลานบ้าง ไม่มีทางจะได้เนื้อชิ้นนั้น มโหสถจึงอาสาจะทำให้เหยี่ยวทิ้งชิ้นเนื้อให้ได้

	มโหสถอาสา
โดยใช้ปัญญา	ได้เนื้อดุจหวัง
วิ่งเร็วเหยียบเงา	เสียงเร้าตึงตัง
เหยี่ยวตกใจจัง	ทิ้งเนื้อรับทัน

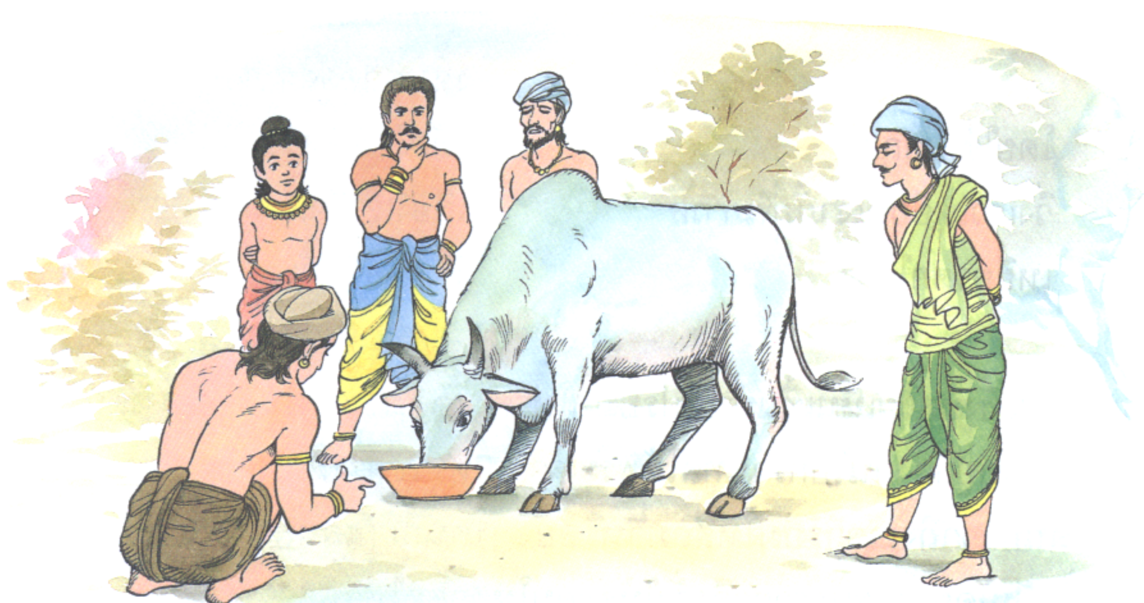
คนทั้งหลายเห็นเช่นนั้นก็ปรบมือโห่ร้องแสดงความยินดี อำมาตย์ที่เฝ้าดูเหตุการณ์อยู่ก็ส่งคนไปกราบทูลให้พระเจ้าวิเทหราชทรงทราบ พระองค์จึงรับสั่งถามเสนกะว่าถึงเวลารับมโหสถมาหรือยัง เสนกะก็เสทูลว่า ความสามารถเช่นนั้นยังน้อยอยู่ พระราชาจึงสั่งให้รอดูมโหสถต่อไปจนกว่าจะถึงเวลาอันควร

ใครเป็นเจ้าของโค

ชายเลี้ยงโคคนหนึ่งผูกโคไว้ แล้วนอนหลับไป พอตื่นขึ้นโคก็หายไปเสียแล้ว ชายเลี้ยงโควิ่งตามไปจนทัน เห็นโจรจูงโคไป จึงร้องทวงโคเสียงดัง แต่โจรก็ไม่ยอมคืนให้ เจ้าของโคจึงไปหามโหสถเพื่อขอความเป็นธรรม มโหสถได้ใช้ปัญญาพิสูจน์ความจริงว่าใครเป็นเจ้าของโค ดังบทร้อยกรองที่ว่า

มโหสถใช้ปฏิภาณ ถามเรื่องอาหาร
ที่เจ้าของให้โคกิน
ฝ่ายโจรตอบตามใจจินต์ ข้าเลี้ยงโคสิ้น
ทั้งยาคู แป้ง ถั่วงา
เจ้าของตอบตามความจริงว่า ข้าให้กินหญ้า
เพราะข้านี้เป็นคนจน
มโหสถจึงสั่งให้คน ตำใบประยงค์ปน
น้ำให้โคดื่มอาเจียน
คายกากอาหารอาเกียรณ์ เป็นหญ้าไม่เปลี่ยน
จึงมอบโคให้เจ้าของ



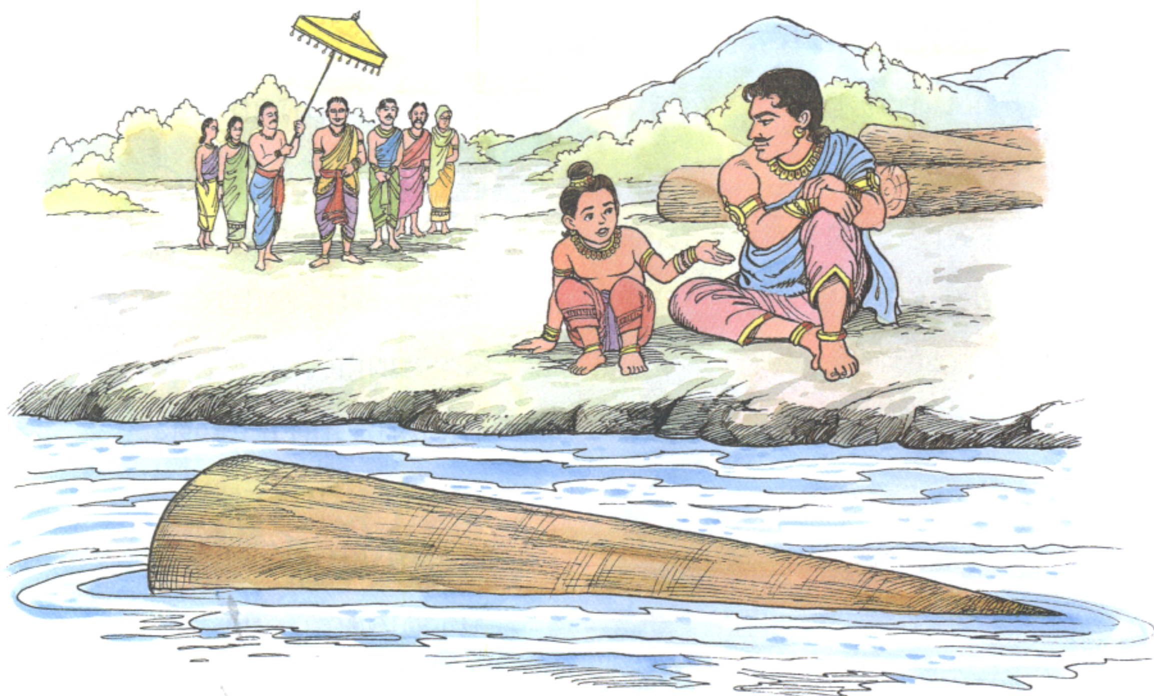


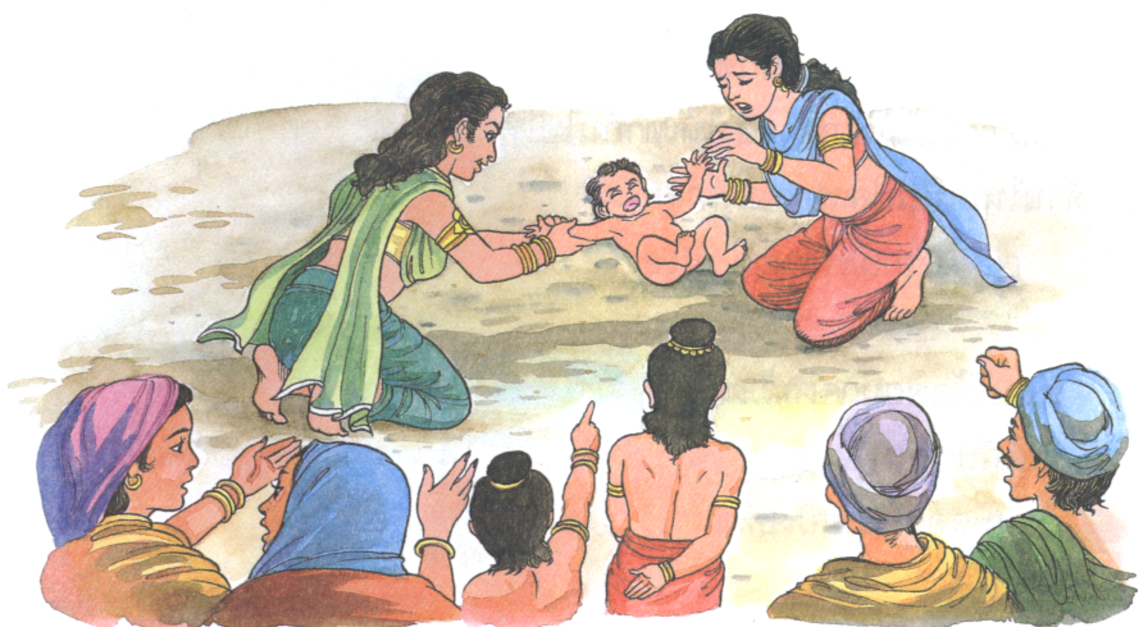
ท่อนไม้ปริศนา

ต่อมาพระเจ้าวิเทหราชได้ทรงทดสอบปัญญาของมโหสถ โดยรับสั่งให้อำมาตย์นำท่อนไม้ที่เกลากลึงให้เท่ากันไปให้มโหสถชี้ว่า ท่อนไม้ด้านไหนเป็นโคน ด้านไหนเป็นปลาย

มโหสถจึงนำ
ท่อนไม้ลอยน้ำ ส่วนโคนจมหาย
ชี้ได้ฉับพลัน นั่นโคนดูง่าย
ส่วนที่ลอยหงาย คือปลายแน่นอน

การพิสูจน์โดยใช้หลักวิชาเช่นนี้ แสดงถึงความฉลาดของมโหสถ แต่แม้กระนั้นบัณฑิตทั้งสี่ก็ยังคัดค้าน มิให้พระราชาทรงรับมโหสถไปสู่ราชสำนัก ทั้งนี้ก็ด้วยความอิจฉานั่นเอง





ลูกของใคร

มีหญิงสองคนวิวาทกันเรื่องลูก ต่างฝ่ายต่างอ้างว่าตนเป็นมารดาของทารกนั้น แท้จริงหญิงคนหนึ่งเป็นนางยักษ์แปลงมาโดยประสงค์จะกินเด็กนั้นเสีย มโหสถจึงให้วางเด็กลงบนเส้นที่ขีดไว้กลางดิน แล้วให้หญิงทั้งสองดึงตัวเด็กคนนั้น ทั้งนี้เป็นอุบายที่จะพิสูจน์ความรักของแม่ ดังบทร้อยกรองที่ว่า

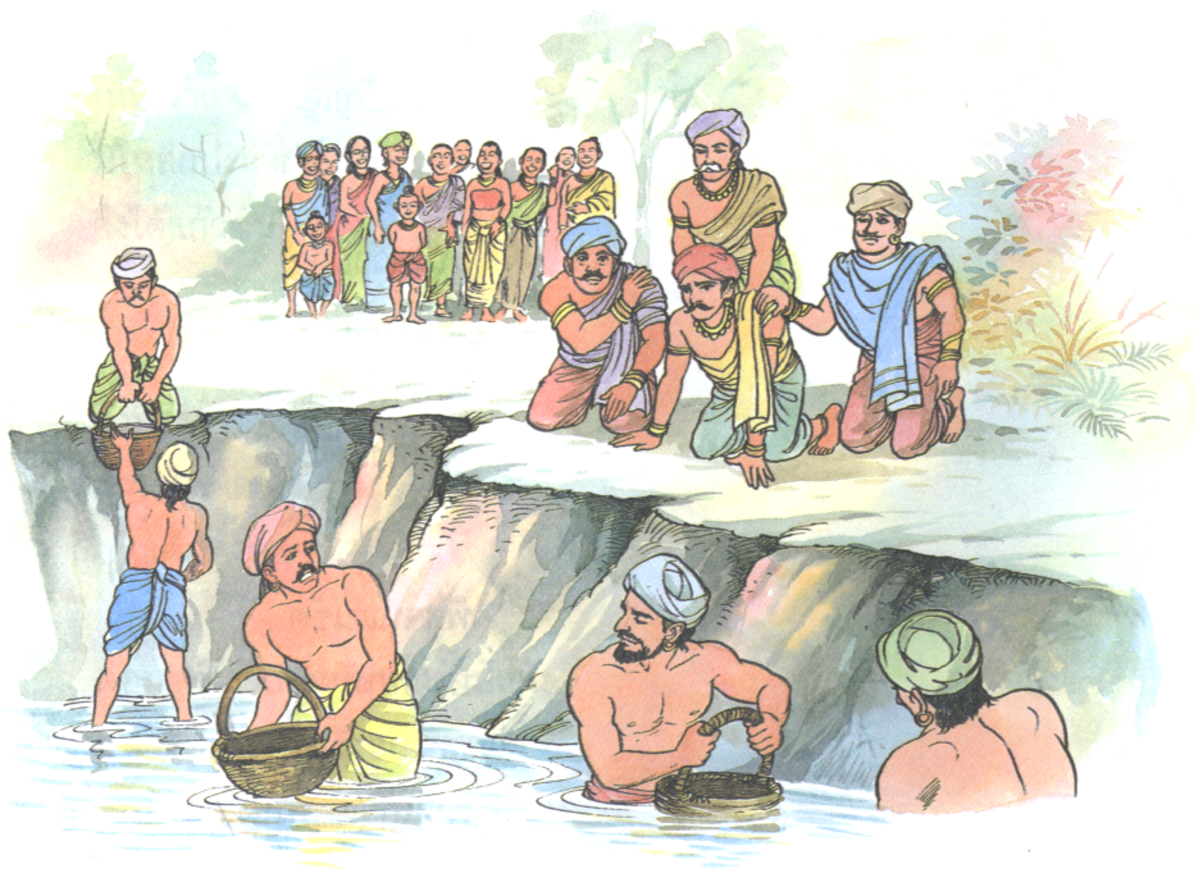
มโหสถสั่งสองนาง ให้ดึงร่างทารกพลัน
ใครแย่งได้เด็กนั้น ก็จงรับเด็กน้อยไป
แม่แท้สงสารลูก จิตพันผูกด้วยอาลัย
ปล่อยลูกให้เขาไซร้ กลัวลูกม้วยด้วยแรงดึง
มโหสถถามฝูงชน แม่คือคนไหนเพียงหนึ่ง
ทุกคนรู้ซาบซึ้ง หญิงนั้นแน่แม่เด็กจริง
มอบลูกให้แม่ไป นางดีใจด้วยรักยิ่ง
มโหสถสอนยักษ์ทิ้ง สันดานชั่วกลัวบาปกรรม

เมื่อได้พิสูจน์หลายอย่างแล้ว พระเจ้าวิเทหราชก็แน่พระทัยว่า มโหสถคือบัณฑิตคนที่ ๕ อย่างแท้จริง พระองค์จึงมีพระราชบัญชาให้อำมาตย์เดินทางไปรับมโหสถมาสู่พระราชวัง

	โปรดให้รับตัว
ปวงชนรู้ทั่ว	เป็นราชบุตรไท้
ยกเป็นบัณฑิต	มีสิทธิ์ยิ่งใหญ่
บัณฑิตเก่าไซร้	ผูกจิตริษยา

แก้วมณีในสระ

เมื่อเข้าไปอยู่ในราชสำนักแล้ว มโหสถก็แสดงให้เห็นความฉลาดโดยค้นพบแก้วมณีในที่ซึ่งมันอยู่จริง มิใช่อยู่ในสระตามความเข้าใจของบัณฑิตทั้งสี่ตามเรื่องราวที่ปรากฏในบทร้อยกรอง ดังนี้



มีผู้ทูลไท้
ว่าแก้วสุกใส อยู่ในสระศรี
รับสั่งให้หยิบ ขึ้นจากนที
บัณฑิตทั้งสี่ สั่งวิดน้ำพลัน

วิดน้ำจนแห้ง
ผู้คนอ่อนแรง ไม่พบขบขัน
บัณฑิตหน้าเซ่อ แก้เก้อกระนั้น
ทูลราชาพลัน แก้วนั้นหายไป

ครั้นน้ำเต็มสระ
เห็นแก้วอีกละ สั่งวิดชลาลัย
คว้าน้ำเหลวเปล่า เพราะเขลากระไร
มโหสถไซร้ รู้ด้วยปัญญา

แน่ใจว่าแก้ว
รังสีเพริศแพร้ว อยู่ในรังกา
จึงใช้ขันใหญ่ ใส่น้ำนำมา
ลอยในธารา รับแสงแก้วมณี

พิสูจน์แน่ชัด
ได้เห็นดวงรัตน์ ปรากฏทันที
ธ จึ่งบัญชา เสนาเร็วรี่
ขึ้นพฤกษ์เขียวขจี พบแก้วแพรวพรรณ



เพราะแก้วส่องแสง
เห็นเงาแจ่มแจ้ง ฉายในน้ำนั้น
มโหสถประจักษ์ รู้หลักสำคัญ
จึงได้แก้วอัน มีค่ามาถวาย

ราชาโปรดปราน
จึ่งพระราชทาน รางวัลมากมาย
กำไลไพจิตร แจกมิตรสหาย
เด็กเด็กทั้งหลาย ยินดีปรีดา

ต่อมาท้าววิเทหราชทรงตั้งปัญหาให้บัณฑิตทั้งห้าเฉลยว่า ทรัพย์ กับ ปัญญา อย่างไหนจะดีกว่ากัน เสนกะทูลว่า มีทรัพย์ดีกว่ามีปัญญา แต่มโหสถแย้งว่า มีปัญญาประเสริฐกว่ามีทรัพย์ ดังบทร้อยกรองที่ว่า

มโหสถยืนยันวาจา ว่ามีปัญญา
ประเสริฐกว่ามีทรัพย์สิน
เสนกะว่าผู้เป็นปิ่น ปกครองปฐพิน
อุดมด้วยทรัพย์และยศ
ผู้มีปัญญาปรากฏ ต้องมาประณต
แด่องค์ราชาธิบดี
ท้าวเธอได้สดับวจี เห็นว่าเข้าที
จึงหันไปถามมโหสถ
บัณฑิตทูลไม่ละลด อันคนมียศ
หากอับปัญญาพาฉงน
เหมือนอยู่ในที่มืดมน ต้องอาศัยคน
ผู้มีปัญญาหาทาง



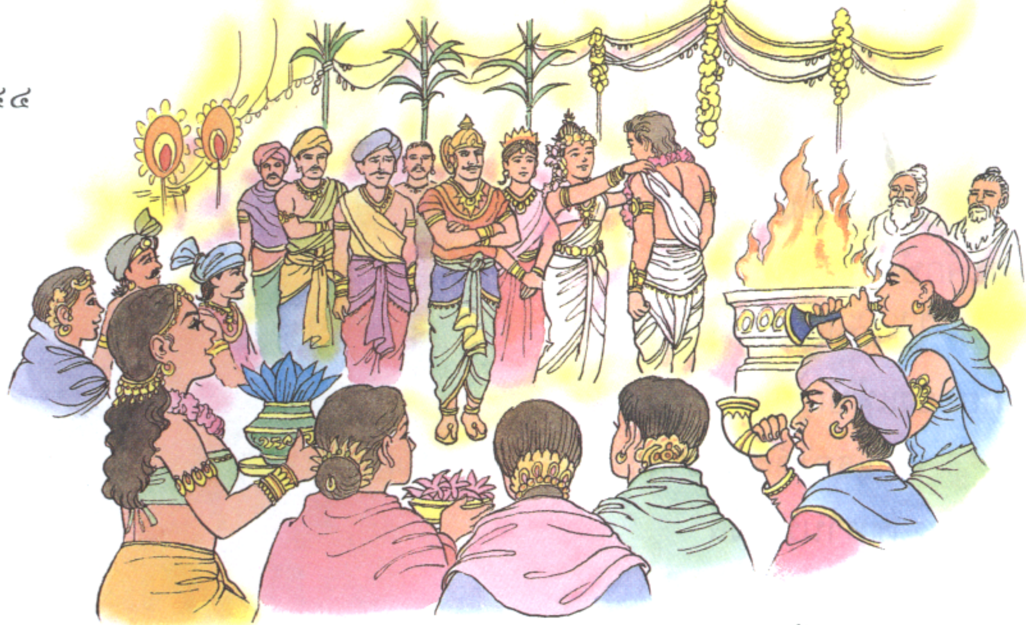
พาออกไปสู่แสงสว่าง ปัญญากระจ่าง
ประจักษ์ค่าไซร้ใหญ่หลวง
ใช้แก้ปัญหาทั้งปวง แม้ทรัพย์หนักหน่วง
อีกยศยังแพ้ปัญญา
ท้าวเธอได้สดับวาจา ก่อเกิดศรัทธา
จึ่งพระราชทานรางวัล

เมื่อมโหสถมีอายุ ๑๖ ปี ย่างเข้าสู่วัยหนุ่ม พระนางอุทุมพร มเหสีในท้าววิเทหราชทรงเสนอว่า มโหสถสมควรจะมีคู่ครองได้แล้ว และพระนางจะทรงเลือกสตรีที่เหมาะสมให้ แต่มโหสถทูลว่าขอเลือกเอง ในที่สุดเขาก็เลือกได้สตรีงามนางหนึ่งที่มีนามว่า นางอมร เป็นคู่ครอง

มโหสถและนางอมรเป็นผู้มีปัญญาทั้งคู่ เมื่อได้สนทนากันก็เกิดความพึงพอใจซึ่งกันและกัน เพราะเข้าใจกันดี เรื่องราวระหว่างมโหสถและนางอมรสรุปเป็นบทร้อยกรองได้ดังนี้

มโหสถบัณฑิต
ได้ยลมิ่งมิตร ติดใจน้องนาง
เลิศลักษณ์กัลยา โสภาท่าทาง
ชะรอยเป็นคู่สร้าง จึ่งถูกชะตา

นางเห็นมโหสถ
หน้าตาหมดจด รูปงามสง่า
นึกพึงพอใจ ใคร่เอ่ยวาจา
ยามได้สนทนา ต่างเข้าใจกัน



วาจาช่วยชี้
ต่างเป็นเมธี ผูกจิตสัมพันธ์
นาม "นางอมร" บังอรจอมขวัญ
ท้าวสองครองกัน มั่นใจไม่วาง

ด้วยคุณสมบัติ
หญิงดีชี้ชัด ต้องตามแบบอย่าง
อีกมีปัญญา ยามพาเดินทาง
พิสูจน์ต่างต่าง นางนี้ดีจริง

นำสู่กรุงไกร
ทำพิธีใหญ่ รับนางแอบอิง
ราชามเหสี ปรานีนางยิ่ง
พระราชทานสิ่ง เสริมศักดิ์อัครฐาน

ทั้งสองครองสุข
ไม่มีเรื่องทุกข์ ชีวิตชื่นบาน
บัณฑิตทั้งสี่ ไม่มีสุขศานต์
ด้วยจิตเป็นพาล จึงแพ้ภัยตัว

คำศัพท์

ในเรื่อง มโหสถบัณฑิตน้อย

คำศัพท์	ความหมาย
กรุงไกร	เมืองหลวง เมืองใหญ่
กัลยา	นางงาม
แก้วมณี	แก้วหินแข็งใส สีแดง
เกลากลึง	ทำสิ่งที่ยังขรุขระให้เกลี้ยงด้วยเครื่องหมุน
ครรภ์	ตั้งท้อง เช่น หญิงมีครรภ์
จอมขวัญ	ผู้เป็นมิ่งขวัญอย่างยิ่ง หรือหมายถึง หญิงผู้เป็นที่รัก
ท้าวเธอ	ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน กษัตริย์
เทวสภา	ที่ประชุมของเทวดา
ไท้	ผู้เป็นใหญ่ ผู้มีอำนาจ
บัณฑิต	ผู้ทรงความรู้ ผู้มีปัญญา นักปราชญ์
ประณต	น้อมไหว้
ประยงค์	ชื่อต้นไม้ชนิดหนึ่ง ลักษณะเป็นพุ่ม มีดอกกลมเล็กๆ กลีบดอกสีเหลือง กลิ่นหอม
เพริศแพร้ว	งามระยับ
แพรวพรรณ	แวววาว แสงวับๆ
ไพจิตร	งาม
เมธี	นักปราชญ์
ยาคู	ขนมชนิดหนึ่งทำด้วยข้าวอ่อนๆ
แยบยล	มีกลอุบาย

ราชสำนัก	ที่อยู่อาศัยของกษัตริย์ ที่ศึกษาเล่าเรียนของกษัตริย์และขุนนาง
ราชาธิบดี	กษัตริย์ผู้เป็นใหญ่เหนือกว่ากษัตริย์องค์อื่นๆ
เลิศลักษณ์	ลักษณะดีเยี่ยม
วิถี	ถนน ทาง
สัญจร	ผ่านไปมา
อัครฐาน	สง่าโอ่โถง
อาเกียรณ์	เกลื่อนกลาด มากมาย



มงกุฎดอกทองกวาว

ชุลีตื่นเต้นและดีใจที่จะได้ไปเที่ยวที่นาของสีดา สีดาขี่จักรยานมารับชุลีที่บ้านซึ่งอยู่ในอำเภอ พ่อของชุลีทำงานธนาคาร พ่อเป็นชาวกรุงเทพฯ ส่วนแม่เป็นคนพื้นเพนี้ เมื่อเล็ก ๆ แม่ไปเรียนหนังสือที่ตัวจังหวัด เมื่อเรียนจบแล้วแม่กลับมาช่วยตากับยายทำนาอยู่ระยะหนึ่ง หลังจากแม่แต่งงานกับพ่อแล้วแม่ไปอยู่ที่บ้านพักของพ่อ และได้เข้าทำงานที่เดียวกับพ่อ แม่เป็นคนรักถิ่นที่อยู่และรักอาชีพทำนา แม่ต้องการปลูกฝังให้ชุลีมีความรักในท้องถิ่นของตนเช่นเดียวกับแม่ด้วย

พ่อกับแม่อนุญาตให้ชุลีไปกับสีดา สีดากับชุลีเป็นเพื่อนสนิทร่วมชั้นเรียนเดียวกัน พ่อแม่ของเด็กทั้งสองจึงรู้จักคุ้นเคยกัน แม้ความเป็นอยู่ของสองครอบครัวจะแตกต่างกัน แต่ก็สนิทสนมกันเป็นอย่างดี พ่อบอกชุลีว่า ทุกอาชีพมีความสำคัญ ถ้าเป็นอาชีพสุจริต ย่อมนำประโยชน์มาสู่ตนเองและสังคมทั้งนั้น

ชุลีกับสีดาขี่รถจักรยานคนละคัน ระยะทางจากบ้านของชุลีถึงบ้านของสีดาห่างกันสามกิโลเมตร ถนนเป็นดินลูกรัง ไม่มีรถพลุกพล่าน จึงทำให้ไม่ต้องระมัดระวังมากนัก เด็กทั้งสองขี่จักรยานคุยกันมาเรื่อยๆ

“พ่อให้กลับไม่เกินบ่าย ๓ โมง เรามีเวลาได้สนุกกันอีกนานทีเดียว” ชุลีพูดกับสีดาด้วยน้ำเสียงร่าเริงเมื่อมาถึงบ้านสีดาแล้ว

“เราขึ้นไปนั่งพักเหนื่อยบนบ้านสักครู่แล้วค่อยออกไปทุ่งนากัน” สีดาบอกพลางเดินนำขึ้นบนเรือน เธอเดินเลยไปตักน้ำจากตุ่มดินเผา ที่วางเรียงอยู่บนพื้นที่ยกสูงกว่าระดับชานข้างเรือนครัวมาให้ชุลีดื่ม

“พ่อกับแม่ไปไหนล่ะ” ชุลีถาม หลังจากใช้จอกใบเล็กๆ ตักน้ำฝนจากขันใบใหญ่ดื่ม

“พ่อกับแม่ออกไปนาแต่เช้า วันนี้พ่อวานชาวบ้านมาช่วยเกี่ยวข้าว” สีดาตอบ

บ้านของสีดาเป็นเรือนแฝดใต้ถุนสูง พอพ้นบันไดบ้านขึ้นไปจะเป็นชานต่อกับระเบียงที่ยกพื้นสูงกว่าชานบ้านประมาณ ๑ ฟุต พื้นเรือนสะอาดสะอ้านน่าอยู่ หลังบ้านเป็นสวนกล้วยและสวนผลไม้จำพวกน้อยหน่า ละมุด และมะละกอ หน้าบ้านมีต้นจันต้นใหญ่ แผ่ร่มเงาร่มรื่นทั่วลานบ้าน ต้นจันออกผลในหน้าฝน ช่วงลูกจันสุก สีดามักจะเก็บไปฝากชุลีที่โรงเรียนเสมอ

พ่อของสีดาเป็นคนมีน้ำใจ และเป็นเกษตรกรที่ทันสมัย พ่อพัฒนานาให้เป็นไร่นาสวนผสม มีผลผลิตทางการเกษตรทั้งพืชผัก ปลา หมู เป็ด ไก่ ออกขายตลอดปี จนชาวบ้านยึดเป็นแบบอย่าง ถ้าชาวบ้านคนใดนำไปปฏิบัติแล้วมีปัญหา พ่อของสีดาก็จะไปช่วยแนะนำจนเกิดความเข้าใจเป็นอย่างดี



เมื่อนั่งพักพอหายเหนื่อยแล้ว สีดาพาชุลีออกไปที่ทุ่งนา ทั้งสองคนเดินคุยกันไปตามคันนาซึ่งบางช่วงมีรวงข้าวเอนทาบทับลงมา สีดาและชุลีต้องคอยเดินเลี่ยงเพื่อมิให้เหยียบรวงข้าว

ถึงฤดูเก็บเกี่ยวแล้ว ลมหนาวพัดมา แดดจ้า ท้องฟ้าสีคราม มีว่าวปักเป้าสีขาวและสีแดงเล่นลมมองเห็นอยู่ไม่ไกล เสียงเด็กเจ้าของว่าวพูดคุยกันดังแว่วมาเป็นระยะ

"เราน่าจะมีว่าวปักเป้ามาเล่นเหมือนเด็กพวกนั้นนะ" ชุลีพูด

"นั่นสิ เอาไว้คราวหน้าก็แล้วกัน" สีดาตอบอย่างเห็นด้วย

หวิว...หวิว...เสียงลมพัดรวงข้าวเอนระเนนไปทางเดียวกัน

"ชุลีมาทางนี้ จะพาไปดูบ่อเลี้ยงปลาของพ่อ" สีดาเรียก เธอเดินได้คล่องแคล่วกว่าชุลีจนทิ้งช่วงห่าง

"สีดาดูกระท่อมโน่นสิ สวยเหลือเกิน เหมือนภาพถ่ายในหนังสือ" ชุลีมีสีหน้าเบิกบาน ขณะที่ชี้ให้สีดาดูกระท่อมหลังเล็กที่อยู่ระหว่างต้นตาลสองต้น มีท้องฟ้าสีคราม และก้อนเมฆสีขาวเป็นฉากหลัง

ทันใดนั้นมีเสียงพึบพั่บดังขึ้นใกล้ๆ ที่เด็กทั้งสองยืนอยู่ มันดังจนชุลีสะดุ้งตกใจ

"โธ่! นึกว่าอะไร เจ้านกกระยางคอยาวนี่เอง" ชุลีหายใจยาว มือทั้งสองยังทาบอยู่ที่อก

"หายตกใจรึยัง นกกระยางมันลงมากินปลาซิวที่ตกคลั่กอยู่มุมคันนา" สีดาบอก

ชุลียิ้มก่อนบอกว่า "แหม! ยังใจสั่นอยู่เลย มันบินขึ้นใกล้ๆ แค่นี้เอง" ชุลีชี้มือประกอบคำพูด

"โน่น บินขึ้นอีกสามสี่ตัว" สีดาชี้ให้ชุลีดูนกกระยางที่เพิ่งบินขึ้น

"มันบินสวยจริงๆ นะ" ชุลีพูดพลางกางแขนเลียนแบบนกกระยางบิน เธอรู้สึกร่าเริงอย่างไม่เคยเป็นมาก่อน

"เดี๋ยวเธอได้ร่อนลงจากคันนาหรอก" สีดาพูดด้วยอารมณ์ขัน ชุลีหัวเราะ

"เราไปดูบ่อปลากันเถอะ" สีดาชวนพร้อมกับจูงมือชุลี แล้วพาเดินไปตามคันนา



บ่อเลี้ยงปลา ๓ บ่ออยู่ติดกัน มีคันคูกั้นแต่ละบ่อแยกจากกัน ทุกบ่อมีช่องปิดเปิดน้ำติดต่อกันได้ แต่มีตาข่ายกั้นตรงช่องนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้ปลาว่ายออกจากบ่อ บนคันคูปลูกมะม่วงและมะพร้าวน้ำหอมต้นเตี้ย ซึ่งเพียงยื่นมือก็เก็บผลได้ มะม่วงทุกต้นเริ่มผลิช่อดอก ปลาในบ่อกระโดดขึ้นฮุบเหยื่อจนน้ำกระเพื่อมเป็นระลอก

"ปลาแต่ละบ่อเยอะแยะเลย ชุลีคอยดูนะ ฉันจะโยนรวงข้าวลงไปให้มันกิน สีดาบอกก่อนจะก้มลงเด็ดรวงข้าว ๔ –๕ รวงโยนลงไปในบ่อ

"โอ้โฮ! ปลาอะไรนะ รุมกินกันใหญ่" ชุลีร้องขึ้นอย่างตื่นเต้น

"บ่อนี้มีปลาตะเพียนทั้งนั้น" สีดาตอบ

เด็กทั้งสองหยุดดูปลาในบ่อครู่หนึ่ง แล้วเดินต่อไปยังอีกฟากหนึ่งของบ่อ ชุลีสนใจต้นไม้ที่มีดอกสีแสดมองเห็นอยู่แต่ไกล จึงเอ่ยถามว่า

"สีดา นั่นต้นอะไร มีดอกสีแสดเต็มต้น"

"ดอกทองกวาว เธอว่าสวยไหม" สีดาถาม

"สวย...สวยจริงๆ สีแสดเต็มต้นแทบมองไม่เห็นใบเลย" ชุลีตอบสีหน้าเบิกบาน

"เดี๋ยวเราก็จะไปที่นั่น ต้นทองกวาวที่เห็นอยู่ใกล้ต้นไม้ที่แม่อาศัยร่มเงาทำอาหาร" สีดาบอก

ชุลียังสนใจต้นไม้ที่กำลังพูดถึง จึงถามต่อว่า

"ต้นทองกวาวออกดอกหน้าเกี่ยวข้าวนี่หรือ"

"พ่อบอกว่า ต้นทองกวาวจะออกดอกราวเดือนยี่ถึงเดือนสามหรือเดือนสี่ ก็ช่วงเดือนมกราคมถึงมีนาคม ดอกทองกวาวคล้ายดอกแคที่เราเอามาแกงส้ม แต่ดอกแคมีสีขาว ดอกทองกวาวสีแสดอย่างที่มองเห็นนี่แหละ" สีดาอธิบายพลางเดินนำหน้าตรงไปยังร่มไม้ที่แม่พักทำอาหาร

"พ่อกำลังพาชาวบ้านลงแขกเกี่ยวข้าวอยู่ทางโน้น" สีดาชี้บอก

ชุลีมองตาม เห็นชาวบ้านจำนวนมากกำลังเกี่ยวข้าวอยู่อย่างขะมักเขม้น เสียงสรวลเสเฮฮาดังมาแว่วๆ ชุลีสนใจคำว่า "ลงแขก" จึงถามว่า



“การลงแขกเกี่ยวข้าวทำอย่างไรนะ สีดา”

“การลงแขกเกี่ยวข้าวเป็นการไหว้วานเพื่อนบ้านให้มาช่วยเกี่ยวข้าว โดยไม่ต้องว่าจ้าง พวกชาวบ้านก็เต็มใจสละเวลาทำงานของตนมาช่วยด้วยน้ำใสใจจริง ฝ่ายเจ้าของนาจะจัดข้าวปลาอาหารมาเลี้ยง พ่อเคยเล่าให้ฉันฟังว่าสมัยก่อนการลงแขกเกี่ยวข้าวสนุกมาก เพราะทุกคนในหมู่บ้านได้มีโอกาสมาพบกันและช่วยกันทำงาน จะมีการร้องเพลงเกี่ยวข้าวโต้ตอบกัน วันนี้เราอาจจะได้ฟังเพลงเกี่ยวข้าว เพราะลุงแฉ่งกับป้าหวานผู้มีความรู้และชอบร้องเพลงพื้นบ้านก็มาช่วยลงแขกเกี่ยวข้าวด้วย พ่อบอกว่าประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวนับวันจะหมดไป เพราะปัจจุบันค่าครองชีพสูง ทำให้ชาวบ้านต้องดิ้นรนขวนขวายช่วยตัวเองและครอบครัวให้อยู่รอด เวลาจะช่วยเหลือกันก็ลดน้อยลงไปกว่าเดิม พ่ออยากฟื้นฟูประเพณีนี้ไว้ จึงชักชวนให้ชาวบ้านมาช่วยกันลงแขกเกี่ยวข้าว ถึงคราวลงแขกเกี่ยวข้าวนาของผู้อื่นพ่อกับแม่ก็ไปช่วยเช่นเดียวกัน” สีดาอธิบาย

"เธอมีความรู้เรื่องนี้ดีจริงๆ นะ" ชุลีชม สีดายิ้มรับคำชมด้วยความภาคภูมิใจ

"เราไปหาแม่กันเถอะ แม่กำลังทำกับข้าวอยู่ใต้ต้นไม้โน่น" สีดาชวนพลางเดินนำหน้าไป

เมื่อมาถึงร่มไม้ ชุลีไหว้แม่ของสีดาและญาติๆ ที่กำลังช่วยกันทำกับข้าวอยู่อย่างขมีขมัน

"สวัสดีจ้ะ หนูชุลี มาเที่ยวรึ ทำไมไม่ชวนพ่อกับแม่มาด้วย" แม่ของสีดาเอ่ยทักอย่างสนิทสนม

"แม่ติดธุระ พ่อไปประชุมที่กรุงเทพฯ เลยมาไม่ได้ค่ะ" ชุลีตอบ

"อ้อ! นี่แตงโมยกไปกินสิลูก" แม่บอกชุลี ชุลีรู้สึกอบอุ่นใจราวกับตัวเองเป็นลูกสาวคนหนึ่ง

"แม่ วันนี้พ่อจะสูบน้ำออกจากบ่อปลาหรือคะ" สีดาถาม

"ใช่จ้ะลูก พ่อไปติดเครื่องสูบน้ำเมื่อสักครู่ ตอนบ่ายๆ น้ำคงจะแห้ง วันนี้พอเกี่ยวข้าวเสร็จ พ่อจะจับปลาแบ่งให้เพื่อนบ้านที่มาช่วยเกี่ยวข้าวไปกิน" แม่บอก

"เด็กๆ เก็บท้องเอาไว้กินข้าวด้วยนะ เดี๋ยวอิ่มแตงโมแล้วกินข้าวไม่ได้" น้าลูกอินน้องสาวของแม่ซึ่งกำลังนั่งทำกับข้าวอยู่ หันมาเย้าเด็กทั้งสอง สีดากับชุลียิ้มให้กัน ชุลีชอบคำพูดตรงไปตรงมาของน้าลูกอิน เป็นคำพูดซื่อๆ จริงใจและเป็นกันเอง

พวกลงแขกเกี่ยวข้าวพูดเย้าหยอกกัน ส่งเสียงหัวเราะดังมาไม่ขาดระยะ มือก็ทำงานไปด้วย ใครมีเรื่องตลกโปกฮาก็นำมาเล่าสู่กันฟัง ทำให้ลืมความเหน็ดเหนื่อย ชุลีกับสีดาช่วยกันหั่นผักให้แม่ครัว แล้วจัดผักลงในจาน อาเมฆผู้มีฝีมือทำลาบปลาดุก กำลังสับปลาดุกที่ปิ้งจนเหลืองเพื่อจะทำลาบ อาเมฆหันมาชมและถามเด็กทั้งสองว่า

"พวกหนูจัดผักได้สวยจริง ใครสอนให้ทำ"

"ครูที่โรงเรียนสอนค่ะ" สีดาตอบ



พอดีเสียงพวกลงแขกเกี่ยวข้าวตะโกนบอกว่า น้ำดื่มหมดแล้ว แม่จึงบอกให้สีดากับชุลีช่วยกันหิ้วถังน้ำไปวางไว้ใต้ร่มไม้ใกล้ๆ กับพวกเกี่ยวข้าวบางคนเงยหน้ามองเด็กทั้งสองพลางยิ้มให้

"ไม่ไปโรงเรียนหรือสีดา" ป้าหวานถาม

"โรงเรียนหยุดค่ะ ป้า" สีดาตอบ ใบหน้ายิ้มละไม

"อยากลองเกี่ยวข้าวไหมล่ะ" ป้าหวานพูดพลางยื่นเคียวให้สีดา พอดีมีหลายคนเดินเข้ามาใต้ร่มไม้นั้น

"หนูลองเกี่ยวข้าวดูบ้างสิ" ลุงแฉ่งพูดกับชุลีพลางส่งเคียวให้

"ชุลีเพื่อนหนูค่ะลุง เราอยู่ชั้นเดียวกัน" สีดาแนะนำ ชุลียกมือไหว้ทุกคนผู้ใหญ่ต่างรับไหว้ด้วยใบหน้ายิ้มแย้ม

สีดาชวนชุลีเกี่ยวข้าว สีดาจับเคียวเกี่ยวข้าวอย่างกระฉับกระเฉง เพราะเธอเคยช่วยพ่อแม่เกี่ยวข้าวบ่อยๆ ชุลีจับเคียวด้วยอาการเก้ๆ กังๆ เพราะไม่เคยเกี่ยว ป้าหวานจึงแนะนำวิธีจับเคียวให้ชุลีด้วยความเอ็นดู

"พอแล้วหลานๆ เดี๋ยวข้าวหมดนาเสียก่อน ป้ากับลุงจะไม่ได้เกี่ยวข้าว หลานมานั่งฟังลุงร้องเพลงเกี่ยวข้าวดีกว่านะ" พอจบคำลุงแฉ่ง ก็มีเสียงเฮฮารับด้วยความพอใจ สีดากับชุลีก็ดีใจ เพราะอยากรู้ว่าเวลาเกี่ยวข้าวจริงๆ ผู้ใหญ่จะเล่นเพลงเกี่ยวข้าวกันอย่างไร จะเหมือนกับที่ครูเคยให้แสดงบนเวทีที่โรงเรียนหรือไม่

เมื่อลุงแฉ่งรับเคียวจากชุลีแล้วก็เดินไปเกี่ยวข้าวฉับๆ ได้รวงข้าวมาเต็มกำมือ แล้วก็รำป้อ มือหนึ่งถือเคียว อีกมือหนึ่งกำรวงข้าว ปากก็ร้องเพลงไปด้วย

"เกี่ยวกันเถิดเอย เอ๋ยเกี่ยวแม่เกี่ยว อย่ามัวชะแง้แลเหลียว เดี๋ยวเคียวจะเกี่ยวก้อยเอย"

คนอื่นๆ เห็นลุงแฉ่งรำป้อร้องเพลงเกี่ยวข้าวเช่นนั้นก็พากันหัวเราะชอบใจร้องรับพร้อมกันว่า "เอ่อเอ๊ย ก้อยเอย อย่ามัวชะแง้แลเหลียว เดี๋ยวเคียวจะเกี่ยวก้อยเอย"

ลุงแฉ่งยิ้มหน้าบาน ยกรวงข้าวและเคียวแกว่งฉวัดเฉวียนไปมาตามจังหวะเพลง ปากก็ว่าเพลงเชิญชวนป้าหวานแม่เพลงฝ่ายหญิงให้มาร้องโต้กัน





"รำกันเถิดเอย เอ๋ยมาแม่รำ กินข้าวกินปลาอิ่มหนำ มาเต้นกำรำเคียวเอย"

"แต่ตอนนี้ยังไม่อิ่มนะ" มีเสียงหนึ่งแทรกขึ้น ทำให้คนรอบวงหัวเราะขึ้นอีก

ระหว่างนั้นทางฝ่ายหญิงส่งเสียงเชียร์ให้ป้าหวานลุกขึ้นเป็นแม่เพลงร้องโต้ตอบฝ่ายชาย ป้าหวานยังไม่ทันได้ขึ้นเพลง ทิดอ้มผู้ชอบตลกโปกฮาพอ ๆ กับลุงแฉ่งก็ยกมือขึ้นรำป้อ วาดเคียวและกำรวงข้าวในมือออกมาช่วยลุงแฉ่งว่าเพลงอีกแรงหนึ่ง

"มาเกี้ยว เอ๊ย! ไม่ใช่ มาเกี่ยวกันเถิดเอย เอ๋ยมาแม่มา อย่าเล่นตัวมัวช้า แม่หวานสิ้นท่าเสียแล้วเอย" ลูกคู่ฝ่ายชาย พากันร้องรับว่า "เอ่อเอ๊ย แล้วเอย อย่าเล่นตัวมัวช้า แม่หวานสิ้นท่าเสียแล้วเอย"

คราวนี้ป้าหวานในฐานะแม่เพลงทนฟังอยู่ไม่ได้แล้วจึงรีบลุกขึ้น ลูกคู่ฝ่ายหญิงปรบมือกราว พลางร้องหนุนให้ป้าหวานโต้เพลงกับฝ่ายชาย

"ลุกขึ้นมาแล้วเอย เอ๋ยมาพ่อมา มาแล้วมาพ่อมา ทั้งลุงทั้งทิดสะกิดขาแม่หวานรับท้าแน่เอย" คราวนี้ลูกคู่ฝ่ายหญิงร้องรับกันเสียงเจื้อยแจ้ว แม่หวานได้ทีจึงรุกต่อไปว่า "ผอมกะหร่องเอย เอ๋ยพ่อเอวมดตะนอย พ่อคงทำบุญมาน้อย ช่างกระจ้อยร่อยจริงเอย"

มีเสียงฮาครืนจากทั้งสองฝ่าย ป้าหวานรำแต้ลอยหน้าลอยตาออกไป ทำท่าเย้าแหย่ทิดอ้ม ทำให้มีเสียงร้องรับฟังไม่ได้ศัพท์ ทิดอ้มหันไปบอกลุงแฉ่งให้ร้องโต้ป้าหวานบ้าง ลุงแฉ่งกับป้าหวานจึงโต้เพลงกัน โดยมีพวกลงแขกเกี่ยวข้าวแบ่งข้างล้อมวงเป็นลูกคู่กันอย่างครึกครื้น เสียงก้องไปทั้งนา

ลุงแฉ่ง มารำเถิดนางเอย เอ๋ยมาแม่มา ช่างปากจัดนักหนา เชิญแม่มาว่าเพลงเอย (ลูกคู่รับ)

เหนื่อยไหมน้องเอย เอ๋ยเกี่ยวแม่เกี่ยว เกี่ยวข้าวด้วยคมเคียว อย่าเลี้ยวมาเกี่ยวพี่เอย (ลูกคู่รับ)

ป้าหวาน เกี่ยวเป็นแถวเอย เอ๋ยเกี่ยวรวงทอง เกณฑ์ทั้งพี่ทั้งน้อง ทั้งพวกทั้งพ้องช่วยกันเอย (ลูกคู่รับ)

ลุงแฉ่ง เกี่ยวแล้วมัดกองเอย เอ๋ยกองเต็มลาน เจ้าทุยเดินนวดไม่นาน เมล็ดข้าวเต็มลานทองเอย (ลูกคู่รับ)

โกยเต็มยุ้งเต็มฉางเอย เอ๋ยเราชื่นใจ ที่เหนื่อยก็หายทันใด สุขกายสุขใจจริงเอย (ลูกคู่รับ)

ป้าหวาน สามัคคีแสนดีเอย เอ๋ยมาร่วมแรง กลางลมหนาวแดดแจ้ง เราก็แข่งกันเกี่ยวเอย (ลูกคู่รับ)

รักกันเถิดนายเอย เอ๋ยรักแผ่นดิน ที่ให้ข้าวเรากิน ต่อชีวินให้ยาวเอย (ลูกคู่รับ)

ลุงแฉ่ง ขอบคุณแม่โพสพเอย เอ๋ยเลี้ยงชาวไทย จะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ กินข้าวใช่ไหมน้องเอย (ลูกคู่รับ)

เอ้า! เกี่ยวกันเถิดเอย เอ๋ยเกี่ยวแล้วค่อยพัก นะแม่หวานน้องรัก พี่ชวนสมัครเกี่ยวเอย (ลูกคู่รับ)

ป้าหวาน ปากพ่อดีจริงเอย เอ๋ยชวนไปเกี่ยว จะชวนเกี่ยวหรือจะเกี้ยว อย่าทำลดเลี้ยวมาเกี้ยวเอย (ลูกคู่รับ)

สามัคคีดีกว่าเอย เอ๋ยเกี้ยวไปเกี่ยว เกี่ยวแล้วพักสักประเดี๋ยว เต้นกำรำเคียวกันเถิดเอย (ลูกคู่รับ)

เมื่อลุงแฉ่งกับป้าหวานร้องเพลงโต้ตอบกันจบแล้ว สีดาบอกกับป้าหวานว่า ที่โรงเรียนครูก็สอนให้ร้องเพลงเต้นกำรำเคียวด้วย พวกผู้ใหญ่ต่างเชียร์ให้สีดากับชุลีร้องให้ฟัง เด็กทั้งสองดีใจที่จะได้แสดงความสามารถ พอดีน้ำลูกอินบอกว่า ถึงเวลาพักรับประทานอาหารกลางวันแล้ว ป้าหวานจึงบอกกับเด็กทั้งสองว่า

"เอาไว้หลังกินข้าวก็แล้วกัน"

"เออดี" ลุงแฉ่งเห็นด้วย "พวกลุงๆ ป้าๆ จะได้เห็นว่า เพลงพื้นบ้านพื้นเมืองที่เป็นของเก่าอย่างนี้ ครูที่โรงเรียนสอนเด็กๆ อย่างไร"

หลังจากรับประทานอาหารอิ่มแล้ว สีดากับชุลีก็ช่วยแม่และน้าลูกอินเก็บข้าวของเข้าที่ เมื่อน้าลูกอินรู้ว่าหลานสาวกับเพื่อนจะร้องเพลงเต้นกำรำเคียวก็รีบไปเก็บดอกทองกวาวจากต้นที่อยู่ใกล้ๆ น้าลูกอินหายไปสักครู่หนึ่งก็หอบดอกทองกวาวและเถาวัลย์เส้นเล็กๆ กลับมา น้าลูกอินบอกว่า จะทำมงกุฎดอกไม้ให้เด็กๆ แม่กับคนอื่นๆ ก็เข้ามาช่วยเลือกดอกทองกวาวที่บานสดเต็มที่แล้วให้น้าลูกอินร้อยด้วยเถาวัลย์ โดยสอดเส้นเถาวัลย์เข้ากับขั้วดอกทองกวาวหลายๆ ดอกอย่างบรรจง ก็จะได้มงกุฎดอกทองกวาวแบบง่ายๆ



"ต่อไปพวกเราจะได้ดูการร้องรำเพลงเต้นกำรำเคียวจากพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเล็กบ้าง" ลุงแฉ่งประกาศขึ้นดังๆ พวกผู้ใหญ่ปรบมือให้กำลังใจเด็กๆ สีดาหันไปปรึกษาชุลี ทั้งสองก้าวออกไปยืนกลางวงด้วยท่าทางมั่นใจ

"ชุลีเป็นแม่เพลงนะ ฉันจะเป็นพ่อเพลงเอง" สีดาบอก ชุลียิ้มพลางพยักหน้า

"เอ้า! ฝ่ายชายคาดผ้าขาวม้าให้ดูทะมัดทะแมงหน่อย" ทิดอ้มพูดพลางเดินไปยื่นผ้าขาวม้าให้สีดา สีดารับผ้าขาวม้ามาคาดเอว ท่าทางกระฉับกระเฉง แล้วรำป้อ มือหนึ่งกำรวงข้าว อีกมือหนึ่งถือเคียว ปากก็ร้องเพลง

สีดา มาเถิดเอย เอ๋ยราแม่มา
มาเอ๋ยมาแม่มา ไปเกี่ยวข้าวในนา
อย่ามัวช้าเลยเอย (ลูกคู่รับ)

ชุลี มากันเถิดเอย เอ๋ยราพ่อมา
ชวนน้องมาก็มา มาเกี่ยวข้าวกันดีกว่า
เสร็จแล้วชวนมารำกันเอย (ลูกคู่รับ)

สีดา เดินกันเถิดนางเอย เอ๋ยราแม่เดิน
เดินซิเดินแม่เดิน พี่ชวนชมไพรเพลิน
เชิญน้องเดินเคียงเอย (ลูกคู่รับ)

ชุลี เดินแล้วรำกันเอย เอ๋ยราพ่อรำ
รำเล่นรำน่ารำ ระวังตอฟางจะตำ
ค่อยค่อยย่ำนะพี่เอย (ลูกคู่รับ)

สีดา บินกันเถิดน้องเอย เอ๋ยบินร่อนลง
ลงเอ๋ยลงร่อนลง สง่างามดังหงส์
ทั้งเอวองค์อ่อนเอย (ลูกคู่รับ)

ชุลี บินกันเถิดเอย เอ๋ยบินร่อนมา
บินเอ๋ยเร็วรีบมา มาโฉบลงในนา
ลงแขกอย่าช้าอยู่เลยเอย (ลูกคู่รับ)



สีดากับชุลีร้องสลับกันตามบทเพลง ผู้ชายร้องรับเป็นลูกคู่ให้สีดา ส่วนผู้หญิงก็ร้องรับเป็นลูกคู่ให้ชุลี

เด็กทั้งสองร้องยั่วเย้ากันไปมาอย่างสนุกสนาน พ่อนั่งดูด้วยความชื่นชม ไม่นึกว่าลูกสาวของตนจะร้องรำได้ดีขนาดนี้

"เก่งมากลูก หนูชุลีก็เก่ง ต่อไปลุงแฉ่งกับป้าหวานคงสบายใจได้ ที่ครูบาอาจารย์ยังสอนคนรุ่นลูกรุ่นหลานให้สืบทอดเพลงพื้นบ้านพื้นเมืองไว้" พ่อกล่าวชมหลังจากการแสดงจบลง

"ใช่แล้ว ลุงกับป้าหวานคงไม่ต้องเป็นห่วงเรื่องนี้ ลุงดีใจที่มีพวกหนูช่วยกันรักษาวัฒนธรรมประเพณีไทยไว้ พวกหนูสมควรจะได้รับมงกุฎดอกทองกวาว" ลุงแฉ่งกล่าวเสริม

วันนี้ สีดากับชุลีดีใจที่สุด เพราะทั้งสองได้สวมมงกุฎดอกทองกวาว ซึ่งพ่อบอกว่ามงกุฎดอกทองกวาวนี้เป็นรางวัลของการทำความดี และมงกุฎดอกทองกวาวยังเปรียบเสมือนความรัก ความสามัคคีของญาติพี่น้องที่มาช่วยกันลงแขกเกี่ยวข้าว ชุลีบอกว่า เธอจะนำมงกุฎดอกทองกวาวกลับไปให้แม่ดู และจะเล่าเรื่องสนุกๆ จากท้องนาให้แม่ฟังด้วย



กวนอูเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมอันประเสริฐ ผู้มีความซื่อสัตย์ย่อมได้รับการยกย่องเชิดชู เพราะความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่ทำให้คนในสังคมให้ความเชื่อถือและยกย่องนับถือ และยังเป็นคุณธรรมที่ช่วยให้คนในสังคมมีความซื่อตรงต่อกัน อันจะทำให้อยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข กวนอูเป็นบุคคลในประวัติ-ศาสตร์ของจีน ซึ่งชาวจีนยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์ และสร้าง

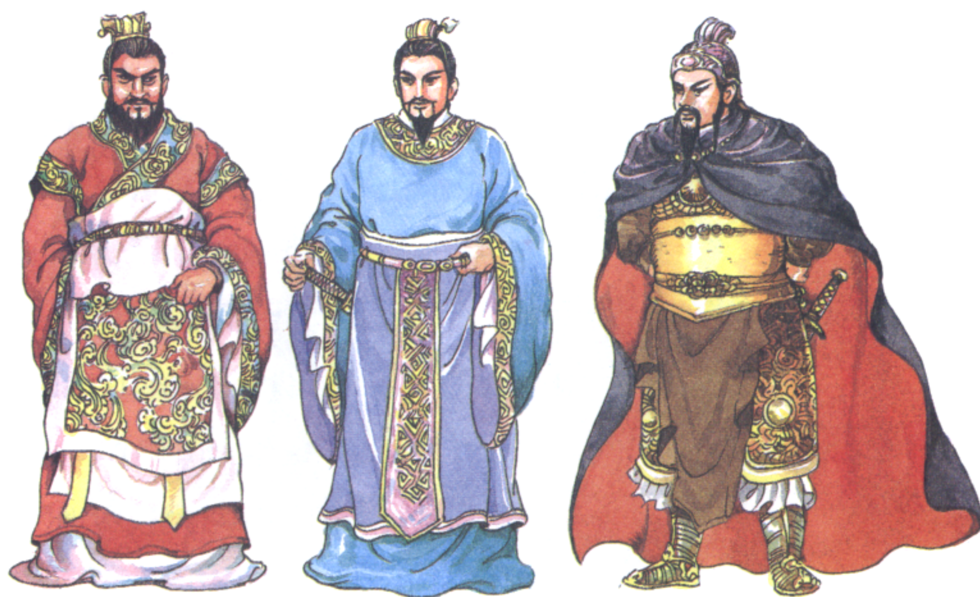
รูปปั้นของกวนอูประดิษฐานไว้ในศาลเจ้าเรียกว่า “เจ้าพ่อกวนอู” เพื่อกราบไหว้บูชามาจนทุกวันนี้

สมัยราชวงฮั่น ราว พ.ศ. ๗๒๒ พระเจ้าเลนเต้ขึ้นครองราชสมบัติ แต่พระเจ้าเลนเต้อ่อนแอ หย่อนความสามารถในการปกครอง และมิได้ตั้งอยู่ในโบราณราชประเพณี เชื่อแต่คนอาสัตย์ ประพฤติตามอำเภอใจแห่งพระองค์ ทำให้บ้านเมืองเกิดระส่ำระสาย ครั้นพระเจ้าเลนเต้สิ้นพระชนม์ ห้องจูเปียนราชโอรสองค์ใหญ่ ได้ขึ้นครองราชย์ต่อมา เนื่องจากยังทรงพระเยาว์ พระนางโฮเฮาพระราชมารดาจึงว่าราชการแทน พวกขันทีซึ่งรับราชการอยู่ในวังก่อความวุ่นวาย บ้านเมืองระส่ำระสาย พระนางโฮเฮาจึงมีหนังสือไปขอร้องให้ตั๋งโต๊ะเจ้าเมืองซีหลงมาช่วยปราบขันที พวกขันทีทราบเรื่องจึงลอบฆ่าโฮจิ๋น พี่ชายของพระนางโฮเฮาซึ่งกุมอำนาจทางทหาร

ครั้นตั๋งโต๊ะปราบขันทีได้สำเร็จแล้วก็มีใจกำเริบ ลอบปลงพระชนม์ห้องจูเปียนและพระนางโฮเฮา และยกห้องจูเหียบพระราชโอรสของพระเจ้าเลนเต้ แต่ต่างพระราชมารดากับห้องจูเปียนขึ้นครองราชย์ มีพระนามว่าพระเจ้าเหี้ยนเต้ ตั๋งโต๊ะได้ดำรงตำแหน่งมหาอุปราช และมีใจกำเริบด้วยนิสัยเป็นพาล บ้านเมืองเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า พระเจ้าเหี้ยนเต้จึงลอบมีหนังสือขอให้โจโฉเจ้าเมืองตังกุ๋นเข้ามาช่วยปราบตั๋งโต๊ะ แต่ทำการไม่สำเร็จ

ในครั้งนั้นยังมีขุนนางคนหนึ่งชื่อออองอุ้น ได้ใช้ให้นางเตียวเสี้ยนบุตรเลี้ยงของตนทำอุบายให้ลิโป้บุตรบุญธรรมของตั๋งโต๊ะฆ่าตั๋งโต๊ะเสีย ลิฉุยและกุยกีนายทหารของตั๋งโต๊ะก่อการจลาจลจับอองอุ้นฆ่า แล้วบังคับพระเจ้าเหี้ยนเต้ให้อยู่ในอำนาจของตน โจโฉยกกองทัพมาปราบลิฉุยและกุยกีได้สำเร็จ และเข้ารับตำแหน่งเป็นมหาอุปราชแต่นั้นมา

โจโฉปราบปรามหัวเมืองต่างๆที่แข็งเมือง ครั้งนั้นโจโฉเหลิงอำนาจบังอาจล่วงเกินพระเจ้าเหี้ยนเต้ พระเจ้าเหี้ยนเต้ทรงคับแค้นพระทัย จึงมีหนังสือไปยังเมืองต่างๆ ขอให้ช่วยปราบโจโฉ โจโฉจึงยกทัพไปปราบเมืองต่างๆ โดยอ้างว่าเมืองเหล่านั้นเป็นกบฏต่อพระเจ้าเหี้ยนเต้ จนในที่สุด



โจโฉ เล่าปี่ ซุนกวน

เหลือเมืองที่อยู่ในความปกครองของเล่าปี่ซึ่งเป็นเชื้อพระวงศ์ของพระเจ้าเหี้ยนเต้ กับเมืองที่อยู่ในความปกครองของซุนกวน จึงเกิดเป็นสามก๊กได้แก่โจโฉก๊กหนึ่ง เล่าปี่ก๊กหนึ่ง และซุนกวนอีกก๊กหนึ่ง

โจโฉ เล่าปี่ และซุนกวนต่างทำสงครามรบพุ่งกันมาเป็นเวลาช้านาน ใช้ยุทธวิธีในการรบและชิงไหวชิงพริบกันอย่างแยบคาย ผลัดกันแพ้ ผลัดกันชนะตลอดมา

กวนอูเป็นทหารในกองทัพของเล่าปี่ และเป็นพี่น้องร่วมสาบานกับเล่าปี่ ในหนังสือสามก๊กกล่าวถึงกวนอูไว้ว่า

มีคนหนึ่งรูปร่างโตใหญ่ขับเกวียนมาถึงหน้าร้านสุรา เข้าไปเรียกผู้ขายสุราว่า เอาสุรามาขายจงเร็ว เรากินแล้วจะรีบไปอาสาแผ่นดิน เล่าปี่เห็นผู้นั้นสูงประมาณหกศอก หนวดยาวประมาณศอกเศษ หน้าแดงดังผลพุทราสุก ปากแดงดังชาดแต้ม คิ้วดังตัวไหม จักษุยาวดังนกการเวก เห็นกิริยาผิดประหลาดกว่าคนทั้งปวง เล่าปี่จึงชวนเข้าไปนั่งกินสุราด้วยแล้วถามว่า ท่านนี้

ชื่ออะไร ผู้นั้นจึงบอกว่า เราชื่อกวนอู อีกชื่อหนึ่งนั้นหุนเตี๋ยง บ้านเราอยู่เมืองฮอตั๋งไกเหลียง ที่เมืองฮอตั๋งไกเหลียงนั้น มีคนคนหนึ่งมีทรัพย์มาก ร้ายกาจสามหาว ข่มเหงคนทั้งปวง เราเห็นผิดนัก เราจึงฆ่าผู้นั้นเสียแล้วหนีไปเที่ยวอยู่เป็นหลายหัวเมือง บัดนี้เราได้ยินว่าเมืองนี้มีหนังสือเกลี้ยกล่อมป่าวร้องให้อาสาแผ่นดินจับโจรโพกผ้าเหลือง เราจึงมาหวังจะอาสาแผ่นดิน เล่าปี่จึงตอบว่า เรากับเตียวหุยคิดต้องกันกับท่าน กวนอูได้ยินก็ดีใจ เตียวหุยจึงว่าเราทั้งสามคิดการต้องกัน เชิญท่านทั้งสองมาไปบ้านเรา ที่หลังบ้านเรามีสวนดอกไม้แล้วเป็นที่สงัด ดอกยี่โถก็บานอยู่เป็นอันมาก จะได้บูชาพระแลเทพดาแล้วจะได้ให้สัตย์ต่อกันทั้งสาม ให้เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จะได้คิดการใหญ่สืบไป เล่าปี่ กวนอูได้ยินก็ยินดี จึงชวนกันไปยังบ้านเตียวหุย

ครั้นรุ่งขึ้นเตียวหุยจึงจัดม้าขาว กระบือดำ แลธูปเทียนสิ่งของทั้งปวงแล้วชวนกันออกมายังสวนดอกไม้ จึงจุดธูปเทียนไหว้พระ แลบูชาเทพดา





แล้วจึงตั้งสัตย์สาบานต่อกันว่า ข้าพเจ้าเล่าปี่ กวนอู เตียวหุย ทั้งสามคนนี้อยู่ต่างเมือง วันนี้ได้มาพบกัน จะตั้งสัตย์สบถเป็นพี่น้องร่วมท้องกัน เป็นน้ำใจเดียว ซื่อสัตย์ต่อกันสืบไปจนวันตาย จะได้ช่วยทำนุบำรุงแผ่นดินให้อยู่เย็นเป็นสุข ถ้ามีภัยอันตรายสิ่งใดแลรบศึกเสียที ข้าพเจ้ามิได้ทิ้งกัน จะแก้กันกว่าจะตายทั้งสาม แลความสัตย์นี้ข้าพเจ้าได้สาบานต่อหน้าเทพดาทั้งปวงจงเป็นทิพย์พยาน ถ้าสืบไปภายหน้าข้าพเจ้าทั้งสามมิได้ซื่อตรงต่อกัน ขอให้เทพดาสังหารผลาญชีวิตให้ประจักษ์แก่ตาโลก

เมื่อกวนอูได้สาบานเป็นพี่เป็นน้องกับเล่าปี่และเตียวหุยแล้ว กวนอูมีความซื่อสัตย์ต่อเล่าปี่อย่างเสมอต้นเสมอปลายทั้งต่อหน้าและลับหลัง ครั้งหนึ่งโจโฉยกกองทัพไปปราบเล่าปี่ที่เมืองชีจิ๋ว เล่าปี่และเตียวหุยยกทัพออกต่อสู้แต่ต้องพ่ายแพ้ เล่าปี่หลบหนีไปอยู่กับอ้วนเสี้ยวที่เมืองกิจิ๋ว ส่วนกวนอูนั้นเล่าปี่ให้รักษาครอบครัวอยู่ที่เมืองแห้ฝือ โจโฉจึงทำอุบายส่งทหารของเล่าปี่ที่จับกุมไว้ได้ให้เป็นไส้ศึกส่งเข้าไปอยู่ในเมืองแห้ฝือ แล้วยกกองทัพตีเมืองแห้ฝือ เมื่อกวนอูยกทัพออกรบกับกองทัพของโจโฉ ทหารของเล่าปี่ที่เป็นไส้ศึกเปิดประตูรับโจโฉ โจโฉจึงเข้าเมืองแห้ฝือได้โดยง่าย แล้วส่งให้เตียวเลี้ยว

เกลี้ยกล่อมให้กวนอูยอมสวามิภักดิ์ต่อโจโฉ กวนอูได้ขอสัญญาต่อโจโฉสามประการว่า

เดิมเราได้สาบานกันไว้กับเล่าปี่ เตียวหุยว่า จะช่วยกันทำนุบำรุงพระเจ้าเหี้ยนเต้ แลอาณาประชาราษฎรให้อยู่เย็นเป็นสุข ซึ่งเราจะสมัครเข้าด้วยนั้น เราจะขอเป็นข้าพระเจ้าเหี้ยนเต้ประการหนึ่ง เราจะขอปฏิบัติพี่สะใภ้เราทั้งสอง แลอย่าให้ผู้ใดเข้าออกกล้ำกรายเข้าถึงประตูที่อยู่ได้ จะขอเอาเบี้ยหวัดของเล่าปี่ซึ่งเคยได้รับพระราชทานนั้น มาให้แก่พี่สะใภ้เราทั้งสองประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งถ้าเรารู้ว่าเล่าปี่อยู่แห่งใดตำบลใด ถึงมาตรว่าเรามิได้ลามหาอุปราชเราก็จะไปหาเล่าปี่ แม้มหาอุปราชจะห้าม เราก็ไม่ฟัง

โจโฉยอมรับสัญญาของกวนอู โจโฉให้กวนอูและครอบครัวของเล่าปี่ไปเมืองฮูโต๋กับตน

ขณะเดินทางไปเมืองฮูโต๋ กวนอูจึงให้พี่สะใภ้ทั้งสองขึ้นขี่รถตามกองทัพโจโฉไป เวลาค่ำถึงที่ประทับตำบลใด โจโฉจึงให้กวนอูกับภรรยาเล่าปี่ทั้งสองคนนั้นอยู่เรือนเดียวกัน หวังจะให้กวนอูคิดทำร้ายพี่สะใภ้ น้ำใจจะได้แตกออกจาก



เล่าปี่ จะได้เป็นสิทธิ์แก่ตัว ฝ่ายกวนอูให้พี่สะใภ้ทั้งสองนอนห้องข้างใน ตัวนั้นก็นั่งจุดเทียนดูหนังสือ รักษาพี่สะใภ้อยู่นอกประตูยังรุ่งมิได้ประมาทสักเวลาหนึ่ง จนถึงเมืองฮูโต๋ โจโฉรู้ดังนั้นก็เกรงใจกวนอูว่า มีความสัตย์แลกตัญญูต่อเล่าปี่ โจโฉจึงให้กวนอูกับภรรยาเล่าปี่ไปอยู่ ณ ตึกสองหลังมีชานกลาง กวนอูจึงให้พี่สะใภ้ทั้งสองนั้นอยู่ตึกหนึ่ง แล้วให้ทหารที่แก่ชราอยู่รักษาประมาณสิบคน ตัวนั้นอยู่ตึกหนึ่ง ระวังรักษาพี่สะใภ้ทั้งสอง

ฝ่ายโจโฉทำนุบำรุงกวนอูมิได้อนาทร สามวันแต่งโต๊ะไปให้ครั้งหนึ่ง ห้าวันครั้งหนึ่ง แล้วจัดหญิงสาวที่รูปงามสิบคนให้ไปอยู่ปฏิบัติกวนอู หวังจะผูกน้ำใจไว้ให้กวนอูหลง กวนอูให้หญิงสิบคนไปอยู่ที่พี่สะใภ้ใช้สอย ครั้นถึงสามวันกวนอูจึงไปเยือนพี่สะใภ้ครั้งหนึ่ง นั่งอยู่แต่นอกประตูแล้วถามว่า พี่อยู่ปรกติอยู่หรือ หรือป่วยไข้ประการใดบ้าง พี่สะใภ้จึงตอบว่า ปรกติอยู่ มิได้ป่วยไข้ประการใด เจ้ารู้ข่าวเล่าปี่บ้างหรือไม่ กวนอูว่าไม่แจ้ง แล้วคำนับพี่สะใภ้กลับมา โจโฉรู้กิตติศัพท์ว่ากวนอูปฏิบัติพี่สะใภ้โดยสุจริตดังนั้น ก็สรรเสริญกวนอูว่า มีความสัตย์หาผู้เสมอมิได้





ครั้นอยู่มาวันหนึ่ง โจโฉให้เชิญกวนอูมากินโต๊ะ เห็นกวนอูห่มเสื้อขาด โจโฉจึงเอาเสื้ออย่างดีให้กวนอู กวนอูรับเอาเสื้อแล้ว จึงเอาเสื้อใหม่นั้นใส่ชั้นใน เอาเสื้อเก่านั้นใส่ชั้นนอก โจโฉเห็นดังนั้นก็หัวเราะแล้วถามว่า เอาเสื้อใหม่ใส่ชั้นในนั้นกลัวจะเก่าไปหรือ กวนอูจึงว่าเสื้อเก่านี้ของเล่าปี่ให้ บัดนี้เล่าปี่จะไปอยู่ที่ใดมิได้แจ้ง ข้าพเจ้าจึงเอาเสื้อผืนนี้ใส่ชั้นนอก หวังจะดูต่างหน้าเล่าปี่ ครั้นจะเอาเสื้อใหม่นั้นใส่ชั้นนอก คนทั้งปวงจะครหานินทาว่าได้ใหม่แล้วลืมเก่า โจโฉได้ยินดังนั้นก็สรรเสริญกวนอูว่ามีกตัญญูนัก

แม้ว่าโจโฉจะทำนุบำรุงกวนอูด้วยยศศักดิ์ทรัพย์ศฤงคารบริวารใดๆ ก็ตาม แต่กวนอูก็ยังคงรักและซื่อสัตย์ต่อเล่าปี่อย่างเสมอต้นเสมอปลาย โจโฉมีความเสียใจที่ไม่สามารถโน้มน้าวน้ำใจของกวนอูให้เหินห่างจากเล่าปี่ได้ โจโฉจึงให้เตียวเลี้ยวไปหยั่งความคิดของกวนอู

ครั้นเวลารุ่งเช้าเตียวเลี้ยวจึงไปหากวนอู ถ้อยทีถ้อยคำนับกัน เตียวเลี้ยวจึงว่าแก่กวนอูว่า ตั้งแต่มหาอุปราชได้ท่านมาไว้ ก็มีความยินดีทำนุบำรุงท่านเป็นอันมาก เพราะมีความเมตตาท่าน กวนอูจึงว่า ทุกวันนี้มหาอุปราชชุบเลี้ยง



เราจึงได้มีความสุข คุณนั้นก็มีเป็นอันมาก แต่จะได้วายคิดถึงเล่าปี่นั้นหามิได้ เตียวเลี้ยวจึงตอบว่า ธรรมดาเกิดมาเป็นชายให้รู้จักที่หนักที่เบา ถ้าผู้ใดมิได้รู้จักที่หนักที่เบา คนทั้งปวงก็จะล่วงติเตียนว่าผู้นั้นหาสติปัญญาไม่ อันมหาอุปราชนี้มีน้ำใจเมตตาท่าน ทำนุบำรุงท่านยิ่งกว่าเล่าปี่อีก เหตุใดท่านจึงมีใจคิดถึงเล่าปี่อยู่

กวนอูจึงว่า ซึ่งมหาอุปราชมีคุณแก่เราก็จริงอยู่ แต่จะเปรียบเล่าปี่นั้นยังมิได้ ด้วยเล่าปี่นั้นมีคุณแก่เราก่อน ประการหนึ่งก็ได้สาบานไว้ต่อกันว่าเป็นพี่น้อง เราจึงได้ตั้งใจรักษาสัตย์อยู่ ทุกวันนี้เราก็คิดถึงคุณมหาอุปราชอยู่มิได้ขาด ถึงมาตรว่าเราจะไปจาก ก็จะขอแทนคุณเสียก่อนให้มีชื่อปรากฏไว้เราจึงจะไป เตียวเลี้ยวได้ฟังดังนั้นจึงถามกวนอูว่า ถ้าเล่าปี่ถึงแก่ความตายแล้วท่านจะอยู่กับมหาอุปราชหรือ หรือจะคิดประการใด กวนอูจึงตอบว่า ตัวเราเกิดมาเป็นชายรักษาสัตย์มิให้เสียวาจา ถึงมาตรว่าเล่าปี่จะถึงแก่ความตายเราก็จะตายไปตามความที่ได้สาบานไว้

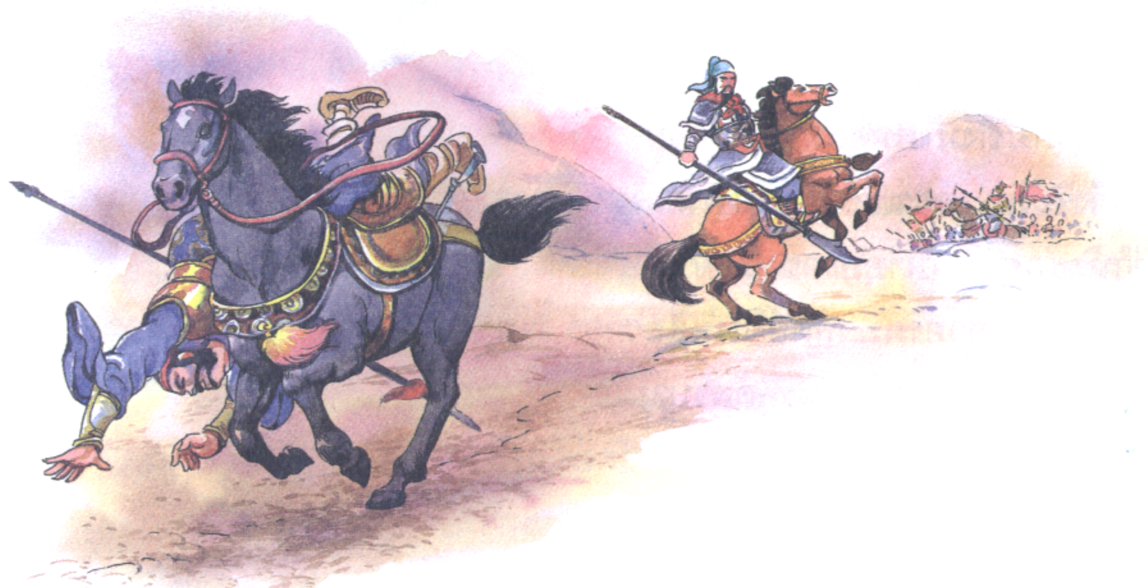
เตียวเลี้ยวเห็นกวนอูนั้นมีใจสัตย์ซื่อต่อเล่าปี่อยู่เป็นมั่นคง ก็ลากลับมาจึงเอาเนื้อความทั้งปวงบอกแก่โจโฉทุกประการ โจโฉได้ฟังดังนั้นก็ทอดใจใหญ่

มีความวิตก ซึ่งจะเอากวนอูไว้ให้ขาดจากเล่าปี่ก็ไม่สมคิด แล้วสรรเสริญกวนอูว่ามีความสัตย์ซื่อมั่นคงนัก

ฝ่ายอ้วนเสี้ยวคิดจะกำจัดโจโฉ จึงให้งันเหลียงยกกองทัพไปตีเมืองฮูโต๋ โจโฉจึงให้กวนอูยกกองทัพออกรบหวังว่าเมื่อกวนอูฆ่างันเหลียงแล้ว อ้วนเสี้ยวรู้ก็จะฆ่าเล่าปี่ กวนอูยกทัพออกไปรบกับงันเหลียง

ฝ่ายทหารงันเหลียงมิทันรู้ตัว ครั้นเห็นกวนอูควบม้าออกมาก็ตกใจกลัวต่างคนต่างหลบหลีกไปเป็นอันมาก กวนอูนั้นขับม้าควบไปด้วยกำลังเร็ว จะใกล้ถึงม้างันเหลียง งันเหลียงเห็นกวนอูนั้นหน้าแดงประหลาดกว่าทหารทั้งปวงก็หมายใจว่าเป็นน้องเล่าปี่ จะบอกข่าวเล่าปี่ก็มิทัน พอกวนอูเอาง้าวฟันงันเหลียงคอขาดตาย ทหารโจโฉเห็นดังนั้นก็พากันไล่ฆ่าฟันทหารงันเหลียงตายเป็นอันมาก แล้วเก็บเครื่องศัสตราวุธ กวนอูจึงตัดเอาศีรษะงันเหลียงเข้ามาให้โจโฉ ณ ค่าย โจโฉเห็นดังนั้นก็มีความยินดี สรรเสริญกวนอูว่า ตัวท่านมิใช่ทหารมนุษย์ อันมีฝีมือรวดเร็วดังนี้สมเป็นทหารเทพดา

เมื่ออ้วนเสี้ยวเสียงันเหลียงไปแล้ว บุนทิวทหารผู้มีฝีมืออีกคนหนึ่งอาสาไปรบโจโฉ อ้วนเสี้ยวเห็นว่าบุนทิวมีกำลังมาก สูงหกศอก หน้าดำดุจดังหมีแล้วฝีมือกล้าหาญพอจะสู้รบกับทหารโจโฉได้ อ้วนเสี้ยวจึงเกณฑ์ทหารสิบหมื่นจัดแจงเรือรบจะให้บุนทิวยกข้ามแม่น้ำฮวงโหไปรบกับโจโฉ





กวนอูยกกองทัพออกรบกับบุนทิว และเอาง้าวฟันบุนทิวตกม้าตาย โจโฉอยู่บนเนินเห็นดังนั้นก็ให้ทหารไล่ฆ่าฟันทหารของบุนทิวล้มตายเป็นอันมาก ทหารซึ่งเหลืออยู่ก็แตกกระจัดกระจาย

การสู้รบครั้งนี้กวนอูถือว่าได้ตอบแทนบุญคุณของโจโฉพอสมควรแล้ว และทราบข่าวจากเชลยศึกว่าเล่าปี่ยังไม่ตายและอยู่กับอ้วนเสี้ยว กวนอูจึงไปลาโจโฉ แต่โจโฉปิดประตูตึกแล้วเขียนหนังสือปิดไว้ที่ประตูว่า มหาอุปราชไม่สบาย อย่าให้ผู้ใดเข้ามาปรึกษาราชการ กวนอูจึงคิดว่าโจโฉทำทั้งนี้เพื่อแกล้งเราไม่ให้ไปหาเล่าปี่ ก็กลับมาที่อยู่จึงเขียนหนังสือว่า

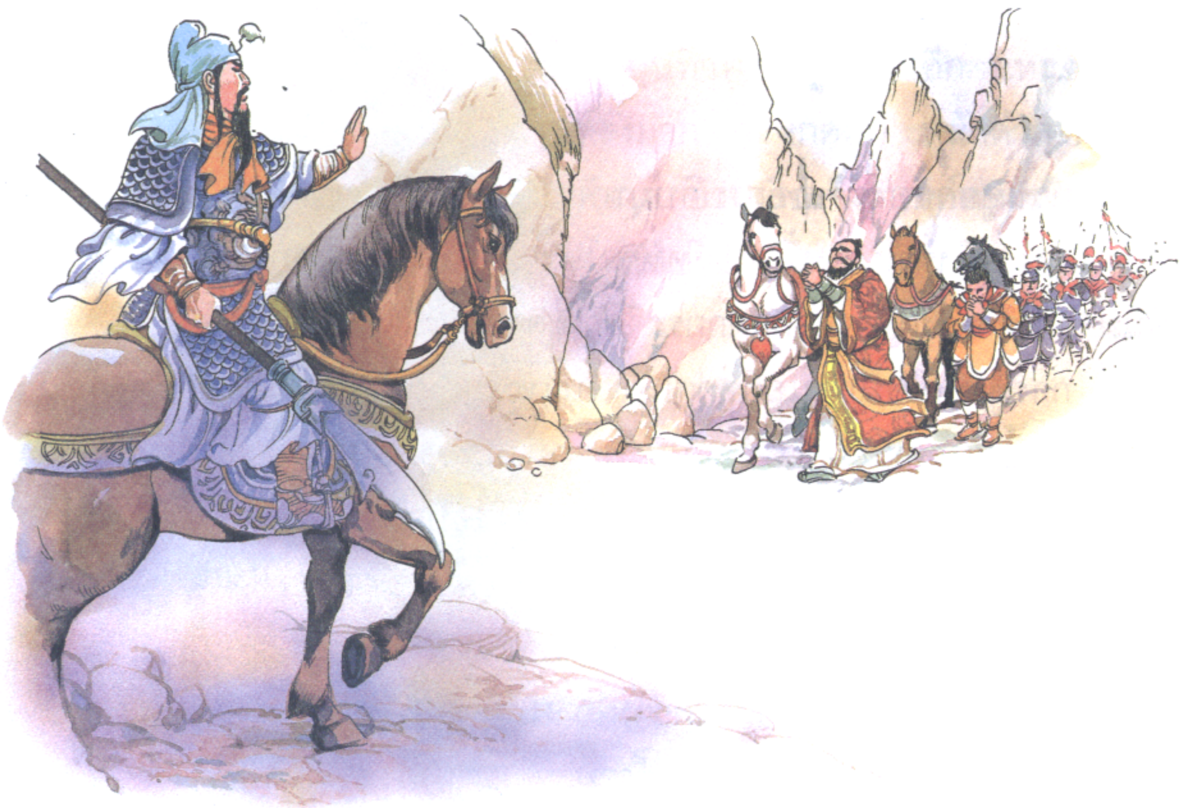
ข้าพเจ้ากวนอูขอแจ้งเนื้อความไว้แก่มหาอุปราช ด้วยข้าพเจ้ากับเล่าปี่นั้นได้สาบานไว้ต่อกันว่า จะร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ถ้าผู้ใดตายก็จะตายด้วยกัน คนทั้งปวงก็รู้อยู่สิ้น แลเมื่อท่านยกกองทัพไปรบเมืองแห้ฝือนั้น ข้าพเจ้าก็ได้

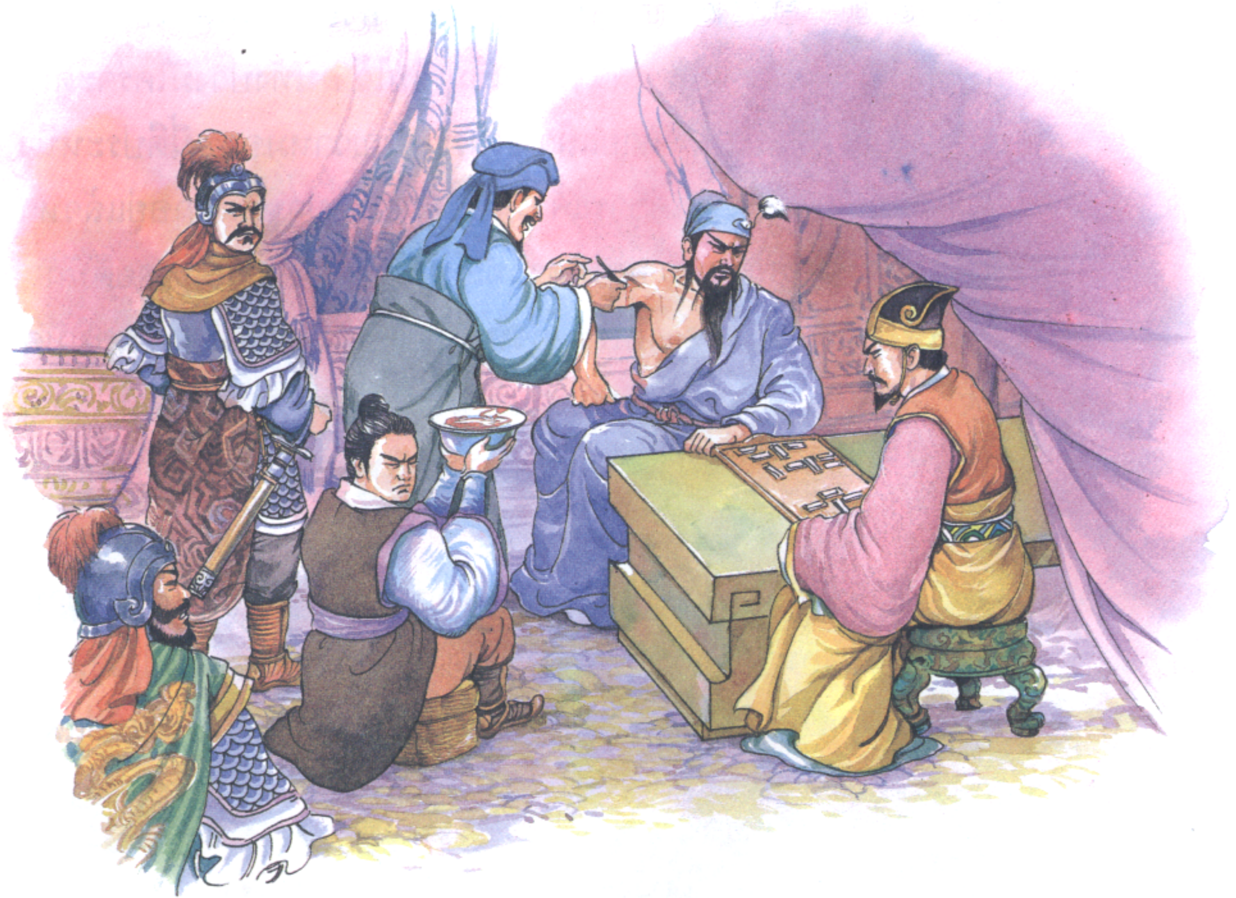
สัญญาไว้แก่ท่าน ท่านก็ได้รับปฏิญาณ ข้าพเจ้าจึงมาอยู่ด้วยท่าน บัดนี้ข้าพเจ้ารู้ข่าวเล่าปี่แล้ว ข้าพเจ้าจะลาท่านไปหาเล่าปี่ตามคำที่ได้สัญญาไว้ ซึ่งท่านได้มีคุณทำนุบำรุงข้าพเจ้าไว้นั้น ข้าพเจ้าก็คิดถึงคุณอยู่ แต่จะกลบลบคุณเล่าปี่เสียนั้นไม่ได้ ถ้าสืบไปชีวิตข้าพเจ้ายังไม่ตาย ก็จะขอสนองคุณท่านอีก

กวนอูจึงเอาตราสำหรับที่ กับทรัพย์สิ่งของซึ่งโจโฉให้นั้น ใส่หีบลั่นกุญแจมอบหญิงคนใช้ไว้แล้ว จึงเชิญพี่สะใภ้ทั้งสองขึ้นรถ พาไปหาเล่าปี่

กวนอูอยู่กับเล่าปี่และช่วยทำศึก โดยไม่เห็นแก่ความเหนื่อยยาก และเมื่อกวนอูมีอายุมากขึ้น เล่าปี่ให้กวนอูไปครองเมืองเกงจิ๋ว

ครั้งหนึ่งโจโฉยกทัพเรือตีเมืองกังตั๋ง ถูกกลอุบายของจิวยี่เผาทัพเรือโจโฉ และขงเบ้งให้กวนอูตามจับโจโฉ การรบครั้งนี้กวนอูปล่อยโจโฉไปเพื่อตอบแทนบุญคุณที่มีมาแต่หนหลัง โจโฉจึงสรรเสริญกวนอูว่าสัตย์ซื่อยิ่งนัก





กวนอูนอกจากจะมีความซื่อสัตย์แล้วยังมีน้ำใจกล้าหาญยิ่งนัก ครั้งหนึ่งกวนอูยกทัพไปตีเมืองอ้วนเซีย การศึกครั้งนี้กวนอูถูกเกาทัณฑ์ได้รับความเจ็บปวดเป็นอันมาก แต่เกรงว่าทหารทั้งปวงจะเสียน้ำใจจึงอุตส่าห์แข็งใจทำเป็นสบาย จึงเรียกม้าเลี้ยงซึ่งเป็นทหารเข้ามาเล่นหมากรุก หวังจะให้ทหารทั้งปวงมีน้ำใจ พอแลเห็นฮัวโต๋เข้ามาจึงเรียกให้กินน้ำชา แล้วจึงให้พิจารณาดูแผล ฮัวโต๋จึงว่า แผลเกาทัณฑ์อาบด้วยยาพิษซาบเข้าไปในกระดูก ถ้ามิเร่งรักษานานไปไหล่จะเสีย กวนอูถามว่า ท่านจะรักษาได้หรือไม่ได้ ฮัวโต๋จึงว่า จะรักษาได้อยู่แต่กลัวท่านจะทนมิได้ กวนอูจึงว่า ท่านจะทำอย่างไรก็ตามเถิด ฮัวโต๋จึงว่า ข้าพเจ้าจะให้เอาปลอกรัดท่านไว้กับเสามิให้ไหวตัวได้

กวนอูหัวเราะแล้วจึงว่าเราหากลัวไม่ อย่าพักเอาปลอกรัดเลย ท่านจะทำประการใดก็ตามแต่จะทำเถิด เราจะนิ่งให้ทำ จึงชวนฮัวโต๋กินเหล้า ครั้นเมาแล้ว

จึงเรียกม้าเลี้ยงเข้ามาเล่นหมากรุก แล้วจึงเอียงไหล่ให้ฮัวโต๋ ฮัวโต๋จึงเอามีดเข้าเชือดเนื้อร้ายออกเสียแล้วเอายาใส่ แล้วจึงเอาเข็มเย็บไว้ คนทั้งปวงมิใคร่จะดูได้ กวนอูจึงลุกขึ้นร้องว่า เราหาเจ็บไม่ หายแล้ว จึงสรรเสริญว่าหมอคนนี้ดีประหนึ่งว่า เทพดาก็ว่าได้ ฮัวโต๋จึงว่า แต่ข้าพเจ้ารักษาคนป่วยมานี้ก็มากอยู่แล้วหาเหมือนท่านไม่ อันท่านนี้น้ำใจทนทานต่อความเจ็บ ไม่สะดุ้งสะเทือนเลยดีนัก

ครั้นกวนอูหายเจ็บแล้ว โจโฉกับซุนกวนหันมาเป็นมิตรกัน แล้วร่วมมือกันตีเมืองเกงจิ๋วที่กวนอูปกครองอยู่ ซุนกวนตีเมืองเกงจิ๋วได้ กวนอูหนีไปอยู่เมืองเป๊กเสีย ซุนกวนให้จูกัดกิ๋นมาเกลี้ยกล่อมกวนอูให้ยอมสวามิภักดิ์เข้าด้วยกับตน กวนอูตอบไปว่า

เราเป็นชายชาติทหารชาวเมืองไก่เหลียง อันพระเจ้าเล่าปี่ก็ได้ให้ความสัตย์ปฏิญญาเป็นพี่น้องกัน จะสู้เสียชีวิตด้วยกัน อันเราจะกลับไปเข้าด้วยศัตรูนั้นหามิได้ ถึงเราจะแพ้ก็จะขอตายด้วยความสัตย์ ขึ้นชื่อว่าชาติแก้วแล้ว





ถึงจะแตกจะทำลายก็ไม่หายชื่อ อนึ่งชาติไม้ก็คงเป็นไม้หากลายเป็นอื่นไม่ ถึงตัวเราจะตายก็ให้ปรากฏชื่อไปภายหน้า ท่านอย่าพักว่าไปเลย จงกลับไปบอกซุนกวนเถิด เราจะขอทำสงครามด้วยท่านกว่าจะสิ้นชีวิต

จูกัดกิ๋นจึงนำความไปบอกแก่ซุนกวน ซุนกวนจึงบอกว่า อันกวนอูนี้ดีจริง เป็นคนใจหนักแน่น มีกตัญญู ตั้งอยู่ในความสัตย์ ซุนกวนจึงยกกองทัพเข้าล้อมทหารของกวนอู กวนอูออกสู้รบกับทหารของพัวเจี้ยง และกวนอูขับม้าไปถึงแร้วที่เขาขัดไว้ริมหลุม ม้าของกวนอูก็ติดแร้ว กวนอูกับม้าพลัดตกลงในหลุม ม้าต๋งทหารของพัวเจี้ยงซึ่งซุ่มอยู่ เห็นกวนอูตกจากหลังม้าในหลุมลุกมิได้ ก็จับก้อนศิลาใหญ่ๆ ทุ่มทิ้งลงไปถูกกวนอู เห็นกวนอูอ่อนสิ้นกำลังลุกมิได้ ก็เข้าจับเชือกมัดมือไพล่หลัง

เมื่อพัวเจี้ยงนำกวนอูเข้ามาให้ซุนกวน ซุนกวนยินดีนักจึงว่าแก่กวนอูว่า แต่ก่อนเราได้ยินข่าวว่าท่านเป็นคนกล้าหาญ เข้มแข็งน้ำใจสัตย์ซื่อยิ่งนัก เราก็มีใจรัก จะใคร่ได้ท่านมาไว้เป็นเพื่อนตัว ท่านทำราชการอยู่กันกับนายท่าน เราก็หาได้ท่านไม่ บัดนี้ท่านแพ้แก่เรา ทหารเราจับได้ ท่านจงอยู่กับเราเถิด เราจะไว้ชีวิต จะเลี้ยงท่านให้ถึงขนาด

กวนอูได้ฟังซุนกวนว่าดังนั้นก็โกรธนัก จึงด่าว่าอ้ายเด็กน้อย ตัวกูหายอมเป็นบ่าวมึงไม่ อนึ่งก็ได้ถือน้ำพิพัฒน์สัจจาไว้ต่อเล่าปี่ จะช่วยเอาราชสมบัติให้เล่าปี่อันเป็นเชื้อพระวงศ์ ซึ่งกูจะอยู่ด้วยมึงอันเป็นศัตรูราชสมบัตินั้นไม่อยู่แล้ว ครั้งนี้กูแพ้ความคิดมึง มึงจับตัวกูได้ อย่าพักพูดเกลี้ยกล่อมเลยให้ป่วยการปาก กูเป็นชาติทหารจะกินข้าวแดงเป็นสองเจ้านั้นหามิได้ จะสู้ตาย

ซุนกวนจึงปรึกษากับทหารทั้งปวงว่า อันกวนอูเป็นคนสัตย์ซื่อน้ำใจเดียว เราคิดจะใคร่เลี้ยงไว้ ทหารทั้งปวงจะเห็นประการใด โจหอมสมุห์บัญชีจึงว่า ซึ่งจะเลี้ยงกวนอูไว้ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย ครั้งหนึ่งโจโฉจับกวนอูได้ ตั้งให้เป็นขุนนางผู้ใหญ่ ให้เครื่องอุปโภคเป็นอันมาก สามวันเลี้ยงโต๊ะทีหนึ่ง ห้าวันเลี้ยงโต๊ะทีหนึ่ง บำรุงเลี้ยงถึงเพียงนี้ จะเอาตัวกวนอูไว้ กวนอูก็มิได้อยู่ ยังหนีไปหาเล่าปี่ผู้พี่ ฆ่านายด่านเสียถึงห้าตำบล แลซึ่งท่านจะเลี้ยงไว้ นานไปข้าพเจ้าเห็นว่าจะเป็นอันตรายเหมือนดังนั้น ซุนกวนได้ฟังดังนั้น นิ่งตรึกตรองอยู่เป็นครู่แล้วว่า ท่านว่านี้เราเห็นชอบด้วย จึงสั่งทหารให้เอาตัวกวนอู กวนเป๋งพ่อลูกไปฆ่าเสีย เมื่อกวนอูตายนั้นเดือนสิบสอง อายุพอครบห้าสิบแปดปี พระเจ้าเหี้ยนเต้มาอยู่เมืองฮูโต๋ได้ยี่สิบสี่ปี (พ.ศ. ๗๖๒) ม้าต๋งจึงเอาม้าของกวนอูไปให้ซุนกวน ซุนกวนจึงให้ม้าต๋งเลี้ยงดูไว้ ม้านั้นไม่กินหญ้าเป็นหลายวันก็ตาย

เมื่อทหารซุนกวนนำศีรษะเข้ามาให้โจโฉ โจโฉให้เปิดหีบขึ้น เห็นหน้ากวนอูยังเป็นปรกติอยู่เหมือนเมื่อยังเป็นอยู่ โจโฉหัวเราะเย้ยแล้วว่า กวนอูยังเป็นอยู่ไม่มาหาเรา บัดนี้ยังแต่ศีรษะเปล่าอุตส่าห์มาหาเรา ว่ายังมิทันจะขาดคำ แลเห็นศีรษะกวนอูมีปากอ้าตาเหลือกกลอกไปมา โจโฉตกใจล้มลง ขุนนางทั้งปวงตกใจเข้าอุ้มเอาโจโฉให้นั่งขึ้น โจโฉสิ้นสมประดีนิ่งไปสักครู่หนึ่ง

จึงค่อยได้สติคืนสมประดีมา จึงว่าแก่ขุนนางทั้งปวงว่า กวนอูคนนี้ศักดิ์สิทธิ์นัก เหมือนหนึ่งเทพดาลงมาจากชั้นฟ้า ทหารซุนกวนได้ยินโจโฉว่าดังนั้น จึงเล่าเนื้อความซึ่งกวนอูไปเข้าลิบอง ด่าซุนกวนหักคอลิบองเสียนั้นให้โจโฉฟังทุกประการ

โจโฉได้ยินดังนั้นก็กลัวยิ่งกว่าแต่ก่อน จึงสั่งให้เอาไม้หอมต่อหีบใส่ศีรษะกวนอู แล้วให้แต่งเครื่องเซ่นตามบรรดาศักดิ์ขุนนางผู้ใหญ่ แล้วเชิญศีรษะกวนอูไปฝังไว้ริมประตูเมืองลกเอี๋ยงข้างทิศทักษิณ โจโฉแลขุนนางทั้งปวงก็ตามไปส่งสักการศพ โจโฉจึงสั่งให้ตกแต่งฝังตามอย่างผู้นั่งเมืองเกงจิ๋ว แล้วจารึกอักษรลงไว้ว่า "ที่ฝังศพเจ้าเมืองเกงจิ๋ว" แล้วแต่งขุนนางไว้ให้รักษา แล้วสั่งทหารซุนกวนให้กลับไป





นับว่า ศัตรูผู้ยิ่งใหญ่เช่นโจโฉ ยังเคารพชื่นชมในความซื่อสัตย์ของกวนอู แม้ว่ากวนอูจะตายไปแล้ว แต่ชื่อเสียงของกวนอูก็ยังจารึกไว้ในประวัติ-ศาสตร์ของจีน และอยู่ในความทรงจำของชาวจีนตลอดมา เจ้าพระยาพระคลัง (หน) กวีเอกของไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ได้แปลและเรียบเรียงเรื่อง สามก๊ก เป็นความเรียงที่มีความไพเราะ เป็นยอดของความเรียง และเป็นตัวอย่างของการแปลและเรียบเรียงแก่กวีรุ่นหลัง เรื่องสามก๊กนับว่าเป็นวรรณคดีที่จารึกประวัติของกวนอู บุคคลซึ่งมีชีวิตที่ดีงาม มีคุณธรรม มีความซื่อสัตย์กตัญญู จนได้รับการยกย่องว่าเป็นเทพเจ้าแห่งความซื่อสัตย์

(เรียบเรียงจากเรื่อง *สามก๊ก* ฉบับ *เจ้าพระยาพระคลัง (หน)*)

รายชื่อคณะกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ เล่ม ๑
ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๓๓)

๑. อธิบดีกรมวิชาการ (นายพนม พงษ์ไพบูลย์)	ที่ปรึกษา
๒. รองอธิบดีกรมวิชาการ (นายเซ็น แก้วยศ)	ที่ปรึกษา
๓. รองเลขาธิการคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (นายโกวิท ประวาลพฤกษ์)	ที่ปรึกษา
๔. ท่านผู้หญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา	ที่ปรึกษา
๕. นางฐะปะนีย์ นาครทรรพ	ที่ปรึกษา
๖. ม.ร.ว.สุรธวัช ศรีธวัช	ที่ปรึกษา
๗. นายบรรเทา กิตติศักดิ์	ประธานกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาหนังสือ	รองประธานกรรมการ
๙. นางนภาลัย สุวรรณธาดา	กรรมการ
๑๐. นางมัลลิกา ตัณฑนันทน์	กรรมการ
๑๑. นางสาวประพีร์ เทพธรานนท์	กรรมการ
๑๒. นางประคอง สุทธสาร	กรรมการ
๑๓. นางสายใจ อินทรัมพรรย์	กรรมการ
๑๔. นางอัจฉรา ชีวพันธ์	กรรมการ
๑๕. นางภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์	กรรมการ
๑๖. นางถนอมวงศ์ ล้ำยอดมรรคผล	กรรมการ
๑๗. นางสาวกุลวรา ชูพงศ์ไพโรจน์	กรรมการ
๑๘. นางนวลจันทร์ นิเทศวรวิทย์	กรรมการ
๑๙. นางสาวเข็มทอง คันธพนิต	กรรมการ
๒๐. นางยิ่งลักษณ์ งามดี	กรรมการ
๒๑. นางนิตยา จรูญผลฐิติ	กรรมการ
๒๒. นางสาวพัชรีภรณ์ จ้อยจุมพจน์	กรรมการ
๒๓. นายธัญญา สังขพันธานนท์	กรรมการ
๒๔. นายโอภาส สอดจิตต์	กรรมการ
๒๕. นายโชติ ศรีสุวรรณ	กรรมการ

๒๖. นายมณเฑียร พุทธกาล กรรมการ
๒๗. นายบุญเสริม แก้วพรหม กรรมการ
๒๘. นายนพดล จันทร์เพ็ญ กรรมการ
๒๙. นางสุชาดา วัยวุฒิ กรรมการ
๓๐. นางอัมพร แต้มทอง กรรมการ
๓๑. นางจารุดี ผโลประการ กรรมการ
๓๒. นางวันเพ็ญ สุทธากาศ กรรมการ
๓๓. นางปราณี ปราบริปู กรรมการ
๓๔. นางรัตนา ภาชาฤทธิ์ กรรมการ
๓๕. นางเพชราภรณ์ รื่นรมย์ กรรมการ
๓๖. นายสมเจตน์ กาพดิษย์ กรรมการ
๓๗. นายอุทัย ไชยกลาง กรรมการ
๓๘. นางบุษบา ประภาสพงศ์ กรรมการและเลขานุการ
๓๙. นางสุทิน ทองไสว กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๐. นางสาวสุชาดา กังวาลยศศักดิ์ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๔๑. นางสาวจิตรลดา หอมจันทร์ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ออกแบบรูปเล่ม

นายสมเจตน์ กาพดิษย์

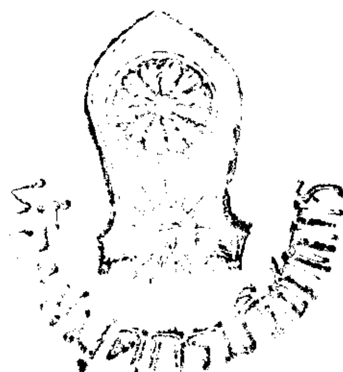
ผู้วาดภาพประกอบ

กลุ่มเบญจรงค์

ผู้ถ่ายภาพประกอบ

นายทวีพร ทองคำใบ


พิมพ์ที่โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว นายสุคนธ์ วิบูลย์ศิลป์ ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๓๘



หนังสือเรียนภาษาไทยชุดพื้นฐานภาษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ มี ๖ เล่ม ดังนี้

๑. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๑

๒. หนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๒

๓. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๑

๔. คู่มือครูสำหรับใช้ควบคู่กับหนังสือเรียนภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๒

๕. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๑

๖. แบบฝึกหัดภาษาไทยชั้น ป.๕ เล่ม ๒

